

D. Jacobi de valentia.

retraheret suum influxum omnia deficerent. Ita pariter omnes fideles et iusti intantum viuenti sunt ritualiter inquit pater et filius inspirant in eis gratiam per spiritum sanctum. Et si deus desinet spirare gratiam subtrahendo: tunc omnes ruerent in peccatum et mortem. Et ideo sicut omnia in terra expectant a deo vitam naturalem et esse ita omnes creature rationales expectant a deo vitam spirituale et gratias. Ideo propheta conuersus ad chrysostomum dicit. Quod christum rationalia expectat a te: ut deus eius escam spiritualem in sacramentorum et gratiarum in tempore oportuno. id est omnes fideles veteris testamenti expectant te: ut venias i carnis ad redimentum eorum: et efficaces ecclesiam tuam: et deus eis escam sacramentorum ad rectificationem spirituale et vitam glorificam in tempore aduentus tui. Et omnes fideles noui testamenti expectant a te ut continue deis eis canendum escam et confirmes eos in ea: nam dante largiente te istam etiam illis tunc ipsi colligent dona gratiarum: et te aperte manum tuam omnia implebuntur bonitatem: ibi omnis spiritualibus sed per oppositus te auertente faciem tua largitatis et retrahente manum tunc omnes turbabuntur et deficient a vita spirituali et sic mouentur et reuertentur in pulchrum suum id est in peccatum et contemptis rebus et bonis spiritualibus reuertentur ad terram que occidunt animas. Et licet tales homines sint mortui ex peccato tamen si tu emittis spiritum tuum et gratiam spiritus sancti tunc creabuntur nouiter per gratiam et sic renovabis faciem terre. Selicet faciem animae. Hoc etiam dicit prophetus. Nam christus in triduo subtraxit gratiam ab apostolis: ut lic turbavit officia fecerunt et dubitarunt in fide et relicto christo omnes fugerunt. Et reuersi sunt in puluerem: i.e. ad opera terrena quia pro maiori parte reuersi sunt ad artem pescatorum: ut patet obitanus. xxi. Sed in die pentecostes misit eis spiritum sanctum et recreavit sunt ad gratiam: et sic fuit renovata facies ecclesie: confortata et confirmata. unde petrus qui decessit in fide ad vocem vniuersitatis mulieris christum ante negaverat post missioneum huius spiritus in gratia renovatus et confortatus paratus fuit mox pro christo. Et sic etiam christus quotidie emitit spiritum suum in peccato et recreavit et renovauit eos ad vitam spiritualem. Sit gloria dei in celum. Postquam superius explicavit omnia beneficia quae recipimus a deo in nostra creatione et ecclesiis recreatione. Nisi in hac ultima parte agit gratias pro tantis beneficiis receptis. Unde ait: Et glo riatur in celum. I.e. in eternum letabitur. i.e. letet deus in operibus suis. Quasi dicat quod sicut creavit et recreauit nos ita nos fuiamus a ipso. Et tunc ipse letabitur in nobis. quia leticia et gaudium est deo in iustificatione et salute hominum: quod quidem christus respicit. et repexit terram per misericordiam: et fecit eam tremere in die pentecostes. et tetigit montes. apostolus mittendo in eis spiritum sanctum in spiritu ueclementem. tunc tunc menses sic illuminata sunt magis legem euangelicam predicando per tota orbem. Nam tetigit apostolus signum sancti spiritus: et ipso sumigatur et fulminans euangelicam omnem creature. Et ideo

Christopolitani Epis Expositio.

subdit. Cetero domino Iesu Christo in tota vita mea in hac ecclesia celebra diuina officia et festivitates in memoriam natuitatis et passionis et resurrectionis et alios beneficiorum. Et sic patitur. psalmos et laudes dicam deo quod dico sum. I.e. quantum vivero. Debet peccatores a terra. i.e. postquam peccatores repudiant gram sine qua aia non potest vivere: ideo deficit a terra et ab ista ecclesia ita ut non sint fedem solent in peccato suo: et non solum peccatores infideles moriantur quoad animam: sed etiam ad corpora: et sic deficiant a terra sicut mortui fuerint et crucificiati crucifixores Christi: et tyrannii et oes plectores ecclesie. Et conuersus ad se dicit. Ab aliis mea licet isti peccatores et infideles nolunt laudare dominum: non possum recipere tu mea beneficia deo nostro a quo tot et tanta beneficia recipisti per creationem et quod dedit tibi gram ut peruentes ad cognitionem vere fidet. Et hoc plauso pnt recolligi viginti conclusiones. quartus. Non cœlūs cœlūs est quod sicut moyes in principio Genesi non interdet scribere creationem mundi nisi litteraliter: sed etiam putilla creationis figura creationis ecclesie. Ita pars dicitur in hoc plauso. Interdictum contendere diuina sapientiam et prouidentiam non solum circa mundi creationem sed etiam circa ecclesie recreationem. Secundus conclusio. quod sicut iste mundus sensibilis est creatus a deo trino et uno ad exemplarum illorum mundi id est. Ita totus et quilibet pars sibi retinet similitudinem trinitatis. Et sic sicut in diuinitate est trinitas personalis. Ita in mundo est trinitas naturarum pura angelica natura: et celestis et elementaris et. Tertia conclusio quod sicut deus impensis et creaturis quando similitudinem trinitatis. substatim virtutem et operationem. Ita patitur Christus in ecclesia sua impensis triplicem characterem ad similitudinem fui. scilicet charactem baptismale et confirmationis et ordinis: ita in quolibet fidelis impensis fides spem et charitatem. sicut in Christo est diuinitas et anima et corpus quia humanitas Christus induitus est sicut vestimentum. Quarta conclusio. quod sicut deus in principio fundauit terram supra centrum mundi ne possit inclinari: ita Christus fundauit ecclesiam supra petram fidem et triplex scimus ab adam: et ab aduentu Christi usque ad iudicium. quia ultra non erit tempus laboris sed premii. Item tota vita hominis est dies laborandi Christus ad vesperam mortis in quo die potest homo exercere opera meritoria et agere penitentiam Christus ad mortem. quia post mortem non erit tempus laboris sed mercedis: quod oparet operari dum dies est: quia veniet nox: i.e. finis vite quam de nemo poterit operari. Quindecima conclusio. quod sicut deus in principio omnia creauit cum magna sapientia et prouidentia ita recreauit ecclesiam in tanta sapientia Christi uidentia et nichil defectus ecclesie de his que pertinet ad nostram salutem. nam per ecclesie sacrificia omnibus noctibus obviabitur: et contra oes infinitatem conficit medicinam et subsidiu. Pentadecima conclusio. quod sicut deus in principio dispositus montes et valles et radicibus et lateribus montium decurserent aquae per convalles et flumina per campos ad potum animalium. Ita patitur Christus taliter ordinavit ecclesiam ut et fontibus Christi exiret a qua sapientia salutis et discurrenter inter valles apostolorum ad campos populorum ut inde bibant fidiles. Septima conclusio. quod sicut deus ordinavit et puidit de pluia isti mundo sensibili: ut attinge

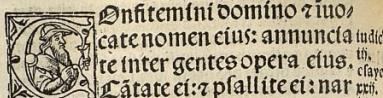
Fo. ccxci.

Psalmi. clij.

D. Jacobi de valentia.

anchora velo ad tutelam natus ne pereat et submergatur; ita pariter Christus in ecclesia nostra posuit in ea crucem, pro arbore charitatem pro velo et fidei pro anchora ne euellatur; et spem per remone ad dirigitur nam nauem ecclesie in Christum, et sic hunc fluctueret in nunquam submergete nauicula petri. Quartadecima conclusio: sicut picea parvi fugientes ad litore vadis salvantur et decipiunt balneam et diaconem maritum; ita pariter fideles simplices fugientes ad litore humilitatis et penitentie et altiorum sacramentorum non soli salvantur; sed etiam illud diabolus volenti eos deuorare; et decipiunt eum. Quintadecima conclusio: sicut pater et verbum per spiritum sanctum spirat vita in omnibus? rebus? indumentibilibus; ita pariter pater et Christus verbi incarnationem per spiritus sanctum spirat vitam spiritualiter, sicut in omnibus? iustis et fidibus? Et quo praecepit sicut opera trinitatis sunt industra in mundi creatione et conservatione terra etiam in nostra recreatione et immortalitate. Sedecima conclusio: sicut oīa et alia illa expectant secundum spiritualem gratiarum et donorum et sacramentorum. Et sic Christus vobis datus et aperiente manus vestras colligunt et viuent per gratiam, ita Christus subrahabet manum et gratias vestras decipiunt a vita et rauitate per nos, nam sicut pater per verbum creavit oīa; ita per ipsum verbum incarnatum regeneravit eternam etiam; sicut sine ipso factum est nihil, ita sine ipso recreatum et redemptum est nihil. Et sic sine gratia spiritus sanctus donata a patre et filio nihil viuit spiritualiter et meritose. Decimaseptima conclusio: sicut in tempore veris quando deus mittit influentiam et ventum occidentale germinat terra herbas et flores et renouatur facies terra; ita pariter in die pente, Christus misit spiritum sanctum super apostolos qui germinauit in eis septem dona nam gratiarum et renouata sunt facies ecclesie et corroboratione. et eodem modo, quod deus mittit spiritum gratiae super quemque peccatores recreat et renouat ipsum; ut qui per autem et hypem peccati perdiderat folia et fructus gratiae, postea recuperata gratia germinat et profert fructus meritorios vite eternae; et sic renouata sunt facies ecclesie et corroboratione. Decimaoctava conclusio: quod deus non soli delectatur et felicitat in contemplatione suipius sed et in operibus suis, in creaturis; et non solu in creatione mundi, sed multomagis in creatione ecclesie et gratificatione iustificatione fidelium et non solu in operibus creationis, sed magis in operibus redemptions et recreationis. Decimanona conclusio: sicut deus resipicendo terram facit eam tremere; ita Christus in duento primo mouit totam terram spiritualiter et tertigis montes apostolorum et sumigant et fulminant evangelium. Agelima conclusio: quod sicut fideles viuent per gratiam laudant agendo glorias pro beneficiis supra dictis receptis; ita per oppositos si fideles ex defectu gratie mortui in peccato non possunt dominum laudare; ergo a nostra que per gratiam ad hoc cognitionem et vitam peruenient maxime obligati dicuntur laudare et gratias agere et benedicere.

Christopolitanus episcopi Expositio.

Catecismus domino et in nomine eius annuncia fidei inter gentes opera eius.

Catecismus ei: et psallite ei: narrate omnia mirabilia eius.

Laudamus in nomine sancto eius.

Letetur cor querentium dominum.

Querite dominum et confirmamini;

querite faciem eius semper.

Titulus alista. Iste est dominus psalmus, alia tunc est minima.

Hieros. in titulis eius est alia non alia interpretatur laude deum.

Et quod sequitur oīe os est in narrari laudes dei; possint dici latentes, non proprie-

tatis titulus nisi in vigili psalmi, unde est aduersus deum super frequentem est dictum quod est in descri-

pitione repetit sibi tradita a spiritu sancto intellectus my-

steria futura Christi et ecclesie ut ipse dicit primo parallelus,

et sic fecit pater psalmus, ad laudandum dei appro-

pitationis certus festivitatibus et psalmis: ut psalmi, para-

lip. xvii, vobisque sacerdotes stabat in officiis suis

et leuite in organis carminis qui fecerunt ad laudan-

dum deum quoniam in eternum misericordia tua erit. Inter nos est cit-

istum psalmus, et sequentem ut pater, parallelus, xvi. Et quod

pater quod iste psalmus, principalius est factus ad laudam

dei dum; ideo ponit titulus alia: et in duabus

sequentibus in quibus narrant laudes dñi et mira-

bilia est et differentia. Nam in illo narrant mirabi-

lia dei referendo ad eius iustitiam et in tercio refe-

rando ad eius promptam misericordiam. Sed est adven-

tus quod isti tres psalmi videantur historiale; non

funt intelligendi ad solam prophetiam. Nam David

bene nouerat in spiritu quod mirabilia mysteria in his

psalmis narrata sunt et facta bona sunt, sed put figura-

bita quod peccatores recreat et renouat ipsum; ut

qui per autem et hypem peccati perdiderat folia

et fructus gratiae, postea recuperata gratia germinat

et profert fructus meritorios vite eternae; et sic re-

nouata sunt facies ecclesie et corroboratione. et

decimocarta conclusio: quod deus non soli delectatur

et felicitat in contemplatione suipius sed et in operibus suis, in creaturis;

et non solu in creatione mundi, sed multomagis in creatione ecclesie

et gratificatione iustificatione fidelium et non solu

in operibus creationis, sed magis in operibus redemptions et recreationis. Decimanona conclusio: sicut deus resipicendo terram facit eam tremere; ita Christus in duento primo mouit totam terram spiritualiter et tertigis montes apostolorum et sumigant et fulminant evangelium. Agelima conclusio: quod sicut fideles viuent per gratiam laudant agendo glorias pro beneficiis supra dictis receptis; ita per oppositos si fideles ex defectu gratie mortui in peccato non possunt dominum laudare; ergo a nostra que per gratiam ad hoc cognitionem et vitam peruenient maxime obligati dicuntur laudare et glorificare et large lateque preconizare. Confiteri est deum et dñm vniuersalem affirmare coram hominibus. Adorare est reuerendu honorare et gratias agere et benedicere.

Confitemini domino et inuocate.

duz et glorificati propter eminentiam opotest et scientia

colere et oīa spe postposita se totius illi sub-

scire; et hoc soli deo pertinet et coenit. B. C. Et d

psalmus propter in se oīa alia. reuerentia; ho-

noem et laudem et gloriam siue glorificationem et

confessionem. Et ideo et intentio datus sit inducere:

re populus ad recipiendam metas et psalmum 106 exhortat

ipsi populo ad laudandum et honorandum et reverendum

et glorificandis et adorandis et efficiens sit dies deus noster

deus et dominus pater. Et hunc ordinem explicat in tota

prima parte. Dicit ergo oīe de 2. Confitemini domino

nostro Iesu Christo confessione laudis et fidei consti-

to ipsius esse deum; et apparent in forma humana et

inuocate nomen eius quod est Iesu et saluatoris;

qui non est aliud non sibi celo in quo possumus salvare

hunc nomem Iesu. Et qui non soli vobis et saluatore

deum vobis est. Et quod sequitur oīe est deus et saluator

et laudes dei; possint dici latentes, non proprie-

tatis titulus nisi in vigili psalmi, unde est aduersus

deum super frequentem est dictum quod est in descri-

pitione repetit sibi tradita a spiritu sancto intellectus my-

steria futura Christi et ecclesie ut ipse dicit primo parallelus,

et sic fecit pater psalmus, ad laudandum dei appro-

pitationis certus festivitatibus et psalmis: ut psalmi, para-

lip. xvii, vobisque sacerdotes stabat in officiis suis

et leuite in organis carminis qui fecerunt ad laudan-

dum deum quoniam in eternum misericordia tua erit. Inter nos est cit-

istum psalmus, et sequentem ut pater, parallelus, xvi. Et quod

pater quod iste psalmus, principalius est factus ad laudam

dei dum; ideo ponit titulus alia: et in duabus

sequentibus in quibus narrant laudes dñi et mira-

bilia est et differentia. Nam in illo narrant mirabi-

lia dei referendo ad eius iustitiam et in tercio refe-

rando ad eius promptam misericordiam. Sed est adven-

tus quod isti tres psalmi videantur historiale; non

funt intelligendi ad solam prophetiam. Nam David

bene nouerat in spiritu quod mirabilia mysteria in his

psalmis narrata sunt et facta bona sunt, sed put figura-

bita quod peccatores recreat et renouat ipsum; ut

qui per autem et hypem peccati perdiderat folia

et fructus gratiae, postea recuperata gratia germinat

et profert fructus meritorios vite eternae; et sic re-

nouata sunt facies ecclesie et corroboratione. et

decimocarta conclusio: quod deus non soli delectatur

et felicitat in contemplatione suipius sed et in operibus suis, in creaturis;

et non solu in creatione mundi, sed multomagis in creatione ecclesie

et gratificatione iustificatione fidelium et non solu

in operibus creationis, sed magis in operibus redemptions et recreationis. Decimanona conclusio: sicut deus resipicendo terram facit eam tremere; ita Christus in duento primo mouit totam terram spiritualiter et tertigis montes apostolorum et sumigant et fulminant evangelium. Agelima conclusio: quod sicut fideles viuent per gratiam laudant agendo glorias pro beneficiis supra dictis receptis; ita per oppositos si fideles ex defectu gratie mortui in peccato non possunt dominum laudare; ergo a nostra que per gratiam ad hoc cognitionem et vitam peruenient maxime obligati dicuntur laudare et glorificare et large lateque preconizare. Confiteri est deum et dñm vniuersalem affirmare coram hominibus. Adorare est reuerendu honorare et gratias agere et benedicere.

Psalmi. cith. 50. ccccij.

sa terra iudicia eius.

Memor fuit in seculum testamenti. B. C. Et d

sunt verbi quod mandauit in millesimis

generationes.

Quod disposuit ad abraham: et iusta

menti sui isaac.

Et statuit illud Iacob in preceptu: et

Israël in testamentum eternum.

Oicens tibi dabo terram chanaah: gess.

funiculum hereditatis vestre.

Obsecrabis scda pars pascitalis; et qua reddit cam

quare deus est laudandum et glorificandum et colen-

dus; sed quod causa talis est collatio bissiciorum facta

antiq[ue] p[ro]l[og]o in qua deo ostendit sua opotestias et bo-

nitate et largitatem; et simul exhortat nos ad cofe-

stionem beneficiorum; sive gemitum actionem; et ista scda ps

dividit in tres partes sive particulas. Nam in p[ri]ma

memorat beneficia que deus contulit ipsi abia et

Iacob ppter iustitiam fidei; et oīe beneficia col-

la et ioseph; tertio beneficia collata (i) moyse et

toti populo in iherusalem et egypto; eo quod martyris sue

runt figura ipsi futuri scda ibi. Et vocavit fama

tertia ibi. Et itrauit israel in egyptum. C. Quan-

tit p[ro]l[og]o et p[ar]t[us] notabilis d[omi]ni beneficiorum; et

scda p[ar]t[us] simili sunt dicta mirabilia et p[ro]l[og]o et p[ar]t[us]

mirabilia in quatuor fuerunt facta sup[er] p[ro]l[og]o p[ar]t[us] p[ro]l[og]o

in p[ar]t[us] p[ro]l[og]o et in eccl[esi]a dicebant laudare et in qua

mirabilia in quatuor p[ro]l[og]o figurabatur p[ro]l[og]o

in quatuor beneficiorum in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

mirabilia in quatuor laudare et in quatuor laudare et in qua

D. Jacobi devalenta

essent in viuenda terra manifesta, nam sicut figura liter memor fuit testamentum quod promisit ad abraham isaac iacob quando successoribus eorum terra chanaa: ita rursum quandovent in carnem in seculi, t. qd' eternar, posuit et infallibiliter testandum, s. testamenti pmissi et verbi quod madauit et promisit in milie gnatatione, t. a. pgenie in p. gentes, et ponitur numerus determinatus pro ide terminatio, t. per multas gnationes, qd' quidem tenuit deus disposerat ad abraham: qd' dicit egredere de terra, Gen. xii, t. c. dicit in semine tuo bnfidentur oes gentes, Gen. xii, t. memo: fuit iuramentum qd' disposerat ad iacob, cuz dicit in isaac vobiscurbit tibi semini, Gen. xi, t. qd' cui iuramento pmisit deo: rpm venturum figurari per sacrificium ipsi' isaac, Et suntuit et firmavit illud testametu deus ipsi' iacob in pceptu cum apparuerit ipsius bretel, Gen. xxvii, t. postea, toti israel in testametu eterni vel ipsi' iacob qui in ipsa luctatione vocatus est israel, Et qd' vincutus iofit in sepmisit terra chanaa, abiae, Gen. xvi, t. israel Gen. xxi, t. iacob, Gen. xxviii, t. ide subdit disposerat testametu suu et. dc. dices vincutus iofit, tibi dabo terra chanaa, t. fulcimur in memram et forte hereditatis vestre, qd' d. coftemini et in uocato nomen xpi, t. qrite faciem ei' semp: qm' ipse est deus noster et, qm' memor fuit testametu, t. qd' implevit qd' promisit sibi abiae dicens, in semine tuo et, cu' p. morte et passionem et resurrectionem nos absoluimus a maledictione eue, t. per baptifim nos scificauit, Et cu' natus es ex virginie tunc simile uit quo promiserat, in isaac vocatur: tibi semine tua virga maria decedit de abiae p. isaac, t. sic videt nobis terra chanaa an in possessione eternam; cu' in die ascensionis penetrauit celos, t. fudit a deo tris patris, t. parauit nobis seces eternas: qd' mi nime de terra materiali palestine scificari potest, t. efi' parauit vincutus sed e' manitione secundum mensuram et funiculis grataz et meritor, n. n. v. l. lux et in ensura meritor, t. g. p. possider illaz hereditate, Nota qd' chanaan interptat negotio sue mercatio t. ideo per terram chanaan interptat regnum celorum, quod non potest acquiri nisi per negotiationes et mercatione operum mle et laboris spnialis unde sit salvator, Matth. x, Regnus celorum vis patitur et violenter rapitur illud, Vn. dicit, Eusebi? Regnus celorum paupertate et feta et miseria et p. gnatatione emittitur: cum labor acquiritur et cu' negotiatio quinq; et duouim talentouz adspicitur et cu' vilu riuinus talenti comparatur, Matth. xv, Et quibus p. qd' terra chanaan patribus promissa i' possessionem eternam est regnum celorum.

At p. Cum essent numero breui: paucissimi, Gen. viii, et incole elus.
Et pertransierunt de gente in gentes, et. xx, t. de regno ad populum alterum.
V. Non reliquit homines nocere eis: t.

Christopolitani Episcopi Expositio.

corripuit pro eis reges.

Molite tangere christos meos, et in prophetis meis molite malignari.

Hic ostendit specialia beneficia collata p. m. t. patriarchis, ppter virtute fidelis qd' semper deo: eos qd' custodiuit in peregrinatio: suis inter getes et trances et feroces: nec pmisit eos ledi in flagella uit eos ledentes vnde dicit qd' cum faci patres in principio, abraham iacob et zacob esse paucissimi incole aduene et peregrini in niero breui perans fierunt de gente et de regno a p. pluz alte rura ab his lesionis. Nam p. abiae et p. suo ibare et fratre suo nachor vnde te de caldea et mesopotamiam: ut p. Gen. xi, t. pofea de mesopotamia in terra chanaan, Gen. xii, t. eritinde ppter famem et in eda transiit in egypti p. postea in geratis, climi liter Isaia, v. p. Gen. xxi, t. et postea iacob profectus est de terra chanaan in mesopotamia, Et inde defecit in egypti cu' filius et nepotibz, t. in nulli ihoy, loco reliquit nec pmisit aliquem hoies noceretur, Nam p. abiae regnum et de hui caldeoum et deus corripuit caldeos et flagellauit propter eis et flagellauit pharaon regem egypti: et detinebat saras, vpozes et. t. elimech regem et raro propter eandem caufas, Gen. xii, t. ita pariter pmisit laban noceret ipsi iacob cu' sequerent eis, Nec etiam fratres cu' ita etias deus flagellauit et corripuit regem gerar ppter isaac, Gen. xxvii, t. qd' dicitur de cetero, Molite tangere patriarchas et sanctos xps meos et in prophetis meis, t. p. phe dit meos molite malignari.

Unde nota qd' Abilicet abraham iacob et non fuerint vinci oleo et s. materiali sicut sacerdotes reges post moyens, ac etiam fuerunt vinci oleo spnialis et spnialiter, et sic fuit rurum veri propheeta: quia multa mysteria xpi recelle fuisse p. iudicium in spiritu et figura a ipsi vobis dicte vobis hic in spiritu et figura cu' abraham receperit p. eis prophetas et xps. Nam primo cu' abraham receperit a caldea et aram ex pcepto dei p. uidit in s. oes gentiles relicta iudiciorum erant venturi ad ecclesiam et fidem xpi, Gen. xi, t. Itē p. vacca triene et capiam triun et arietem triu non curriture et colibus fuidit in s. toro discursum poseritatis sive vloq; ad xpm, v. p. Gen. xv. Item quādo vobis immolare filii sui Isaac preuidit rotu mysterium passionis xpi et facta fuit ipsi pmisit in se mine eius de xpo et ecclia, Gen. xxi, t. Itē qd' iacob vidit scalas fudit et oleum super lapide, t. Gen. xxvii, tunc in spiritu p. uidit rotum mysterium in carnatione et passione xpi et futuram prosperitate ecclie, ideo cu' benedixit filii suis: p. dixit eis omnia que ventura erant eis vloq; ad xpm, t. cu' benedixit filio suo iuda manifeste p. dixit regni xpi et ecclie et passionem et resurrectionem t. Gen. xlii, t. Et quo patet qd' omnes isti patriarche fuerunt xpi: in h. fuerint vinci oleo spnialiter, et etiam iacob fuit in terra chanaan, t. et iacob accola fuit in terra chanaan.

Confitemini dno et inuocate

Psalmi. cl. viii.

Fo. ccxvij

ta futura p. diversit et p. uidetur de xpo ecclesia et dictu est: id est dicit daniel in psalmo del molite tagere xps meos et in prophetis meis molite malignari, Et quo p. qd' daniel in hoc psalmo no soluz intendit h. ritolas: sed et in eis dicit deducere nos ad fidem xpi et cognitionem mysteriorum et beneficiorum futurop. p. qd' que in memoria beneftio signabuntur, Nam d' auid no solu est historiographus: sed ppheta ve dictu est, qd' memore mirabilius que xps facturus est in sua natiuitate: et p. sua predictione et p. passione que sunt figurata per mirabilia et beneficia collata predictis sanctis patriarchis et p. ptheris, Nam de nomine xpi est xps nascitur fin carnem t. et de virginie maria, Et sicut passi sunt p. secutio: et ita et p. passus est, Et sicut isti fuerunt liberati: ita et p. p. et liberandus per resurrectionem: et sicut isti peregrinati sunt: ita et ecclie erit peregrina et afflictia et in fine liberata, Ergo sicut illi patriarche laudauerunt et confessi fidei confessionis fidei et laudis ppter beneficia a deo recepta, ita et os coitemini triu xpo deo et homini poter beneficia incarnationis et redemptio: t. na h. est testim qd' dispositum ad abiae: et turam et p. p. et recto: professione sue: ut erudiret omnes principes egypti et senes eius prudenter doceat in agibili. Et sic p. uidit de frumento in septem annis pinguisbus et sequentibus sterilibus ut patet Gen. xii, t. Et sic fuit exaltatus et veneratus tangere in egypto, Sed quia per exaltationem ioseph post venditionem et incarcerationem p. uidit dauid exaltationem xpi et regni eius post editionem et mortem et passionem et resurrectionem, Ideo per hoc nos intendit deducere et laudem et confessio: nem fidei et p. p. beneficia redemptio: t. Quia dicit ergo daniel, O fideles qui estis semet abiae fin spiritum memoreto t. Qm' sicut ioseph fuit venditus a fratribus vnginti denariis ita et chistus est venditus a iuda discipulo suo triginta denariis, Et sicut ioseph fuit positus in carcerebus ita xps in sepulchio, Et sicut ioseph abstractus a carcere interpretatus est somnum pharao nisi xps post resurrectionem interpretatus est apostolus lensum scripturarum, ut pater Luce vltimo, Et sicut ioseph liberavit egyptum a fame corollai et sua prudenter: ita xps liberavit genus humanan a morte et fame spirituali per legem euangelicas et sacramenta ecclie saistica, Et sicut rex pharao exaltauit ioseph post exitum carceris super tam egyptum et omnes principes et magnates: ita deus pater exaltauit filium suum post resurrectio: nem et ascensionem super angelos et homines: dauid et potestales in celo et in terra, Et sicut ioseph introduxit patrem suu iacob et fratribus suis in egyptum, ubi erat abundantia frumenti t. ita chistus introduxit fratribus suis apostolos in fertilitatem scripturarum et sacramentorum ecclie, in qua summus accolere et peregrini, Et sicut ioseph sicut deus auxit populum suum in egypto, et firmauit eum su per inimicos eius egyptios ita chistus auxit populum suum christianum et fideles suos firmauit su per inimicos eius iudeos et ceteros infideles, Dia

ergo supradicta mysteria de Christo et ecclesia puidens
dicit ipsius adductus mysterium Ioseph in figura.
Ego. **L**onuerit coezerum ut odirent popu-
lum eius: et dolum facerent in seruos eius
Misit moysen seruum suum: aaron
quem elegit ipsum.
Posuit in eis verba signorum suorum: et
prodigiorum in terra chama.

Biblic memorat mirabilia beneficia collata moy-
si et populo Israel, ppter parte eoz et memoria punitio-
nis et afflictiones pharaonis et egyptiorum propter
infidelitate in virtutem eoz. Et ppter assignat causam
Nam est ppter Ego. viii. Ut de egypti filios Israel in tam
magno numeru crevissi et in bonis tribubus abun-
dasse moti iniuria cogitaeret eos debilitate et du-
ra opera et vestigialia eis imponere et pceptit rex
obstetricibus matulos strangulare etc. Et hec
est causa quare filii Israel clamauerunt ad dominum. Unde
deus misit mosen et aaron ad liberandum eos. Ideo
autem dicitur quod auerterit eoz egyptiorum ut odirent
ppctus suis. Israel inuidenter fraterne charitatem et p-
speritatem et dolis facerent in seruos eius dura one-
ra et labores in luto et lateribus imponendo et dolos
de pueris strangulando machinando. Edocuit couer-
tit cor eoz. non quod deus impelleret eos ad malum
agenitum non sicut auctor malorum sed quod permisit cor
ez pueritatem ppter psum eius dimittendo eos in
sua malitia et duritia non largiendo grām propter
peccata eoz pcedendia. Quod ppter non per pnitam non
defecit mox per sui pondus in aliud trahit: sic filii
Israel habuerunt eam clamamādū ad dominum: et tunc de eoz
passus illi populo misit moysem seruum suum appa-
rens ei in rubro: et misit cum eo ipsum aaron quem
elegit in locū ad loquendū ante pharaone ut patet
Ego. iiii. Et posuit in eis dīs verba signorum suorum:
eos informans quod loquerentur ante pharaonem
in quibus verbis et virga et arat virga facie de signa
et prodigia. Et dicuntur signa in quantum significava-
bant virtutem et potentiam dei. Et ideo dixerunt
magi pharaoni: digitus dei est hic. Et dicuntur p-
digia in quantum aliud futurum protendebat et
protecebatur. Nam ille decipage significabat dece-
dānam que patitur hodie populus iudeicus ppter
peccati infidelitatis ut supradictum est psal. lxviiij.
Et dicitur egyptius terra chama: eo quod mestram si-
lius chama populauit egyptum.

S. lxx. **M**isit tenebras et obscurauit: et non
Ego. exacerbavit sermones suos.
viii. c. **L**onuerit aquas eoz in sanguinem:
viii. d. **C**onuerit aquas eoz in sanguinem:
cr. ca. et occidit pisces eorum.
als. ce nomi **E**d dedit terra eoz ranas: in pene-
tralibus regum ipsorum.
a. **D**icit et venit cynomia et cynifes:

in omnibus finibus eorum.
Posuit pluvias eorum gradinem: Ego.
ignem cōburentem in terra ipsorum. ix. d.
Et percussit vineas eorum: et fucus verti-
nas eorum: et contriuit lignum suum:
S. x. n. lumen eorum.
Dixit et venit locusta et brucus: cuius
non erat numerus.

Et comedit omne fenestrā in terra eoz:
et comedit oēm fructū terre eorum.
Et percussit oēm primogenitū in ter-
ra eoz: psumtis oīs laboris eoz.
Et deduxit eos cū argento et auro: et
non erat in tribubus eoz infirmus.
Letatus est egyptus in protectione
eoz: quod incubuit timor eoz super eos.
Expandit nubes in protectionem Ego.
eorum: et ignem et luceret eis per no-
ctem.

Chic incipit enumerare signa et prodigia que fecit
deus per moysem: sed non eodē ostendit quo facta sunt.
In primo ponit nonā plagam: qd misit tenebras p
totum egyptum. Ego. x. Ideo sit. misit deus per moy-
sen in virtute del tenebrarum obscurauit totam egyptum.
Et deus vñ moysem non exacerbavit sermones
suos. Nam semper cum benignitate exhibebat et lo-
quebatur pharaoni ut dimitteret populum. Et cū
pharaeo cesabat a malitia et promittebat: pariter
cesabat plaga. Et sic sermones moysei cū dulcede-
re procedebant. In secundo loco ponit pūmā plaga:
qd dicit. Conuerit a quas eoz in sanguinem
et possent bube de aqua nili: et occidit pisces eoz.
In tertio loco ponit plagam scorpionem qd dicit
ranas in terra eoz in tanta quantitate qd penetra-
bant totum regnum ipsorum excrentes ab aquis.
In quarto loco ponit quartam plagā qd fuit mu-
sa canina. Nam dicit moysem in virtute del vñ deus
dixit. pceptit et venit cynomia venit etiam cyni-
fes qui fuit tercia plaga in omnibus finibus eoz.
Posuit etiā pluvias eorum gradinem qd sunt se-
ptima plaga qd venit grādo mixta cum igne. s. ful-
minibus et conuictionibus. Et percussit vineas eoz
et fucus cōtriuit omne lignū. locū arbo-
res finit eoz. Et dixit etiā qd pceptit et venit locu-
sta et brucus qd fuit sexta plaga. qd dicit locusta bruc-
cus corosserit qd remāserat. Ut tunc ponit decimā
plagā cū dicit. Et percussit oēm pumogentium in terra
eoz et psumtis oīs laboris eoz tā hoīm qd bestiarum
et pecudum. Et sequit. Ed duxit eos moysem
cū argento et auro quod mutuo accepserant a vic-
tis ex pcepto domini. Et non erat aliq̄d infirmus in

Confitemini domino et invocate

tribubus eoz. Nam cū angelis dñi pceptisset oīa psumto
genita egypti ab hoste visq; ad pecus soli filii israel
fuerūt imunes eo qd enrerat limia et postes sanguine
agni ut pater Ego. xii. Et sic salvi facti sunt filii israel
ab illa plaga et liberatae. Et sic letata est egyptus
et totus populus in protectione et recessu eoz
scilicet filiorum israel quia incubuerat timor super
egyptios ex morte primogenitorum. Et tunc deus
expedit nubes in protectionem eorum et etiam ex
pandit nubes ut luceret eis per noctem. Nam nu-
bes ducebat eos in die et colina ignis per noctem
Ego. xiiii. Et hoc fuit pūnum et maximum benefi-
cium post exitū de egypto quantum ad cōtinuum
peccati.

Dicitur hic queritur virum filii israel
aperte peccauerunt et considerant furtum et medacium
a porto ad secundum aētā argentea et aurea que mutuo
vasta et accepterat ab egyptis: cū sit contra illud pceptū
gyptis: qd furtus facies. Ad hoc duxit cōmūter doctor
egypti: res et illemer deus qui dixit. non furti facies
generaliter: idē dixit sic sp̄litter filii israel acci-
perent mutuo illa vasa et portarent secum: ideo nō
egerant contra voluntatem dei: immo impluerūt
dei voluntatem qui est dīs aur et argenti et cōmūti
creatūrā. Ideo filii israel non fecerunt ptra pie-
ceptum dei qui est conditio legis nec facta fuit ini-
tūta egyptis eo qd erant debitores filii israel: qd
per longa tempora violenter oppriegerant et abs-
mercede ab eis seruitia accepterat idē deus voluit vi-
ti in solutōnē et stipendium suorum labiorum acci-
perent filii israel illa vasa argentea et aurea. Sed
ad dīt Augu. et deus nō sine causa illud pceptit.
Nam qd egyptis abutebant auro et argento facien-
do ex eis deos aureos et argenteos et vasa et cetera
vēstimenta ad oīum sacrificiū falloz deorum. Ideo
deus voluntiū aūferret ab egyptis aurū et argenti
ut filii israel cōmūterent illa vasa aurea in melio-
rē suum. Ad omniū tabernaculi et ad cultūm veri
dei: qd illa copia aurū et argenti obtulit nūq
qd p vñlo et vñensibiles fabricandis ad cultūm ve-
ri dei ut ppter Ego. xxvii. **I**ste a dīt Aug. et illud
factū est in figurā et ad doctrinā nostrā. Nā abūt
peccato nos accepimus a p̄bilo op̄hōtū gentiū scie-
tias matēmaticas et naturalē et morales p̄bilo
phiam et cōpūles morales doctrinas applicando
et conuertendo eas in meliore suū. s. vt ancillæ
et serviant nostre sacre theologie de quibus ait la-
mon p̄buerbio. Ite qd sapientia vocavit ancillas
suis ad artēm tc.

Ego.
xvii. c. **D**eterunt et venit coturni: et pane
celi saturauit eos.

Ego.
xvii. d. **D**irupit petram et fluerunt aque:
abierunt in sicco flumina.

B **S**ecundū beneficium fuit qd perierat. s. carnes et
cibū et venit coturni et pane celi saturauit eos se-
mannia deinde misso: durauit et quadriginta an-
nos visq; ad terram pmissionis Ego. xv. et numeri
xv. Tertiū beneficium fuit qd dirupit petram flue-
runt et in sicco abierunt et emanarunt flumina qd

Psalmi. cclii.

Fo. ccxliij.
deus nō defecit eis ducam nec lebo nec in potu.
Misit memor fuit verbū sc̄ti fuit: quod
habuit ad abraham puerum suum.
Ego.
viii. ca.
Et de
cōfēc.
dit. s.
qd sit
fan.
gūs.

Et dedit illis regiones gentilium: et la-
bores populorum possederunt.

At custodiant iustificationes eius et

legem eius requirant.

C **H**ec oīa nō fecit deus in meritū eis: cū ei
fuerūt rebellerūt sed ut ppter qd pmissū ad aīam
pāciū et verū et fidēlē famulū suū cui pmissū
illam terrā pō seūtē suo. Et sic moyse fuit de
per moysem eduxit populum suum cum exultatio-
ne et electos suos cum letitiae et victoria cōtra ama-
lechitas et seū regem amoreouū: et og regem ba-
san: et per tofue dedit eis regiones gentium. Ia dā
vñ berabescet et labores populorum gentilium pos-
sederunt illis epulūs et subiectis. Et causa qua-
re deus eduxit eos de egypto et dedit eis illas: ter-
ram fuit ut libere posset custodire legem dei et iu-
stificationes eius in illa lege contentas quo ad iu-
diciā et cōmūtātā et moralē et legem eius ex-
quirant quo ad mysteria in lege clausa et contenta
de meista futuro.

Secunda expositio vltimae pary

Epo-
sito
alle-
gō-
ca.

Sed qd dūdū fecit hunc psal. nō solum ppter
litterā sed ppter literā in prophetā ppter my-
steria xp̄i et ecclēsie in p̄dictā litterā clausa et sc̄i-
ficata ut in vltimā versiculā aīt. re legē requirant
Tenebant enim iudei exquirere in lege mysteria
xp̄i cuius fidei saluabantur. Et ideo vidēndus
est ppter sphaericis et allegoriciis huius vltimi
partis. **I**ntra notādū qd per moysem significabat
regnum xp̄i et per aaron sacerdotū p̄ hoc significa-
bat qd xp̄s rex et sacerdos erat mittendus ad libe-
randū genus humanū: et sic cum totū genus hu-
manū esset afflitū in seruitute peti in potestate
diaboli tñ rex et sacerdos et legifer ipsum p̄ mos-
tē et passionē et resurrectionē a tenebris et seruit-
tute liberata. Item cū specialiter populus israel
esse sub iugo legis et oēc patriarche et prophete
clamarent ad dominum ut ppter per totū discūl-
tū. Et tunc venit rōmis misus a p̄re et p̄dicauit p̄ totū
iudeā et galileā exhortando populu ut extret a tu-
go legis et veniret ad ecclēsiam ad offerendū verū
sacrificium et monūtū principes sacerdotū et pha-
riseos ut dimitteret populum extrea iugo legis
at illi prohibuerunt nec voluerunt credere predi-
cationē et miraculis christi: sed ipsum occiderent et
crucefixerunt: sed christus post resurrectionē p̄l
mo abstraxit sanctos patres de potestate dyabolū
et a tenebris inferni. Postea eduxit populus suum
sc̄i apostolos et discipulos de populo iudeoū qui

D. Jacobi de Valètia

D. Jacobi de Valletta Christopolitani Episcopi Expositio
fuit primus opus ipsi et ecclesie p. xij abstracte de te
male nebris ignotis et potiori et iugo legis. **B.** Etiam
dictio ei aduerteret q. sicut moyses intulit de plaga
nes egypti nolentib[us] dimittere p[ro]p[ri]m. Ita ipsi intulit
epi[st]oli et reliquit de malo dictiones scribunt et phariseis et
phari[se]i iudeis q. non uoluerunt dimittere populus a iugo legis
scis. peccati uno opprimerunt ap[osto]los et discipulos et p[re]
dicti sunt tunc p[re]mitu[m] eccl[esi]a quas quide male
dictiones enumerat. **A.** Nam, xiiij. c[ap]t. dicit. Ue
bis scribe et pharise hypocrite q. clauditis regnum
celorum a[i]n ho[lo]es vos em nō intratis nec introueni-
tis intrare. Nā sicut pharao et ceteri p[ri]ncipes ph[ar]ise
buerunt filios israel ne exirent de captiuitate et intra-
retur in terram p[re]missam. Ita scribe et pharise p[hi]bue-
runt illis p[ro]p[ri]m ne exirent a iugo legis. Et etiam rabini
pharise iudeos modernos ne erexit a tenetibus et iu-
go legis et peccati in venientia ad eccl[esi]am et lumine si-
de[re]. Si claudit[ur] ies[us] et celsi et nec ipi intrat nec p[er]mit-
tit alios intrare et ipsi ductores cecor[unt] simili c[on]ce-
cis ois in focu[m] inferni cadit. Et lo[ro]p[er] xij. capitulo eius
decē maledictiones vii octies dicit[ur] ies[us] ve[rt]ob[us] p[er]
que intelligunt octo maledictiones et addit nona
cum dicit. Ecce relinquent domum vestra desertu[m].
Et subdit decimam cum ait. Amen dico vobis q[ui]
nō me videbitis donec dicatis. Benedic[te] q[ui] venient
zc. Q[uod] iste decē maledictiones illate iudeis fue-
runt figurate per decē plagas illatas egypti. Nā
illias et caſdē patiuntur hodie iudei nō solū p[ro]p[ri]a
litera sed etiam rēp[ro]valiter. Nam sicut moyses couer-
tit aquas egyp[ti]orium in sanguinem; ita xp[us] con-
uerit aquas et sacramēta et ceremonias iudeor[um] in
sanguinem. Nam sacramenta veteris legis s. circun-
cisio zc. que ante erant eis salubris; nunc sunt eis
mortifera et nocuia; et bibunt sanguinem et peccatum.
Itē misit eis ipsa rāna. Nam sicut rane in aquis
ceniso s[ed] putridis ceremoniarū iuolute semp[er] mur-
muran contra xp[us] et conqueruntur: q[ui] electi eos
a sedibus suis. Et expulsi extra aquas mīndas ve-
re sapienti[er]e; semper loquuntur in luto litere ignora-
tes sensum spiritualem et rati aqua cenosa potan-
tur. Item etiam xp[us] reliquit eis cioniam et cyni-
fes: que eos spiritualiter puniunt; vt patet psalmu[m]
lxxv. Itē intulit eis locutus et bicum corode-
res arbo[rum] et sicneam synagoge que arida nullis
facit fructū. Vt p[ro]p[ri]o. M[ar]t. xiiij. cuius p[ro]p[ri]o male dixit
sicneam que stiua arupi a q[ui] significata e syna-
goga. Itē misit eis ignē et grādinē q[ui] venit. Cir-
z romani et interfecit decies centena milia eou[er]i
et totidē captiuos duxerit; et cluitate et regnū con-
totaliter deleuerit. Itē interfecit progenitor eoy
et animas eoru[m] in mortem perpetuam delinquit:
cum dicit. Amen dico vobis: q[ui] nō me videbitis zc.
vbi priuat eos diuina visione. Et q[ui] po[er]t totidē
plagas et maledictiones patiuntur hodie iudei quot
passi sunt egypti. Ideo prudens iter aduertat
et sciat adaptare illas decem plagas istis decē ma-
ledictionibus quas chalclus intulit iudeis. **M[ar]**.
xiiij. Q[uod] ille figure fuerunt istarum quas hodie
iudei patiuntur. Itē sic uideatur tunc in exitu egypti
debet p[ro]p[ri]o suo tria adiuuamēta p[er] itinerem. Ita

Christopolitan Episcopi Expositio

Confitemini dño

10 Psalms. c.

forma panis qui de celo descendit: itaq; dicitur vera caro et verus panis non materialis: sicut ante erat sub illis accidentibus: sed verus: panis angelorum qui de celo descendit: cuius fructione angelum et omnes beatuiscuntur et felicitantur. Et isticibus cum panis dicitur viaticus: quia est necessarii in hac via a peregrinatione usque peruenientiam ad terram viventium. Nam licet tunc comedamus eundem panem per fructuonem et gloriam et tamen non eodem modo sicut nunc comedimus sacramentaliter et per gratiam. Et ideo prophetice et figuraliter ait dauid in hoc psalmo. Petierunt et venit coruini figuratus christi per carnem. Et pane saturauit eos: scilicet manna de celo misso figurato sacramenti eucaristie sub forma panis: sic christus vero pane celi saturauit eos: scilicet per populum suum christianum. Ites sicut myopes percussi petram et dirupti et fluerunt aqua: et bistris populus. Ita christus percussit petram sui compo- pos super quam fundatur ecclesia et exiuit sanguis in precium nostrum et aqua in remissione peccatorum et refrigerium et potum spirituale. Vnde fumerunt virtutem omnia sacramenta ad me delam peccatorum et refrigerium nostrum. Et ideo dicit dirupit scilicet petram sui lateris et pedum et manuum et fluminis sua virtus et sapientie abiuntes in siccis idef per animas nostras que a ea erant siccate et aride sine humore fidelis et grata. Quoniam memor fui: q.d. quod tunc impleta fuit promissio facta ipi abiae. scilicet in semine tuo beneficetur omnes getes Gen. xix. Et tibi dabo terra te. Be-ne-xyh. Et tibi deduxit populi sui. scilicet pries de limbo inferni cum letitia et exultatione in celo et etiam deduxit aplos et discipulos et os fidèles de iugo legis et peccati liberando eos a captiuitate diabolici: cum exultatione et victoria resurrectio et electio eius. sanctos patres de limbo cum letitia in celo collocando. Et dedit illis scilicet apostolus et xpianis regiones gentium: quia oia regna getum subiecitur iugo eti labores eorum possederunt. Nam etiam non soli possidet spiritualiter oia regna xpianorum sed etiam se postridem multas ciuitates et castra p donacione magni constanter qui ecclesia dotauit de tota Italia etc. Et hoc dñus et possessione et libertate edidit ipsi fidelibus suis custodiunt iustificationes eius. s. leges iustificantem. q. sola lex euangelica iustificat: sic operando in ea iustificamur. Et subdit: et legem et exquirat. t. in ea mediteremus et contemplemus. Duo exponem. s. vi contemplemur et exquiramus in lege vi salutis. Scilicet in exquiramus iustificationes eius. i. opere complicamus.

Onitemini dño qm̄ bo-

hoc psal. est petere vnuersale redēptionē p adueniā xp̄i. Sz q. i. q̄ sūt redēpti duo ppli. s. tudeo rū et gētū et q̄b̄. s̄tāt ecclia fundata c luncta lapide angulari. t. p̄to tēstū: ponit duplex allā. Sz q. quasi oēs psalmi legūnt in ecclia q̄duplici respectu. d. laudē dei. Sc̄do in memoriā atiquā gestorū. Tertio ad pp̄hetiā. Quarto ad doctrinā et exportationē nostrā. p̄p̄tha vlt̄re oia s̄tāt seruat in quolibet psalmo. Idco dō duo principia liter facit in hoc psal. Nam primum exportatur nos ad laudē dei et obseruationē legis diuinē. Sc̄do petit vnuersale redēptionē: ibi. Memento nostri ī. Quāti ad p̄mū dō duō facit. Nā p̄mū nos exportat ad laudandā dei. Sc̄do ad timēdī ī. eis iudicū et feruādā iustitīā et p̄ obseruationē legis. ibi. B̄ti qui custodiūt. Dicit ergo. A vos plati tamētūq̄ iſraelitay contemnit̄ dō confessō laudē ī. laudate dñm et petite miām c vlem redēptionē p̄ adueniā xp̄i qm̄ milia et temp̄ fuit et erit in eterni. pp̄itia p̄etēb̄ et p̄enitēb̄. Nā qd loquēt̄ et exp̄licare poterit et faciet auditas et exp̄licatis laudes eius q̄d p̄tib̄ debent eximisferentib̄ et bisificiū factis et collatis inuocatibus cum. q.d. nullus hoec poterit explicare. Et hec est cā titulus pontificalis tūris alia. Quāti. d. vos inde laudate dñm et p̄petue redēptionē: vros gentiles laudate zc. Beati qui custodiūt iudicium: et faciūt iustitiam in omni tempore.

Hic exportat oēs ad obvūatā legis vt dignatū imperare q̄d petunt: sed qd duo sunt i legē sc̄cepta q̄ phibent malū fieri sub comitātione pene et mādata q̄ exportant ad bī agendū cūm p̄missione p̄mū. Ideo dñus colōt obseruātia legis. s. in nō faciōdā malū custodiendō. i. timēdū iudicium dei. Sc̄do et faciōdō bonū d̄siderādo pie mā eternū. Ideo ait dñ. A vos oī obseruātia legē dei. Nā bī qui custodiūt. tūmet iudicium dei et faciūt iustitiam. i. iustificant fēmepos operando fm̄legē. s. docēt̄ referit ad iudices q̄t beati iudices qui custodiūt iudicium: et faciunt iustitiam. In oī tempore fm̄ leges: malos puniendo: et bonos pie-miando et innocentes absoluendo.

Memento nostri dñe in bñplacito populi tui: visita nos i salutari tuo. Ad vidēdūm in bonitate electorum tuorum: ad letandūm in letitia gētis tue vi laudēt̄ cū hereditate tua.

Hac et sc̄da pars p̄ncipaliis in qua pp̄hta p̄petue vlem redēptionē et miām per aduentū r̄ni sed

dith.
ij.c.
infra
cvj.a.
ccv.d.
.ecce
.xif.
.l.ca.
pifita

A page from a medieval manuscript featuring Gregorian chant notation. The text is written in two columns in a Gothic script. The first column contains the beginning of the Sanctus: "Sicut erat in principio et hunc per eum compicamus". The second column continues with "O noster fons imitans dñm qm̄ bo-". The music is indicated by square neumes on four-line red staves.

FO.CCRCY

*ad
v. xi
qō.
cū d
uot
sim
i.pet
tij.*

D. Jacobi de valentia

Christopolitani episcopi Expositio.

fitetur grauia petra que illi pplos comisit. Attra
z punitioes filiorum pccatorum quibus per misericordiam libe-
ravit se illi pplo dñs: et hoc ut misericordiam inclinat
deum ad misericordiam. Tertio repetit petitionem suam secunda
ibi. Peccauimus cum pculis tuis. Tertia ibi. Saluos
nos nos habemus. Dicit ergo ad pnum. Tertia ibi. Saluos
nos nos habemus. Propter quod pmi p mero
metu nostru domine in baplactio pplo tui. vi. ut plaz-
zas pplo tuo eis petitionem annuedo et propiciatio-
do: et visita nos in celo plo salutari saluatoris tuo
quem promisi patribus nostris in quo bndicen-
de sunt oes gtes. Imitre eum ad videlicet in bonita-
tate electorum tuorum. et ipsum videat electi cui in bo-
nitate et redemptione et faciente bonitate redemptio-
nis et ad letandum in letitia getu tue. vi. gtes sue
leterentur letitia magna per suis adiutorium. Et nota
quod hic dico pplos cõmemorati. Quoniam aplos et di-
scipulos coureros de iudeis qui ipm in carneville
runt cu dicunt. Advidenter in bonitate electorum tuorum
et discipulorum. Secundo coureros de pplo
getuli qui cu letitia ad fidem venerunt per predicationem
nei aplos cu dicit. Ad letandum in letitia gtes sue.
sed quod ex his duabus pplos facta est una ecclesia q
est hereditatis xpi. Ideo sequitur. Ut laudemus cum
hereditate tua in tempore gratie sicut nunc fuit et vi-
demus manifeste impletum.

**Ju-
dith
viii.
Exo-
xii.
Eze-
iel
xxv.
Ier.
xv.
Lam.
xvi.
Exod.
xvii.**

**Peccauimus cu patribus nostris: in
tute egimus; iniquitate fecimus.**

**Patres nostri in egypto non intelle-
cerunt mirabilia tua: no fuerunt me-
mores multitudinis mie tue.**

**Et ir-
ritauerunt ascendentes in mare:
mare rubrum.**

**Et saluauit eos propter nomem suum: vt
notam faceret potentiam suam.**

**Et increpauit mare rubrum et ericca-
tum est: et deduxit eos in abyssis si-
cuit in deserto.**

**Et saluauit eos de manu odicuum:
et redemit eos de manu inimici.**

**Et operuit aqua tribulantes eos: vno
ex eis non remansit.**

**Et crediderunt verbis eius: et lauda-
uerunt laudem eius.**

**Hic incipit cõfiterit et memorare grania peccata
illius pplo z miserationes factas patribus antiquis
vt inclineret deum ad suam petitionem implendam.**

Cunde est aduerserit ipm deo de tanto maior de-
monstratur quanto malobius patribus et rebellibus
et ingratis pstat. Sed quod filii israel deceleret et
contra rebellares fuit et peccauerunt contra deum: sed quo
tenebant reveri sunt et conuersi ad priam semper

deus eis peccat. Ideo maxime deus in hoc ostendit
multitudinem et magnitudinem sue misericordie. Et ideo dicit
memorat octo ptae ingratitudines illius pplo co-
misias cora dñm z quo semper dñs misericordia est eis. Quoniam pnum fuit pmi ifidelitatem duricte.
Festinan non erant sepulchra in egypto. Ideo tulisti nos ut moriamur in solitudine
potuisse eos liberare sicut fecerat mirabilis et si-
gnata in egypto: et tibi ois no attredit ad infidelitatem
z murmurationem ipsorum sed precepit moysi ut per-
cureret aquas z transfluit totus populus israel ac
les. et Pharaon cu suis submersis elixit p Exo-
xii. Hoc ergo patrem z hanc miserationem dñi cõfite-
tur dauid in principio dñi dicit. Peccauimus cu pa-
tribus nostris eos imitando iniuste egimus contra
proximum iniquitatem fecimus contra deum. Nam ppro-
nostri non intellexerunt. latente et ifideliter non ce-
siderauerunt mirabilia tua facta in egypto de dece-
plagis illatis egyptis ne fuerint memoires multi-
tudinis mie tue qua ostendunt filios israel eos mi-
rabiliter liberando: immo facti agnati irritauerunt
id est cõfidentes cum ad trā conciaturant acon-
tientes in mari rubro: et rati saluauit eos propri
nomens suu per moysem invocati. Et hoc fecit de-
ut ipsi notam facerent et predicarent poterant suam
quod increpauit mare id est cu magno fragore fluctua-
tione diuisum est in duodecim partes intatum quod
eslicantum. et apparuerunt vie lice in eo et moyses
deduxit eos in abyssis. et in profunditatem maris
scit in deserto. iac si deduceret eos per desertum
z terram aridam: et saluauit eos de manu egypti
pploum odicuum et redemit eos de manu inimici
pharaonis. Et aqua maris opuit et submersit egyptos
tribulantes eos intantum quoniam exhibi no
remansit. Et tunc filii israel qui ante fuerant incre-
dui z tunc crediderunt verbis eius prolati per os
moysi et laudauerunt. id est cecinerunt laudes ei-
us. biecandae eius omnipotentiam z iustitiam dicere
do. Cantemus domino glorioset. Nota q ipsa my-
sie et ingratitudines fues peccata non narratur
hinc ex ordine quo facta fuerunt in Exodo. z lib. nu-
merorum et p psal. non sunt facti nec leguntur ad hinc
prophetiam.

**Lito fecerunt oblitii sunt operi ei: et
no sustinuerunt consilium eius.**

**Et cõcupierunt cõcupiscientiam in deser-
to: et tentauerunt deum in inaquoso.**

**Et dedit eis petitionem ipsorum: et
misit saturitatem in aias eorum.**

**Hic memorat secundum patrem coe cu murmurarunt
contra dñm z moysem Exo. xxi. Petentes aquam
z cubum z tentauerunt dominum dicentes. Si est
deus in nobis te. Et tamen deus dedit eis carnes
in abundantia per mensum integrum z manna ad**

Lonfitemini domino
ducandum. Ideo dicit cito fecerunt. I. In bieui
rediderunt qd dictum est imo in bieui oblitu
fuit eius mirabilium et nō sustinuit etat patienter
omnibus et pmiisim elius. sed coepit erat inducere
et concupiscitatem in deserto rafadē perēdo carnes
tentauerat deum in loco in aquo ad petra oeb
ctes. Et deus in nobis. Iō dicit sunt auge ten
tatione et tāmē deus dedit et iplente eis petitione
sop; et misit saturitatē in animas eorum: ex abun
tante carnis coturnicē, et aqdeo petra ore.
Et irritauerunt moylen in castris aa
on sanctum domini.
Aperta est terra et deglutiuit dathā:
operuit sup cōgregationē abyron.
Et exaruit ignis in synagoga eoru:
amma combusit peccatores.
Hic cōfitez et memorat tertium petri qd fuit am
tions et inuidie qm̄ chōe z dathā et abiron
obliuē sibi vendicare summis sacerdotiū et mo
rator seditionē contra moylen et aaron vt patet
uneri. xvi. Unde dicit. Et irritauerunt. contem
erunt et ad tra pūocauerunt moylen in castris et
aron sc̄m dī. sacerdotē ordinatis et sanctificati
a deo: sed et sua dei aperta est terra et deglu
tiuit dathā et operuit et ruit super cōgregationē
conuariationē et cōiectūlū abiron et z abcōfuit
os. Et exaruit ignis in synagoga et cōgregationē
polimi couim. Et flamma occidit. ccl. viros pec
toes filamentos offerre incēsum cū obribulit
et escut peccatores et indigni et nō a deo electi. Et
deus peperit flis chōe qd nō confiteruntur.
Unde factum est grande miraculum vt cum om̄is
tert in eode loco: z tū isti sunt liberati et māserūt
facie terre: tū aperta fuit terra et tamen chōe et
abiron et abiron cum sequebāt suis fuerūt absolu
ti vt patet numeri. xvi. cc.
Et fecerunt vitulū in oreb: et adora
erunt scuptile.
Et mutauerūt gloriā suā: in similitu
mē vituli comedentis fenum.
Oblii sunt deū q saluauit eos: q fe
t magnallia in egypto mirabilia in
tra chā terribilia in mari rubro.
Et dixit vt disperderet eos: si nō moy
es electus eius stetisst in confessio
ne in conspectu eius.
Et auerteret tram eius ne disperde
re eos: et pro nibilo habuerunt ter
ram desiderabilem.
Non crediderunt verbo eius: et mur
murauerunt in tabernaculis suis.
non exaudierunt vocem dñi.
Et eleuauit manū suā super eos: vt
prosterneret eos in deserto.
Et vt deiceret semen eoru: in natio
nibus et dispergeret eos i regiōibus
Hic confitetur et memorat quartum peccatum qd
fuit idolatrie. quando adorauerunt et fecerunt vī crud
elium conflatile. vnde dicit. Et fecerunt idolus le
et vitulum in oreb. id est pīo montem sinay cuius
pars dicitur Dieb. et adorauerunt scuptile scilicet
vitulum conflatile. vt patet. Ego. xxii. et muta
uerunt gloriam suam. id est gloriam et latram deo
debitam in similitudinem et imagine vituli come
dentes feni et attribuentes gloriam et honorem vni
bestie mure. Et sic oblii sunt deū q saluauit eos
ab egyptis liberando quando fecit magna mira
cula in egypto et mirabilia in terra chā et terribilia
potēta et terribile stragem egyptiō in mari ru
bio deducendo aquas mari super eos. Et tunc si
hī israel post tot miracula et beneficia fuit ingrata
et infideles adorantes vitulum. Et ideo deus di
xit. id est decreuit et cōminatus est vt disperderet
eos cum dirit. Dimittite mihi ut irafatur eoſ meus
super eos zc. Nulli moyles electus eius obſtituer
et supplicia fuit in conſtrictione et contritione codid
in conspectu eius et auerteret tram suam et deus
peperit eis occis. xxiii. mitibus.
Et per nibilo. ibi incipit veritus in translatio
ne Ieronimi et est quintum peccatum quod fuit
rebellenz et diffidentia quando voluerunt conſi
tuere sibi ducem qui reduceret eos in egyptum ni
si caleph et ioseph obſtituerent patet numeri. xiiii.
Unde data est isti sententia: vt nullus couim qui
egressi sunt de egypto a xx annis et super intraret
terram promissionis p̄te caleph et ioseph: sed ca
dauera couim facerent in deserto. Ideo aut. quia
sup̄le comtempserunt et p̄misso habuerunt ter
ram desiderabilem promissam abiae et Ilaac et ia
cob: non crediderunt verbo eius: nec promissio
nē et murmurauerunt in tabernaculis suis cum di
xerunt: vitiam percamus et non inducas nos do
minus in terram illam ne cadamus gladio: et viceſ
aliberti nostri deducantur captivi et non audi
runt vocē dñi de promissione facta. Et iō dñs eleu
at manū et sententiā suam: vt p̄sterneret eos i de
sercio et vt deiceret semen eoru in nationib; et dis
perderet eos in regionibus diversari gentiū: sed ad
huc pīcibus mīlo fuit placatus et noluit eos co
taliter delere: sed progauit eos ut vagabundū per
desertum vīp; ad quadragēsum annum.
Et initiati sunt heilphēgor: et come
derunt sacrificia mortuozum.
Et irritauerunt eū in adiumentioni
bus suis et multiplcata est eiis ruina
t. qd
vñ. qd
tē cā
balaā

D. Jacobi de Valentia.

Christopolitani Episcopi Expositio

Et stetit phinees et placauit: et ces-
tavit quassatio.
ca. ad Et reputatum est ei ad iustitiam: in
buc p fidei: et generatione et generationes vsgz in
q. iij. sempiternum.

c. q. **C**onfiteor et memorat sextu peccatu quod
fuit mormurationis et infidelitatis quod mou-
runt seditiones contra moysen in cades propter de-
fecum aque. Unde domino precipiti mortales p-
cus sit petram virga et dedit eis aquam: ut p. t. Hu-
men. rx. ideo att. Et irritauerunt eum ad aquas
contradictonis in deserto cades veratus est moy-
ses propter eos quia exacerbaverunt et amarica-
uerunt spm elius in mormure suo. Et iudei distinxer-
labi suis cu dixit. An ex hac petra poterimus no-
bus aquam escere. An ex locutione sua poterunt
coficere qui helisabat. Et ideo ab ingressu terre p-
misso fuit exclusus vterus. s. Moyses et Aaron.
H. disperdidierunt. Iste incipit p. sus in translatio
Hieronymi vbi p. sit et memoria decimiu peccati
quod fuit rebellio sine inobedientie et quod non imple-
uerant pceptum dei q. nō māuerat eis ut escerent et
scificia animalium mortuorum illi idolo immolatorum
Et sic irritauerunt ipsum deum in adiumentibus:
et voluntariis sceleribus suis. Et ideo multipli-
cata est in eis ruina et plaga magna: quoniam occi-
si sunt vigintiquatuor milia. Et p. spes stetit. id
est sceleri cui restitit cu transfracti zumbi coeitem
cum multere madianite. Et ideo reputatum est ei
ad iustitiam in gene. et gen. vsgz in sempiternum:
ex quo meruit successionem sacerdotum: qui quidez
actus memorabitur in eternum.

nseri.

x. Et irritauerunt eum ad aquas con-
tradictionis: et veratus est moyses
propter eos quia exacerbaverunt spi-
nseri. Itum eius.

xxiiii. Et distinxit i labiis suis: non dispe-
derunt gētes quas dixit domin⁹ illis.
Et cōm̄eti sunt iter gentes: et dīdice-
rūt opa eoz et seruerūt sculptilis⁹
ezoz: et factū est illis in scandalum.

ut p. Et immolauerunt filios suos: et si-
curus libas suas demoniis.

lib. aut. Et effuderunt sanguinem innocen-
tem: sanguinem filiorum suorum et si-
liarum suarum quas sacrificauerunt
sculptilis chanaan.

Et interficta ē terra in sanguinib⁹ et si-
corinata ē in operib⁹ eoz: et forni-
cati sunt in adiumentibus suis.

Et iratus est furore dñs in pp̄lm suū:
et abominatus est hereditate suam.

Et tradidit eos in manus gēti⁹: et do-
minati sunt eoz qui oderunt eos.

Chic cōfiterunt et memorat septimū peccatu quod
fuit mormurationis et infidelitatis quod mou-
runt seditiones contra moysen in cades propter de-
fecum aque. Unde domino precipiti mortales p-
cus sit petram virga et dedit eis aquam: ut p. t. Hu-
men. rx. ideo att. Et irritauerunt eum ad aquas
contradictonis in deserto cades veratus est moy-
ses propter eos quia exacerbaverunt et amarica-
uerunt spm elius in mormure suo. Et iudei distinxer-
labi suis cu dixit. An ex hac petra poterimus no-
bus aquam escere. An ex locutione sua poterunt
coficere qui helisabat. Et ideo ab ingressu terre p-
misso fuit exclusus vterus. s. Moyses et Aaron.
H. disperdidierunt. Iste incipit p. sus in translatio
Hieronymi vbi p. sit et memoria decimiu peccati
quod fuit rebellio sine inobedientie et quod non imple-
uerant pceptum dei q. nō māuerat eis ut escerent et
scificia animalium mortuorum illi idolo immolatorum
Et sic irritauerunt ipsum deum in adiumentibus:
et voluntariis sceleribus suis. Et ideo multipli-
cata est in eis ruina et plaga magna: quoniam occi-
si sunt vigintiquatuor milia. Et p. spes stetit. id
est sceleri cui restitit cu transfracti zumbi coeitem
cum multere madianite. Et ideo reputatum est ei
ad iustitiam in gene. et gen. vsgz in sempiternum:
ex quo meruit successionem sacerdotum: qui quidez
actus memorabitur in eternum.

Et interficta et contaminata et polluta est terra in san-
guinibus humanis: et nephanus sacrificiis: et con-
taminata in opibus eoz deo obdibit⁹: et p. q. for-
nicati sunt fornicato spissali cu dñs alienis latr-
am tribuēdo in adiumentibus suis. Et spōte. Et sic
trat⁹ est furor dñs in pp̄lm suū. Et pp̄lm suū
et aboatus effhereditate suaz quā elegerat sibi in
pp̄lm peculiares et tradidit eos in man⁹ gēti⁹ rāg⁹
delectos: et diuti sunt eoz qui oderunt eos. ut p. p.
per to tum discursum libri iudiciz⁹.

Et tribulauerunt eos inimici eorum:
et humiliati sunt sub manibus eoz
seperib⁹ liberant eos.

Ipsi autem exacerbaverunt eum in
confilio suoz et humiliati sunt in ini-
quitatis suis.

Et vidit cum tribularentur: et audi-
uit orationem eorum.

Et memo fuit testi sui: et penituit eū
fm multitudinem misericordie sue.
Et dedit eos in misericordias: in cō-
spectu omnium qui ceperant eos.

Confitemini dño qm̄ bo. qm̄

Psalmi. cxv.

Cet tribulauerunt eos inimici scilz chananei et
moabites et amonites et z. et humiliani sunt capituli sub-
manibus et potestate et ditione et eorum. Et tñ domi-
nus sepe liberavit eos mitendo iudices et salua-
tores et a yot ostionel. gedeon. Jepte. et ceteros
ipsi vero tanq̄ ingrat multo tenuis exacerbaverunt
eum sponte in consilio et arbitrio suo et non coacte.
Et ideo humiliati et subiecti et afflicti sunt in ini-
quitatis et sceleribus suis. Sed q. dum erant in ca-
piuntate et tribulatione recurribat ad deum. ideo
vidit deus oculo mei c̄i tribularent et audiuit ovo
nem et clamorem eorum: nō in meritis eorum: sed quia
memor fuit testamētū et pmissi sui facti ad abiam
isaac et iacob et nō reperit eorum iniquitatē et suam
misericordiam et liberauit eis de illa misericordia
ne promiserat futurum missiam et saluatoris. Et tñ
penituit eū q. q. pena patet sed fecit ad modus
penitentis reuocantis eis in rāg⁹ et vindicta parēdo eis
fm multitudine mē sue. Et dedit eos in misericordia
conspicuit oium gēti⁹ q. ceperant et subiecēt eos
q. nō pmissit eis inimici tota et deleserēt: et
recipiebat eos in ditionem et feruitur et permit-
tebat eos vivere in ciuitatis suis. Et per iudic-
tes suos ab inimicis liberabat spissalēs eos.

Saluos fac nos dñe deus noster: et
congrega nos de nationibus.

xcv. d. cece. Ut confiteamur nominis sancto tuo:
et gloriemur in laude tua.

rv. q. reuer. Benedictus dñs deus israel: a secu-
lū et vsgz in seculū et dicet omnis po-
pulus fiat fiat.

Chale resumit suā ppetitionē et po. p. clusionē intē-
tam in toto psal. **V**nde est aduerteudus q.
per eōs supradictas tres librationes fuit figura
ta vniuersale de p. p. futura per p. fm. nā sic
deus misit moysen ad liberandū et extraēdū po-
pulū de egypto et traducēdū per mare rubrum.
Ita figurabat deus erat misurus filium suum
telum ad liberandū totū gen⁹ humanum de p. p. te
diaboli et trāfēdū ipsum per mare rubrum sui san-
guinis et passiōis. Et per hoc et p. p. perātū orēb
et dedit a q. significabat p. p. serer percutiēdū
in latere vī erat emanatura aqua sapie et faciōn
in nostrā salutē: et sic de singulis sicut superius re-
quēter dicit⁹ est. Et per vīnū quē illoz. xiiij. iudic-
tū quos dñs misit ad liberandū filios isrl. ut p. t. li.
iudic. significabat p. p. venturus ad saluandū et
liberandū totū gen⁹ humanū a seruitute diaboli et
liberat̄ ergo dō hoc in p. p. dicat et clamat ad deum dī
cēs. o dñe nō est ibi noui⁹ et inuitatū. imo sem. p
cōsuevit facere miāz et liberare pp̄lm tuū ab aſſi-
ctione et captiuitatib⁹ pp̄libū in quib⁹ figurabat
na redēptū p. p. Ergo sicut nouē vīcīt⁹ libera-
rit̄ pp̄lm tuū in deserto per moysen. et xiiij. vlcib⁹ li-
berat̄ eos in terra pmissione per p. t. iudices q.
dicti sunt saluatores illi⁹ pp̄li. Atte ergo salu-

Psalmi. cxv.

torē vīle p. p. per illos figurati et saluos nos fac-
per eū morte et passione. q. d. sicut saluauit illos
salua nos modo per adiūtū tuū. et cōgrega nos. s.
eccliam tuā nō solū de iudeis. sed et de oībus na-
tionibus sicut pmissit ut. oēs cōfiteamur nō san-
cto tuū et nō lestu oē gen⁹ electat et c. et gleamur
in laude tua sub vīa lege euangelica et vīa fidei. et
vīo baptismō et vīo sacrificiō. Et oīs pp̄ls. t. a. gē
tīs q. lude⁹ dicit. l. o. cat. b. fidic⁹ qui venit dñs
de dñs isti. et cōfiteamur p. p. esse verū dei et hōles et iam
venisti in carnē. et cōfiteamur vīu dei trīnū vīu et
verbū incarnati. Un̄ nota sicut supradictum est q.
hebel nō hī speratū nec optatū. s. ponit fū
eturū indicatiū p. optatiū. i. o. ait. et dicit oīs po-
pulus. i. dicat oīdō vterus pp̄ls. B. fidic⁹ de p.
istū fāt. fāt. lamē amē. et ponit bis fāt ppter du-
os pp̄ls. fāt. fāt. et gētīs ex q. vna ecclia et i
xpo cōgregāta sicut in principio p. ponit duplex
alla rōne virtutēs pp̄li. Et to cōcordat finis c. p.
cipio. Nam sicut ibi b. Alla alia. Era in fine dī fāt
at fāt. fāt. amē amē. q. d. vterus pp̄ls laudet dei et
dicat. Benedictus iesus qui venit. Amē amen id
est ad saluandum vītū populum.

Onitemini dño quoniam tu-
bonus: qm̄ in seculuz mi-
sericordia eius.

Dicat qui redēpti sunt
a domino quos redemit
de manu inimici: de regionibus con-
gregauit eos.

A solis ortu et occasu: ab aquilonē
et mari.

CEt trā illa. Ex hoc t. et materia psal. apper qd
istē psal. est de illo quos dō fecit ad laudāndū dei nasci.
In tēplo p. p. fētūtātib⁹ et dirigit ipsū ad vīu po-
pulū tam per p. p. redēptū. vñ q. in superiori psal.
cā maximo affectu et desiderio petuit vniuersales
redēptionē et p. p. accelerate adūtū fūt ad salu-
dū nos et gētāndū nos de natiōib⁹. Un̄ in p. n̄t
p. dīcīt. Abēmento nft dñe in bīplacito pp̄li tut
visita nos in salute tua ad vīden dum in bonitate
electio tuū ad letādū. I. letītia getis tēt vī lau-
dātū cā hereditate tua. Tēt interpositi multis
miseratōnib⁹ diuinis resumpit petitionem suā
dīcēs. Saluos nos fac dñe et congrega nos de na-
tionibus: et cōfiteamur nominis tuo et gloriamur i lau-
dā tēt. Sed q. pp̄la in p. p. fūt certificat⁹ hoc
fo. spēdū p. p. dō. ad pp̄lm lā redēptū et salu-
atū per p. p. et cōgregatū de natiōib⁹ in vīam ec-
cliam et cōtūratē del. dirigit hūc psal. inuitatū ē
dō grātia actōes p. bīfīci redēptōis. vnde
dō facit. Nā p. p. fact qd dictū est. scđo ēnar-
rat bīfīcia q. recepim⁹ p. adūtū p. t. et cōfiteamur
nos ammonet ad grātia actiones. scđa ibi. erra-
uerit in solitudine. Dicit ergo dō spēdū cōfiteamur
sunt saluatores illi⁹ pp̄li. Atte ergo salu-

lvī.

psal. ca.

ixij. in

fra. cc

vij. s

lvī.

D. Jacobi de valentia.

a domino nro tñu xpo per aduentum suu quos redemit de manu et prate diabolitumici nisi et pugnauit eos de nationibz in vnâ ecclesiâ. Longregauit vico et lollis ortu et occasu et ab aquiloni et maritâ oceanis et mediterraneo. oës isti in xpo redemptiz congregati dicât inter se et expoterit seipso dicendo. Confitemini dño tñu xpo qui bonus est et in eternu est et erit misericordia tua quâ nobis offert in sua redēptione. Et his verbis p' q' no loquitur hic de temporali et particulari et corporali redēptione ut iudei et quidam cii eiis delirant: sed loquuntur de spirituali et spirituali salute et redēptio facta per xpm cum dicit. A solis ortu et zec. ne inuitat falsam fideam et illu' populu' ad gratiarum actions et ad laudandu' dei' sed rotâ ecclesiâ et ipsam religionem a solis ortu usq' ad occasum diffusam et congregatam que vere redēpta est per p'sp' unde dô p'pheta bñ sciebat et revelatione q' genus humani no poterat redimic'ne saluari p' xpm deum incarnatum in culu' fide saluabatur antiqui. hic ergo inuocat in omnibus psalmis.

**Errauerunt in solitudine in iacuoz
so: viam ciuitatis habita culi non in
uenerunt.**

**infra eodes Esurientes et sitiens: aia eorum in
ipsis defecit.**

**Et clamauerunt ad dñm cum tribu
larentur: et de necessitatibus eorum
eripuit eos.**

**Et deduxit eos in viam rectam: vt
irent in ciuitatez habitationis
Confiteantur domino nre eius: et
mirabilia eius filii hominum.**

**Infra eodes Quia satiatit aiam inanem: et ani
xv. q. i mam esuriente satiauit bonis.
ca. re. C' In hac secunda parte enumerat bisbia p' xpm
nobis illata in suo aduentu p' quo quis tenetur
referre. Et primo memorat tria beneficia que to
to genus humanum recepit per suam mortem et
resurrectionem et ascensionem et alia tria que ecce
sa receipt p' suam ascensione. ibi quidescendit
mare et c. C' Quantu' ad primu' est notandum
ex pec' q' totum genus humanum tria dama hereditati
aria incurrit ex peccato patru' parentum. P'imo
exilium ab utraque paracliso cu' fuit h' expulsus in
hanc vallem lacrimarum inter bestias et repies
et cum dicit deus. Ne forte mittat manus suam et
sumat de cibo et vivat et eternum. Unde et hoc exi
lio incurrit fam'e et sit' errando per hanc vallem la
cumarum. Secundo incurrit infimitate et egr
itudinem tam anima' quam corporis. Nam in anima
perdidit tuistiam originalem et fuit sauciatus tri
pli culpa et in corpore recepit omnes penalita-**

Christopolitani Ep' Expositio

tes rc. Tertio fuit cōdemnatum totum genus hu
manum ad captiuitatem et carcerem perpetuam dia
boli hic per culpam et in futuro per penam. Et sic
homo fuit erit et eger et captiuus. Sed ab his tri
bus damnis nos xpus liberavit in suo aduentu.

Primo ab exilio cum nos in unam ecclesiâ ex d' xpus
versio locis et nationibus cōgregauit hic per gra
tiam et in futuro per gloriam. Secundo nos libe
ravit a captiuitate cum per suum sanguinem nos
uit' h' redemit et de inferno astraxit. Tertio nos libera tribu
ut ab egrediuit peccati et somite eius cum ex malis
sua passione virtutem contulit sacramentis ad fa
nandas nostras infirmitates. Unde per suam pas
cione nos redemita a captiuitate. Et per resurre
ctionem nobis recuperauit immortitatem et per
ascensionem nos a exilio reuocauit et introduxit
in celum. Et ideo David nos ammonet ad gratia
rum actions. P'imo quia nos renouauit ab exili
o et sit' et fame. Secundo quia nos a captiuitate
liberauit. Tertio quia ab egrediuit corporis et
anime sanauit. secunda ibi. Sedentes in tentis
tertia ibi. Suscepit nos. Quantum ergo ad p'missu' dicit. Omnes filii adam errauerunt in solitudine
in aquoso solo habuimus mundi et expulsi a terrestri
paradiso in qua solitudine viam ciuitatis celestis
et illius eterni habitacul' non inuenierant immo
viam perditionis. A' Et dicebatur solitu' hinc
do hic mundus. Nam in terreti paradise habet du
bat adam colloquium et familiaritatem et societas solitu
tem angelorum sed cum fuit expulsus runcab' h' do
lismu' fuit priuatus. In qua solitudine non fo
lum non inuenit ciuitatem nec habitaculum sed
ne etiam viam ad ciuitatem et habitaculum det.
Et ideo errabat totum genus humanu' sicut ovis
que perh' et omnes ibant ad bararum inferni per
dita via quae ad celum duebat. Sed quia in salt
erilio incurrerunt famem et siti' non solum corpo
ralem: cum perdidere cibum vite: det etiam spi
ritualem. Et deo sequitur esurientes rc. Et inci
pit hic confructio sic dicendo esurientes et sitiens
terea esuauerunt in solitudine et viam ciuitatis et ha
bitaculum non inuenierunt. Ideo amata' det vita eo
rum in ipsis defecte cum perdidere omnes li
gnum vite. Ideo tunc omnes filii adam cum per
quinq' milia annorum tribularentur et vegetarentur
a diabolo in lacrimarum valle et solitudine clas
mauerunt ad dominum scilicet patriarche et pro
phete dicendo vitam diriveres celos et descendere
res rc. Et tunc deus misit filium suum et de ne
statibus eorum eripuit eos. Et per legem euâge
licam deduxit eos in viam rectam et vi' trent in ci
tatē habitatio'is celestis quâ p'did erat. Ergo oes
qui reuocati sunt ab huiusmodi exilio coſteantur
domino mirabilis misericordie ei' et eti' coſteantur
non sol' d'io sed eti' ob'us filii hoium post q' tâ
magnum beneficia receperunt: q' d'is xpus p' sua
sacramenta ecclastica satiauit anima' inanem et
vacua' gracie: et anima' esurientem satiauit hic bo
nis gracie et in futuro bonis glorie et maxime sa
tiauit animas nostras pane sacramentali eucha'.

Confitemini dño qm' bo. qm'.

Et sic licet tota ista particula hui' litera pol
let adaptari ad filios israel qui errauerunt. plan
nis in solitudine deferti quos fuisse introducti in
vherē terram p'missio: et sic illud ad ducere in
figurâ: q' iste psalm' et ceteri no' ad ducunt nec le
guin' in ecclesiâ ad historiâ sed ad p'p'beria ad ite
rus qui p'cipitaliter facti sunt ut frequenter dicitur
exal'pter pot' et in daizare q' sacra scriptura xpi
anu' exponere q' summopere cauedâ est. Et c'et
occultare thesaurum spiritu' sancti qui h' latet.

**depe
di. ih.
ca. ad
huc
tra
me.**
**Sedentes in tenebris et vmbra mor
tis: vincos in mendicitate et ferro.
Et exacerbaverunt eloqua dei: et con
suum altissimum irritauerunt.**

Et humilitatum est in laboribz cor

**s. z. i.
ed.**

**Eclamauerunt ad dominum cum
tribularentur: et de necessitatibz eo
rum liberauit eos.**

**Et eduxit eos de tenebris et vmbra
mortis et vincula eorum dirupit.**

**Confiteantur domino misericor
d'ie eius: et mirabilia eius filii ho
minum.**

**Quia contriuit portas ereas: et ve
ctes ferreos confregit.**

**Hic memoret secundum beneficium scz qualiter xps
nos liberauit a captiuitate et vincula diabol' et de
carere inferni. Et dicit xps supple liberauit oes
filios adam sedentes in tenebris peccator' hic per
culpam et in inferno fuit limbo per penit' et in
purgatorio p' penam sensu' vincos et ligatos in
m'edicitate seruo catenar' culpe et pene. D' G' a**

**Tria gene
xps tria genera hoium liberauit. P'imo sancros
ra' p' partes liberauit de limbo qui erat cōdemnat ad pe
nit' nam danni. Sc' d' ex' p'p'lauit purgatorio in quo
xps li' erant quida' de populo dei cōdemnat ad tempus
bera: ad penaz sensu'. Tertio liberauit viuos qui erat
vit. In vinculis peccati: ideo dicit xps Joh' x. P'nt
ceps huius mundi et ceter' foras: il' ergo libera
uit in tenebris et vmbra mortis. Nam taz infernu' q'
quid' culpa dicitur vmbra mortis et p'p'lauit
luminis gracie et tales dicuntur vinci' mendicitate
et fam'e et ferro dure seruitus. Et subdit causa
quare erant in illa captiuitate dicentes. Exacerbaver
unt eloqua dei. et q' tr'gref' sunt p'ceptus dei
comed'eo de elbo' verito in padiso et consil'us dei
leg' dataz moy' si irritauerunt et cō'pserfer' et va
na reputarunt. Ideo humilitas et delectum est
in labou' cor eoum ex sententi' domini dicen
tis. In so' zore vultus tui rc. Et infirmati et p'cul**

Psalmi. cvij.

Fo. ccxvij.

si sunt in aia culpa: et in corpore penalitibus et
in sensu'itate somite concupiscentie: non fuit q'
eos adiuaret nec liberare posset a peccato et pe
nis eius. Et ideo oes per quinq' milia annos tr'z
bularentur in huiusmodi captiuitate clamauerunt
ad dominum per patriarchas: et prophetas: et sic
christus vent in carnem et liberauit eos de necessita
tibus et vinculis eorum: et eduxit eos de tenebris et
vmbra mortis tam inferni q' peccati et vincula eo
rum dirupit qu' ando portas ereas inferni et pecca
torum et vectes ferreos confregit. Et ideo oes q' li
berati sunt ab huiusmodi captiuitate constante
d'io et fili' h' hotum mirabilia opera m' eius q' co
trivit portas ereas et vectes ferreos confregit.

**¶ Notandum q' oia verba deponentia habent du
plices significacionem in tertibz p'fons scz actuâ' Not.**

**p' passu' sicut verba p'muntar: ideo coſteatur
forsitan reuenerit i' hoc loco passiu' les coſteatur d'io**

**misericordie ei'. i' cui' coſtione sibi referunt et
memoretur ad e' laud' et mirabilia ei' p'ficeant et
manifeste fili' hoiz: ut cognoscat claudet et' d'io**

**potest. H' d'eo debem' agere gras' p'fiteo milas
et' quas nobis fecit debet p'fiteri et manifestare**

et' p'dicari hoiz' mirabilia opa eius et miracula tc.

**Suscepit eos de via iniustatis eo
rum: propter iniustias enim suas**

humiliati sunt.

**Omnem escam abominata est ans
ma eoru' et appropinquauerunt vsq' me.**

ad portas mortis.

**Et clamauerunt ad dominum cusi
cod. tribular'etur: et de necessitatibus eo
rum liberauit eos.**

**M'is verbum suu' et sanauit eos: et
eripuit eos de intermissionibz eorum.**

**Confiteatur d'io misericordie eius: et
mirabilia eius filii hominum.**

**Et sacrificet sacrifici' laudis: et an
nuncient opera eius in exultatione.**

**Hic memoret tertiu beneficium les q' xps non
soli reuocati genus humanum et filios adasab**

**et illo et a captiuitate diabol' sed eti' sanauit eos
ad infimite' non soli culpe: et p'ne corporis et
spiritualis. et hoc per sacramenta ecclastica et fuz**

**resurrectiones et dictu' ei'. Ideo att. xps suscep
tis de via' culpa iniuriantis eoum: nam ppter in
iusticias et pecu'laritiones et rebelliones suas hu
miliati et condemnati et p'culsi sunt diversis egri
dinibus corporis et anime. Nam in anima fuerunt**

**fauciati p'culsi: et in corpore diuersis infimitebus et
in appetitu' somite et cō'piscetia inodinata. In**

**tanta q' oem eti' salub' et bona doctrinâ abomi
nata eti' aia cop' inclinates ad malu' abhorentes.**

¶ 11

D. Jacobi de valentia.

bonū: & sic appropinqua uerit vscq; ad portas mortis debilitati in cōfuetudine peccati: sed tūc pī tot pa tribularent: & vexarent in modo peccati clamauerit ad om̄m d̄m & de necessitatib; corp liberauit eos isto modo. Nā milite verbū suū sc̄i xp̄m: et per mortē & resurrec̄tō eccl̄astica sacramenta fanauit eos: & eripuit eos de iterceptiōnib; & occisiōnib; & intercep̄tiōnib; om̄nī: pī mortē liberauit eos: sed pī eccl̄astica sacramenta fanauit eos a peccatis commissis & eripuit & p̄seruant eos ab intercep̄tiōnib; & peccatis futuris. Nā sacramenta non solū fanauit culpam: sed etiā p̄seruāta futuriis mitigādo fūntez. Om̄nes ergo laetabūt huiusmodi mōrbis cōfitantib; dīo & filiis bozū mirabilia mēt etiū oēs sacramentis: qd̄ se & opere opato ei bonū & laudabile & oēs amniclētōra etiā sc̄i mysteriū icarna tiōlē & redēptiōnē & via miracula & b̄ficia etiā pī ferulatōtē cū hymnis & canticis. Et nota qd̄ pī ferulantib; manūtib; p̄seruit sic misericordie eius cōfiant dīo & manifestēt eū: & oēs ab huiusmodi liberatūtē confiteantur mirabilia eius filiis & hominā.

Jone
I. xii. q
1. cap.
exem-
plum
erod.
rūst.

Qui descendūt mare in nauibus: fa-
cientes operationē in aq̄s multis.

Ipsi viderunt opera domini: & mira-
billia eius in profundo.

Dixit & stetit spiritus procelle: & ex-
alari sunt fluvia eius.

**Ex*s*.q. Ascendunt vsq*z* ad celos: ⁊ descen-
s*s*,
dunt vsq*z* ad abyssos: anima eorum
in malis tabescet.**

Turbati sunt et moti sunt sicut ebri
us: et omnis sapientia eorum deno
rata est.

Et clamauerunt ad dominum cum tribularetur: et de necessitatibus eorum eduxit eos.

**Et statuit procellam eius in auraz:
z siluerunt fluctus eius.**

Et letat hunc quod inuenit et adcep-
tum est in portum voluntatis eorum.
Confiteantur domino misericor-
die eius: et mirabilis eius filii bos-
minum.

Et exaltent eum in ecclesia plebis. et
in cathedra senorum laudent eum.
Chic memorat alla tria bisiticia quarecepit ecclesia
iam redempta post ascensionem que liberata est a
tribus periculis regnacionibus. Nam primo pas-

Christopolitani Epit Expositio

est persecutio[n]e tyran[n]osi. Sedo hereticou[er]it a
quibus liberauit e[st] p[ro]p[ter]is. Tertii q[ui] boni synago-
ge translit[er]at in populu[er] g[ra]tia; qui succedit in here-
ditate synagoga repudiata & p[re]c[on]tra[m] maluz popu-
li gentilium p[ro]p[ter] translit[er]at in synagogas. I[ust]o primo
in iuris fideles eccl[esi]as; q[ui] liberata e[st] a naufragio
& t[em]p[er]itate tyran[n]orum imperator[um]; sedo q[ui] popu[er] g[ra]tia
t[em]p[er]is succedit in fructum in hereditate synagoge
ipsa manet arida & reprobat[ur]. tertio q[ui] liberata
est eccl[esi]a a tribulatio[n]e & cōf[er]tione hereticorum. fa-
cto p[ro]positum fluminis. tertia l[ib]el. Et pauci facti sunt
l[ib]el. Quantu[m] ad p[ri]mum dicit. Fideles iam a d[omi]no
redempti q[ui] descendunt mare h[ab]ui m[ar]idi nauigant[ur]
in nauibus huic eccl[esi]e facientes o[ste]n[do] patiencie
suis obseruando legem eu[angel]icam in q[ui]a n[on] misit scz
inter p[ec]cato[n]es infidelium; ipsi fideles q[ui] ap[osto]li
marryess & ceteri xp[an]t[er] videtur opera dominante
mirabilia que fecit xps i[ps]o p[ro]fundu[m] hu[ic] maris &
p[ec]cato[n]is fluctuatis. Ha[ec] de[bet] d[omi]n[u]s p[ro]misit estetit
et durauit spiritu p[er]cellere hu[ic] p[ec]cato[n]is ccc. annis
vixit ad L[o]stantiu[m] p[ro]p[ter] illa tra[ns]lati sunt
fluctus p[ec]cato[n]um p[re]ce[nt]e imperatores inferentes
p[ec]cato[n]es eccl[esi]e. C[on]tra sicut nesciis agitare
a fluctib[us] q[ui]q[ue] vident[ur] ascendere v[er]o ad celum et
postea descendere v[er]o ad abyssos & iterum aces-
dere. Intantum q[ui] naute turbant[ur] p[ro]dita arbitrio agita-
re. Scientia na[on]i uig[il]at: ita pariter Aero & Domitia-
nus & dec[u]l[er] & Secur[us] & Diocletian[us] & Maximian[us]
& ceteri tri[um]ni conati sunt submergere nauem eccl[esi]e
sie v[er]o ab abyssos: fed[em] si sua gubernator[um] e[st] de
uauit eas v[er]o ad celum p[ot]entia & fortitudine
Est int[er]im conat[us] est Diocletianus submergere ipsas
q[ui] multi nauem & fideles deciderat iaz; int[er]im tur-
bata est eccl[esi]a; p[er] fideles no[n] audebat publice se
xp[an]ians nomiare Imo fugiebat p[er] sp[irit]us & zans
tra. Int[er]im q[ui] marcellini[us] papa timore mortis p[re]cul-
sus p[ro]dola publice thurificabat & sic sapientia nau-
tari eccl[esi]e quasi deuota[ta] e[st] o[ste]n[do] a sc[ri]ptur[e] i[st]a. f[ac]et
derit nau[em] eccl[esi]e v[er]o ad celos per fortitudines
z sapientia. q[ui] quotidie per o[ste]n[do] partes martyrio co-
ronabantur vitra centum milia. & postea defecide
runt v[er]o ab abyssos p[ro] morte q[ui] ad speluncas fu-
gerunt & ois sapientia eum deuota[ta] e[st] cui metu
mortis. licet no[n] corde idoli multo e[st]ius thurificab-
ant. Sed tunc beatus Silvester et ceteri p[re]lati
eccl[esi]e & fideles cu[m] taliter in hac t[em]p[er]ate & nau-
fragio tribularentur clamauerunt ad d[omi]num et de
necessitatibus eorum eduxit eos s[ic] modo. Nam
misit beatus Silvestru[m] & sanato[rum] Constantini[us] im-
peratores de lepra. qui postea fuit baptizatus fecit
cessare persecutionem & exaltavit[ur] et difauit eccl[esi]e
iam & sic fideles letari fuit: p[er] filicent[er] perfectas
eccl[esi]es: eduxit eos s[ic] in portum et q[ui]z
tem voluntatis eoui[er]t ell[er] in ciuitate deliderat[ur]
ergo fideles eccl[esi]e iaz a persecutionibus p[er] ch[ri]-
stum liberati co[un]fiteantur p[er] sc[ri]pturam & filios hominum mi-
rabilla misericordie e[st]. Et q[ui] ante no[n] audebat pu-
blice xpm no[n]are nec eccl[esi]as engere. tam ex p[re]ce
pro imperatoris co[un]silio exaltat[ur] xpm in eccl[esi]a
p[er]b[us] tot[us] m[ar]idi et edificet publice eccl[esi]as in ho-

Confitemini dño qm̄ bon⁹ qm̄

noē p̄bi z virginis marie z exaltēt eū z papā vīca
riūz fūi z episcopos z archiélos in cathedra sent
oū pura sumōmū pontifici z facerdotum z in ea
dēm cathedra laudent xp̄m. hoc dicit q̄ Constan
tinus exaltat papam in sedē imperiali z relicta
z concessia sibi roma cura tora itala ipse ad cōstan
tinopolim se transtulit. Nam xp̄s in suo vicario
papa z ceteris pie latiss ecclēsie venerata; sic lau
datur xp̄sus in pie latiss ecclēsie p̄ honore; z lau
datur lugiter in ecclēsie i officio canonico blūnopa
riter nocturno post conuersationem cōstantini. cuž
ante nullus eū publice auderet noscere. Ecce gō
liberatū xp̄s ecclēsie itama naufragio z fluctua
tione drāmātū. Ideo cōfiteantur dñs xc.

Posuit flumina in desertum: et extin-
ca. firs. tis aquarum in sitim.

**missi: Terram fructiferā in salsuginem:a
me. S. malitia inhabitantium in ea.**

Posuit desertū stagna aquarū: et
q. iiii. terrā sine aqua in exitus aquarū
ca. di. splicer Et collocavit illic eſurentes: et con-
vt p̄s titutur clustatem habitationis
er. iii. reg. q. Et ſeminauerūt agros: et plātauerunt
mu. xx. vineas & fecerūt fructū nativitatis
z.c. fe. Et bñdixit eis et multiplicari ſunt
lex ve nimis: et ſumēta eorū nō minorauit.
z.c. erat

fructi: **C**hic memorat scdm mirabile sue beneficis, vnde
notandum sicut dicitur est sup psal. i. q. lex ver? erat si
cui arbor que factebat folia qua erat sacravate, le.
s. circunferentia q. h. remoueret peccatum a nō aperi-
rebat cell. id expectabat ut vera fructu et ecclesiastis
ca sacra per aduentum xp. Et quo p̄t q. lex vetus
erat fructifera in spe xp. futuri sed aduentus xp. o
qui cōfecit ecclesiastis fructu q. nō foli suāt et in
stūtūa t. p̄t se. Et cōseruant ḡmā aperteſtē ce-
lū in virtute paſſiōis xp. q. h. sacrae, le. deinceps
facta sunt mortifera q. tā arbor synagoge securi p̄
cisa est per xp̄m t. ſculpita eiā lam facta etiāda, p̄
xp̄z t. maledicta. Et p̄t z̄na non ampli⁹ expectat fru-
ctus ab ea poſt facta est translatio legis t. ſacer-
dotoſa synagoga in ecclam xp. Lū ergo gentilis
ppls ſuceperit legē xp. t. eiā ſacri ſequit⁹ q. ſuceperit
fructu t. hereditate synagoge. A **E**ccl q. p̄t qd
synagoga q. erat fructifera t. irrigua: facta etiā ſterili-
taſ ſ. arida, t. ppls gentilis q. erat ſterilis t. arida ſi
ne lege factus et t. irrigua? t. fructifer? t. fructus syna-
goge trāſlat⁹ est in p̄plm gentile, t. ſterilitas t. pec-
catu p̄pī gentilis trāſlat⁹ est in synagogā qd loge
ante p̄pheta elias, xxxv. p̄dixit, q. ſcisse ſunt i de-
ſerto q. t. torereſ in ſolitudine t. q. erat arida in
ſtagmā t. ſtires in fontes aquarum in būbūtis in
quib⁹ diacones p̄i h̄habitat ouſe viroſ calamitati
ci t. erit bū ſemita via ſcia vacabili. Hoc idex co-
firmat xp̄. Matt. xvi. lū immud⁹ ſuas etiā ſt. ab

Psalms. cvi

vadit per loca arida quia aqua queret regem et non inuenit rassumit septem spissas nequiores se et gressi habitat ibi tunc et subdit. *Item nouissima hominum illorum petitor potius* regem. De hac translatio frumentorum et hysitatis eis pax significativa dicitur deo et pax in aduentu et in conuersione magna consuetudine posuit. *Item synagogam* quae erat aq. legis dicitur et a crux fuit ea crux ve. le refrigerabat amicis et faciebat ea fructificare; sed aduentuene lege eius euangelica et crucis eius per passionem Christi fuerunt sciscata flumina et aqua de cuius illa synagoga trigogetabat et exspectabat fructum. *Item spissus posuit.* Et conuertere flumina singulare in desertu aridum et in fructuoso terram et conuerterit ex his qui eius sicut in etiam et conuerterit terram fructiferam synagogam que aq. erat fructifera in salugine. *Item* conseruit et amaritudinem; hoc enim est a malitia inuidia et ceterate scribarum et sacerdotum et phariseorum habitatibus in ea quod obsecravit eos malitia eorum non intelligeretur ea fidei et ne tempore recipientis. *Item* translatum est ab eis regnum et lex et sacerdotium ad getum et q. spissum recepterunt. *Item subdit.* Proluit desertum illa aquaria. *Item* pp. genit. q. ante erat de desertu et aridus non habet legem nec p. p. has et terra sine ea non potest in fontes et exit aqua quae de pp. gelido queritur sicut micti q. potesta fuerit doctores in ecclisa sicut sapientia. *Item* aug. et cetera q. b. extiterunt gemitus et q. diu sapientia. *Item* in toto pplo gemitus ad q. p. quoero ex parte fons aquarum duliorum sacrorum et illuc. *Item* illo deferto et ita irriguo collocauitur et p. p. gloriatur et ex parte fons huius legem et illi gerit. *Item* stiterunt ciuitate huius totius q. p. maiore per eccliam congregata esse de geto. *Item* et non soli illi edificata est hypsiphale. *Item* mitas ecclias materiales edificari per ciuitates et opidum illas; reges et principes soluebat spissus ut p. sp. co. etiam semper et agros fertiles in ecclia et platus erunt vineas; *item* aug. et euseb. et ceteri docto. de illo quoque sicut libos ediderunt ad clucidandum et de omnibus totius agros et vineas planatae in ecclia et certi fructi naturitatis. *Item* fructi naturales et vegetatio non fictos nec falsos sicut est doctrinia iudeorum et feticorum, sic deinde bipunctis eis. *Item* geritibus ad fidem confessus et misericordia sui nimirum q. p. o. fines terre suae et fides Christi et geritibus. *Item* et si tunem ea non invenerit bona tpsalia q. sunt tunem a vita hois predicatorum in dolo eorum reges et impares et possederent bona tpsalia et populum tuteled paliditer regni et sacerdotiorum et fuerint trucidatae et exiles et dispersi et captiui per Titzus et Roma. *Item* pauci facti sunt: et verati sunt a tribulatione malorum et dolore. *Item* effusa est conseruatio super principes: et error fecit eos in iniicio: et non in via. *Item* et adiuvt pauperem de inopia: et osuit sicut oves familiars. *Item* debet recti: et letabitur: et ois iniustas opis labitos suum.

D. Jacobi de valentia.

Quis sapiens et custodiet hec: et intelliget misericordias domini.
ecclia festat ab he: **H**ic ponit ultimis beneficiis et presulatu*m*, a libe-
reticis rauis dñis eccliam post co*u*erione genitul*m*, a per-
secutione et tribulatione hereticorum. **A** Unde
no, q post*m* ecclia iam fuit in ece p*m* ce p*m* p*m*
peritate liberata et ex parte tyran*m* diabol*m* machi-
nat*m* est, ea infestare alia via, s*c* ontentio hereticorum
v*m* surrexerit heretic*m* in ecclia cotidetates de lege
xpi inter se, n*e* ex sele leg*m*; sed ambitione honori*m*
et semiauerit diuersas heresies c*o*ntinuerit sectas
enomines et excravabiles. **N**a fabell*m* dicebat q*p* et
fil*m* et sp*m* p*m* erat in differente noia synonima, q*i*
id*m* erat p*m* et fil*m* et sp*m* p*m*; sed fini distinctos re-
spectus sortiebant diuersa noia et sic confundebat
personas, imo dicebat q*p* deus dict*m* et p*m* ante Icar-
natione, sed p*m* incarnatione id*m* de dict*m* est filius
et. **P**rofet*m* p*m* c*o*lattini surrexit Arturus p*m* sit ale-
xandrinus vir callid*m* virtutis et dix*m* q*p* sicut id*m*
uinit erant tres phone t*m* tres subflatus et q*p* flatus
no*m* erat de*m*; sed p*m* c*o*stissima creatur*m* ab eterno a
patre creata similitus pat*m* largitate g*m*; sed non
equalis in subflatus et sic turbauit tota eccliam
ouental*m* c*o* sua exercrabili fere*m* q*m* maximos et ini-
micos habuit fauatores. **N**a q*d* discipulus ipsius
Arturi sub ueste vulpina decepit c*o*staria filia Lo-
stantii, suovenido sauciavit, que et fratre suu*m* Lo-
stantii imperatore ad prefaz*m* fecit deduxit et
tunc Constatii incepit catholicos p*m* qui per o*m*
pries mudi. **U**nde ataphani*m* ep*m* alexandrinus co-
pulitus est fugere ab ecclia usq*m* ad gallias; et iterum
apud Ariminum contra catholicos concilio congre-
gato Hyllarius i*m* martinus et ceteri catholic*m* ex*m*
lium relegant*m*; et facies ecclie i*m*cepit heretica p*m*
uitate derupunt*m* tantum q*m* rome liberius; et heretico
solimus cirillus et alexandrite Gregorius raprim*m*
et peccator ecclesias regebant o*m* heretica fictione
maculati et intantum perfecti sunt catholicos; vi-
hec persecutio o*m* perueritas persecutionem sp*m*
nouum superare videtur ro*m* fauatores principium
erat eo*m* de veneno sauciavit, n*e* reges gothorum et vu-
daliorum cepirunt ill*m* sec*m*, et sic similis theodoricus
italia et reges gothorum in gallia et hispania et vu-
dali in africa o*m* persecabant*m* eccliam catholic*m*. **A**nde
in africa plures effecti sunt martyres q*m* t*m*
pope Diocletianus intantum q*m* catholic*m* pauc*m* in nu-
mero effecti sunt et verati et relegati per mundum
Unde ecclia pa*m* est hac persecutio*m* v*m* ad et
pota Maura*m* iperat*m* tolo*m* et Gregorius pape. **N**am
theodoricus in italia extinx*m* est simil cuius sec*m*
ariana. Et bellatarius magister militie institutus
o*m* ruandalos in africa simili cui sua lecta decel-
t*m* in hispania feudentibus Illyric*m* et Cadro*m*
cardus rex gordiorum cui suis catholicos effectus*m*
Et sic intqua secta arriana oppulit*m* os suis et p*m*
ualuit fiducia catholica. Preuidens ergo proprie-
tate persecutio*m* de ea ecclesia erat per*m* liberanda dicit*m*. Et catholic*m* supple qui intantum
fuerant prosperati et multiplicati fauore magni-

Christopolitanus episcopi Expositio.

stant. Postea ob persecutiones arriane piauita
tis iniorati z pauci facti sunt; qui fuerunt vexati z
afflicti tribulatione z persecutione z dolore. Id est
afflitione malorum hereticorum scilicet arrianorum. Nota
z manicheorum, z donatistarum: z pelagianorum.
Nam effusa z outa fuit contentio super principes
z heresiarchas eorum sustentantes diuersas z co-
trarias opiniones ut dictum est. Et quod non fe-
cerunt ex zelo ecclesie: sed ambitio honoris z glo-
rie. Ideo deus fecit idest permitit eos errare in in-
uitio z non in via quoniam non possicerent per viam re-
nitatis nec intellectu perfici veritatem scripturae
immo errauerant per inuitum z extra vias veritatis
domino permittente. Nam fabellius posuit confu-
sionem in personis. Et Arius distinxit subfiantias.
Immo in eadem secta arriana surrexit triple opti-
nio contraria inter sectatores arry z macedonii
z enomii, z sic omnes licet contraria ambulabant
per inuitum. Item surrexit pelagius z dixit quod oes
poterant operari merito ab aliis gratia per libet
liberi arbitrium. Et postea nefastus posuit duas
personas in christo sicut sunt due nature. z cetera
Euitius dicit in christo esse tantum unam natu-
ram sicut erat vna persona. Ut si tamē contra hos
sustinuit xps coplures doctores qui defendendū
ecclesie scripturis z dispensationibus. Unde augu-
stus cōtra manicheos. xvi. volumina scriptis z pra-
arrianos libros de trinitate cōpositus z cōtra ma-
nichem enim eis luculentissime eorum rationes re-
fragauit. Denī cōtra oes h̄biles scriptis. Int̄natūz
q̄ heretica piauitas z iniuitas vniuersitatis conuicta
z cōfusa oppilabat suis z delera est ab ecclesiā.
Et tunc catholici z rectitudinem z letari sunt z fa-
cium est vni ouile. z vnu pastori in eccllesia z oes
ouile. Qd̄ subdit. z adiuuit. z relevauit pauperem
eccliam de inopia z p̄secutione principis z regū he-
reticorum z postulat famulas sc̄i. Catholici q̄ p̄
dientes sicut ous in ouili ecclie cōgregauit z re-
cōlitauit reges z principes qui an̄ erat z p̄ se-
cutoris z subdit p̄pheta. sic recti. z. catholicis q̄ p̄
magna tēpōa retro fuit retinacit et ratiōne fēc̄ cōver-
sione z recōdillatione leribus redētēt gratas
deo. Sed is iniuitas z heretica piauitas confusa
z cōuicta per augustini z ceteros doctores obmu-
teretur z oppilabatur z obfiteretur os iunum. ne ampli⁹ lo-
quaf. Et cōcludit p̄pheta ea ppter q̄ dicta sunt z
dicit. quis homo sapiens cuſo dier z confidrabat
huc quod dicta sunt z intelliget. id est intelligere et
comprehendere poterit multos discipulos domini q̄ si
dicat nūnca poterit comprehendere altitudinem
z profunditatem misericordie dei. z miseratione
sint super omnia opera eius nec valebit agere aut
referre gratias pro tantis z tot beneficis receptis
Uel soſam finia huia vltimi versiculi p̄f referit
ad p̄funditatem p̄phetae z intelligēt h̄bi p̄f.
Nam dō memorauit in hoc sc̄i. sex p̄stauras a d-
dis. Ut si uidet alia fr̄as plena illigamus quād deus
liberans filios a sc̄i perdetur in xl annis z v-

Paratum cor meum.

produt eos in terra pmissionis. Per sciam inter-
ligit qualiter de liberauit ioseph z manafes z mu-
tos alios tpe iudicavit d'carib'. Per tertia qua-
liter de sananu filios israel mosos a serpenti' n
me. xxi. Per quartu' qualiter de liberauit tonu' z al-
los de naufragio. Per quinta qualiter de helius
fecit fructiferam terru' sterile ponendu' fali in aqua
per sertam qualiter deus liberauit multas ciuita-
tes a seditionib' ciuiu'z p securo'ib' trianop'. U
ritu'z ista fuerit literatior. ipletu' e facta. tame-
nq' dauid istu' pifal. fecit in ppberia'z n' do bys-
tia: n' olo' est fiftu' in lfa. In cua' maiori extor-
de ducitur ista litera ad illas bysforias q' ad ver-
ppheria'. vt piz manifele. n' ultima particula verb
dictu' paucl facti: n' bñ p'c applicari ad hysto-
riu'z et fatione antiqua'z ciuitatis q' manifele loquu-
tur de hereticis cu' dicit ois iniquitas opilabat
sum leteribus carboliticis z rectis zc. Et ideo
iudeo'chif pifal. Ad solam litera intelligere ait.
pura. quis sapienti intelliget z suodictu' hec sup-
dictu'. i. considerabit et ad p's ecclie applicabit e
intelligeret mias dicas factis zimplatas q' p'm in e-
cloisia. ola' ista referatur ad auditu' xpi. et intelligere
dicta de xpo. q. d. null' intelligeri n'li soli carbolici
fideles xpian. Nam tñ uidet q' hereticis ztideles
erant in iuio n' non in via. Et supdictis p'g ve-
hementer peccati carbolici q' iudicaret cu' uidetur
nolite intelligere supadiictos tres pifal. n'li ad hy-
storiaz q' l'am ve. re. ca' sit p'batu' in plogo z p' oia'
supadiicta q' oia' gesta. ten' erat g'fia' sui: sed iu-
gra' p'fatu'ri. Et dicitur q' eis maiorum exete-
re. ad minus credidit trib' articulis expo futu-
ro. credidit enim incarnantu' p'm z paffurium et
refrecturum cu' fide saluabant z fecit p' nu-
llo' posse saluari nisi p' p's futur' ergo illu' iucocabat
ad saluandu'. Et q' p's q'li p'uidus est de oce' ce-
botas ad ztideles p'm z laudandu' eum de mirabili
bus q' ficefactu' erat z postea facti in nostra redi-
ptio'. Et sic p'fob' nos p'cessit ztia' ambulam' z i
n' debemus q'tere vmbi'z frc'z veritate latefe in
litera ad quam prophetic locutus est dauid.

**Aratum cor meum deus
paratum cor meum: can-
tabo: et psallam in glo-
ria mea.**

Erurge psalterium et cy-
thara exurgam diluculo.
Conclusum est psalmus iste cap-
tab. vox eius instrumento et uirga. **A**nde est ad
uerendum q[uod] iste psalmus est compotitus ex duobus
partibus. **N**as quis psalmi versus sunt excerpta p[ro]l. vii. ex
octo versibus ultimi sunt excerpta ex psal. lxx. sed illa
particula in lib[er]tate dilecti et cetera. **E**s sic
versus verbis compotitus est iste psalmus. **E**t canit psalmus
H[ab] daniel fecit psalmos de ob[ligatione] victoriosi suis t[em]p[or]is
deratibus a periculis in quāni in ets in sp[iritu] debat
debat aliud mysterium futurum de christis zeclisias.

Psalms. cvi

vt dictus est: sⁱ postea illos psalmos applicabar ut
cantarent in aliquib^s festiuitate^b q^{uod} p^{ro}pria^a sic in hoc loco de psalmis ias factis accepit duas
particulas et cōficit hinc psal. appropriatam ad can-
tādū in tabernaculo et tēplo dicit: sicut nos ex duo-
bus facimus vni et cātam^a laudib^s pura. D^e
deus meus et Deus miserebitur nostri. Itē et tribus
vni ut Laudate dñm de celis et Lātāre et Lauda
te dñm in sc̄is ei^a. Iste ergo psal. sicut componit
ex illis duobus: ita cōuenit in finis cō illis sed dif-
fert Nam p^{ro}f. lvi. incipit a persecutio et clamore
et finit in glorios actione pro liberatio et. lxi. inci-
pit a persecutio et finit invictoria ut libid^s dicit fuit
sed iste psal. torus est lci^a. Haec et prima parte cō-
tinet gratiarum actiones psal. lvi. In sec^o continet
victoriam psal. lvi. Et iste psal. iam p^{ro} particulas
ibi est expositus sed ne videatur manere hic fine
forma expostionis: op^s q^{uod} spālter et breuiter hic ex-
ponas. Ad cui^s stelligētā ē notādū q^{uod} dicit Babi^b
llacados q^{uod} hāc p^{re}cūmentia h̄d dū sup^s eos pio emi-
phatas. Ha cetero p^{ro}p̄etas excitaret a somno nēta
ipsa claritas dei tui ipse dū excitabat aurolo et dīe
et sp̄iritus sanctus excitabat ipm dū aī diluculū
ad prophetandū. Unde dicit q^{uod} ventus aquiloni
rit intrabat per fenestrā camere dauid in qua dor-
miebat et mouebat chōdās cythara et psalteri q^{uod}
pendebat in capite lecti; q^{uod} dū excitabat sc̄ipiebat
pulsare cytharā et tunc sp̄iritus sanctus implebat mē-
sem dauid et sic prophetabat et condebat psalmos
et sic sp̄iritus sanctus incipiebat in eo: et perficiebat
prophetia. Ha et dulciter sonabat q^{uod} de^s descedē
bar de celo ad audiendū et sic augebat in eo pio
p^{ro}p̄etas et daba et sp̄om p^{ro}p̄etia. Et id dū cō
templaret aliq^s mysteriū et aliquā partē scripture
facre ex pte noctis quaz non intelligebat innotesc-
bat sp̄iritus tunc exaltaret eus aī aurolo et illuminā-
ret cui ut poset itelligere rātā scriptura edinīna
mysteria in ea cōstētavit et eis posset condere psal-
mos. Et ideo sem p^{ro}q^{uod} ex parte noctis se repone-
bat tleco dicebat p^{ri}cipiū h̄tūlū. Et surge glo-
ria mea exurge psalterium et cythara: et c^{on}vāgū di-
luculo. q.d. Veni sancte psalterium et cythara: et c^{on}vāgū
psalterium meū et psalta et illuminā mētē mēa recur-
gaz diluculo ad laudādū te: et prophetādū et ad cō-
dendū psal. q^{uod} cor meū parati et si ad cantandum et
psallendum si tu excitanteris me et ista est sua hūi^b.
Ha. Quis te sivera et tribuat maximam dignitatē
p^{ro}p̄eta ipsi^a dū p^{ro}ceteris p^{ro}p̄etis: tñ non apt ne
ex explicat totū mysteriū et sacram p^{re}tū i hoc psal.
A. Q^{uod} ad causam maiorem intelligentiam est p^{ro}no resur-
randus fū apostolū Ad rom. v. vi. z. i. Ad loc. rectio-
nū. p^{ro} licet passio christi fuerit causa nostra salutis vbi cā
et redēmptionis tamen eius resurrectio fuit causa nō vī
nostre victorie et vite nostrae dicitur et firmatis: quis crōte
si christi no refurrexisse inanis fuisset tota fides et vite
nostra. Et id nūc fuit causa nostra redēp^{tio} et p^{ro}-
fectus no ster triumph^b vsquequo p^{ro}fs resurrexit.
Ha tunc firmavit omnia q^{uod} dicerat et liberauit
sanctos patres de inferno et ligauit diabolus et ad
eptus est resurrectionem p^{ro} nobis futurā et secū
Ad lxxii

B. JACOBUS PETRUS
suscepit legem euangelicam q̄ erat in vete. test. secula
tia etiā cūz surrexit christus secuz surrexit tota lē
euangelica. Et per consequētū tunc surrexit et fuit
firma fides nostra. Et hec estyma cū q̄ retra frequē
ter propheete desiderabat christi resurrectio.
L. Secundo est notandum ēm. Iherusalem. in epi
stola de manib⁹ q̄ causa quare Abrahā & Isaias
et Jacob z oēs patriarche & propheete whemēter
dei derarū sepelebitur. In terra promissionis fuit ista
q̄ nouerit in spiritu q̄ t̄s redēptor in lege pio
missus debet in iherusalem sepelebitur. z p̄fēte refurgere
z oēs cū eo resuscitare. Et hec est sc̄a causa qua
re tācēdesiderabat xp̄i resurrectio. Tertio ē no
tandum sc̄i dicitur est superius q̄ arma quibus
euangelica; quā q̄dēlez euangelica fuit suscitata
cum christo ut dictū ē. Et inde hoc est tercia causa
quare patriarche & propheete tantū desiderabant
et petebant xp̄i resurrectio. Iherusalem ergo puidēs
david in spiritu fecit hūc psal. quem canticum p̄
intitulatur: eo q̄d debet ip̄lū cārōibus cādūm
et cantaretur in tabernaculo et tēplo dñi. simul cū
voce humana in instrumentis musicis. s. cum psal
terio et cythara propter mysteriū resurrectiois
eo contentum Nam sicut fngit poete q̄ op̄bus
dulciter perfonando cytharam renocata erudi
cem suam z liberabat ab inferno. Ita dāuid z oēs
patriarche & propheete z sacerdotib⁹ z letabat vēter
testamenti cantando lūmū psalmum cum psalte
rio et cythara vocabat xp̄im ut surgeret a mortuis
z liberaret rotum genus humani a more pecca
tū: per cytharam z psalterium euangelici susci
ret populū gētē de tenebris ignotias: & vītute
idoloy. Duo ergo facit h̄c psalmista. Nā p̄o ext
mate: tāt xp̄im vt lugat a mortuis z suscitet oēs alios,
ria p̄i. Sc̄do petit victoriā z diabolū z p̄lm̄gentile ibi
Salūs cā dextera tua. D. Quādā ad pūnum
est aduerterē dī sicut dī cī q̄d ihsuſtā materia
le cū qui cātabat dō psalmovno mō significabat
z figurabat sp̄iam plōnia xp̄i: q̄ fuerit sp̄leta
illa dēcī mysteria. i. incarnationi. Natūritas Baptis
mus. p̄edicatio. Miraculoy. operatio: mōs liue
passio resurrectio. Sp̄issanciī missio: in celos acse
fior: non tēt p̄ vniuersitātē obē manifestatio. Iste
funēbris chōde psalteri p̄sonē xp̄i: q̄d psalteri
quas chordas in semperilito pulsavit. Sc̄do mō il
lud psalteri dō significabat legē euangelicā q̄ nī
hī alijs cōtinet nisi itas. z. chordas. Et hoc psal
teriū legis euangelicā p̄sonā ap̄li p̄vniuerſus obē
z plōnia h̄o psalteriū acerpi p̄cip̄e hūi mā
diſors: z deleuerit idolatria de mundo z subte
rū omnes reges z p̄plos gētū lōgo xp̄i. Qd qui
de psalteriū simili surrexit cī xp̄o ut dictū ē. De
viro ergo psalterio. I. taz de plōnia xp̄i q̄d de lege
euangelica dicti. p̄pheta q̄d de plōnia toti cop̄is my
stic. Exurge psalteriū et cythara Dō ergo postūl̄
z p̄platiōe desiderās tūcē resurrectioē cū quo pu
rat ip̄e resuscitari simili cū alia setis p̄bō dicit.
Paratu co mēn de⁹ paratu co mēa. q. d. nō soluz
modo volitas intellectua z tota para rōnatis: h̄
etiā appetit⁹ sensitū cī oībus sensib⁹ z tota ala
mea: caro mea est p̄parata z p̄pota ad cādāz
zp̄fallendū in gloria mea q̄ dī p̄pō: h̄z q̄ nō poter
cātare nī tu p̄t xp̄e refurgias id exurge tu q̄ h̄z q̄
es psalterium meū z cythara p̄ exurgam dilu
culō. summo mane i die resurrectioē. Hāsi tu nō
surrexerit nē poterit resurgere: q̄ tu es p̄m
tē domitēt⁹ z refurgētū cī tu surrexeris sum
mo diluculo oēs resurgēt⁹ tecī. Et nota mō cōs
opinōne q̄ dāuid z mīli p̄fārche z p̄phete refurg
retererit cū xp̄o de quib⁹ ait euangelista. Multa sunt
corpora sanctoꝝ surrexeris cī eo t̄c. z nos oēs sur
rexit cī eo sicur dicit ap̄ls q̄. p̄ nobis adepti⁹
est z resurrectionē ḡloq̄z q̄a possidēbim⁹ i nouis
simō die. Et idē cī fiducia aut dō i p̄fona omnīs
nostri. Exurge psalteriū z cythara z ego cum to
to cētū felicium exurgā diluculo tecī sup̄le z p̄
cythara intelligit cītā lege euangelicā q̄ surrexit
similū cī xp̄o. Nā cythara est insīmū triangulare.
Ita parteret euangelicā triāgularis lōquā
claudiat fide: p̄e z charitate. vel iniquātā signifi
cat trinitatis p̄fona diuinam. Ut iniquātā lex
euangelica significata p̄ cythara cōtinet oblationē
tiaz. p̄ceptoz z fidē articuloz z ḡfas sp̄ecie sacro
ris. Itē cythara cīta significat ip̄e xp̄im i quo sunt
trīa. diuinatas z aia rōnatis z p̄spō. Et sicut p̄
q̄ tā p̄latērū q̄ cythara significabat tam xp̄im q̄
lege euangelicā: sī dō in hōc psal. cī psalterio z
cythara p̄fallendo excitat xp̄im ut refurgat a mor
tua: cītā lege euangelicā postūl̄ p̄s̄t̄ vetus fuit mo
tua z sepulta cī eo ut frequenter dicti ēt. Ordinat
ergo sic sita litera Exurge psalterium. Id est cītā
sītē qui es psalterium meū z exurge tu cythara
sc̄ltēt̄ lex euangelicā: z ego exurgam diluculo te
cītā: quia co meum similū cum carne mea est p̄pa
ratum z p̄tūtūz ad laudandū z cādāndū z psal
lendum in gloria mea qui est xp̄s. L. Et nota
z communiter doctores ponit̄ differētā inter cā
tare z psaltere. Hāsi cantare p̄tinet ad vīta cōtem
platiā: z psaltere ad actiā. q. d. nō solūm canta
bo z p̄dicabo legē euangelicā: h̄tētām psalms. z
operabo: fin emā. Item no solum cantabo psal
teriū. z. articuloz humanitatis christi: h̄z etiā psal
teriū. z. p̄ceptoz. Itē psallam cytharam eu
angelicām qui continet mysterium trinitatis siue
dem articuloz et obseruantem p̄ceptuum z
gratiam sacramentorum.
Confitebor tibi i populis domi:z
psallam ibi in nationibus. I. C. 1.
Quia magna super celos mia tua z
v̄sq̄ ad nubes veritas tua.
Eratate super celos deus:z super
omnem terram gloria tua: vt liberē
tur dilecti tui.
Chac p̄mitit iste h̄o mysticā agere ḡfas xp̄dica
re legē euangelicā post resurrectioē xp̄i sicut fuit
impletū i apostolis. Unde dicit. O xp̄o polloꝝ tu

etia appetit⁹ sensitu⁹ cū obvis sensib⁹ z tota alia
mea: caro mea est p⁹parata & p⁹ropta ad cātādūz
zpfallendū in gloria mea q d⁹est p⁹ris: q nō poterō
cātare nisi tu p⁹re refurgias exurge tu p⁹re q
es p⁹stalterium mēsi z cythara mea exurgam dilu-
culo. I summō mane i die resurrectiōis. Hāsi tu nō
surrexeris nō poterō refurgierē: q tū es p⁹imi-
tie domiūtēs & refurgietēs: q tū su surrectiōis fūn-
mo diluculo oēs refurgiem⁹ tecū. Et nota finē cōz vō dī
opinione q dāud z mīli p⁹riatē z p⁹phēte resur-
fererit cū xpo de quib⁹ att euangelista. Adūta fūne
corpora sancto⁹ surrexerit cū eo z t. nos eōs sur xii.
extimus cū eo sicut dicit ap⁹los q nobis adept⁹
et re fūrrectiōne glosaz quā possidēbim⁹ i nouis
fimo dī. Et ideo cū fiduciā att dō i psona omnīs
nostrā. Exurge p⁹stalteriu⁹ z cythara & ego cum to-
to cētu fiduciu⁹ exurgā diluculo tec⁹ supple & p
cytharaz inrelligit cū lege euāgelicā q surrexerit
mīli xpo. Ha cythara est insīmū triangulare.
Ita pariter le⁹ euangelie & triāgularis īquātū
clauditūt fide: p⁹ze & charitati vel iniquātū signifi-
cat trinitatez psonaz diuinaz. Uel in inquātū lex
euāgelica significata p cythara cōtinet obseruan-
tiaz. p⁹ceptoz & fidē articulop⁹ & gfas septē sacro-
tria. Itē cythara etiā significat ip⁹s psona q uō sunt
tria. & diuinaz & alia rōnalis & corpus. Et si cōp⁹
q tā p⁹stalteriu⁹ q cythara significabāt tam xpm q
legē euāgelicā: z sic vō in hoc p⁹sal. cū p⁹stalterio &
cythara p⁹allendo excitat xpm vt refugiat a mor-
tuis cū lege euāgelicā posth⁹ lex vetus fuit mo-
tua & sepulta cū eo vt frequētē dicti est. Quidān
ergo sic ista litera Exurge p⁹stalterium. Id est chil-
ste qui es p⁹stalterium meum & exurge tu cythara
scilicet lex euāgelicā: z ego exurgam diluculo te
cūz: quia cor meum simul cum carne mea est p⁹pa-
ratum & promptus ad lundāndū cātādū & cātādū z p⁹sal-
lendum in gloria mea qui est xps. L C Et nota
q communiter doctores p⁹nteritā inter cā-
fare & psallere. Hāz cantare p⁹nteritā vitā cōtem-
platiūa: & psallere ad actuā: q. d. nō solūm cōta-
bo & p⁹dicabo legē euāgelicā: z etiam p⁹salaz. i.
operabo finem. Item nō solūm cantabo p⁹sal-
riūz. & articulop⁹ humanitatis christi: z etiā p⁹sal-
terium. p⁹ceptoz. Itē p⁹salam cytharam euā-
gelicam que continet mysterium trinitatis sue fi-
dens articulorum & obseruantiam p⁹ceptorum &
gratiam sacramentorum.

Confitebor tibi i populis domine:
psallam ibi in nationibus.

Quia magna super celos mia tua &
vsgad nubes veritas tua.

Exaltarē super celos deus: & super
omnē terram gloria tua: vt liberē
tur dilecti tui.

Hic p⁹mitit iste hō mystic⁹ agere gfas xp̄dica-
re legē euāgelicā post fūrrectiōne xpi sicut fuit
implēta i apostolos. Unde dicit. O xpe posth⁹ tu

resurrexeris a mortuis & suscitaueris me a p̄ctō & a tenebris ignōtārē & suscitaueris legē euangelicā tñ ego cōstibet tibi p̄sō in p̄p̄ts dñoz legē tuam predicādo. scđo psallā & p̄sonabō & p̄mulga bo eandē lege tibi in nationib⁹. i. in p̄plo gentilz & dīdicabo qualiter mita tua est magna vñ celos. i. sup oēs āglos q̄ etiā redēptō tua vñqz ad celos se extēndit vt dicit̄ p̄ psal. ch. et veritas tua etiam est facta magna super nubes. i. sup apostolos. Hęz le euāgelica que dictūrūrūta sūa fuit facta magna super apostolos qui tanqz nubes pluerit per hęz le euāgelica super omnē terrā. Et etiam veritas tua ascēdit vñqz ad nubes q̄ omnia dicta de te p̄ patriarchas & prophetas sc̄ de resurrectiōe & ascēsione fuerunt verificata remanifesta nō folus in terra sed etiā in nubib⁹ celū q̄ nubes suscepit te ab oculis apłor̄ in die ascensionis vt patet p̄f. J̄. Et ſed subdit. Q̄d chifte deus exaltare Super celos. i. ascēde post resurrectiōe & ſede ad dexteram patris & exalteat gloria tua super omnē terrā. manifetur nomine tui exaltetur super omnes reges et principes & p̄plos terre & manifestetur ley tua euāgelica vt liberenſ dilecti tut de populo gētīli q̄s ab eterno dilexit & p̄definist̄ nā aliter nō p̄t liberaſt̄ nū ſtrugias & aſcedas i celū & lex tua p̄dīceſ p̄ roſi obz & cōvertant ad fidē catholicaſ. Itē ly exaltat p̄plo omnē terrā gloria tua p̄ ſed ſtat ad exaltatiōne i crucē. Hęz nō ſuffit liberaſt̄ di- tit victoriā ibi. Quis deducet me. ¶ Quātum ad p̄imū etiā ad duertendū q̄ nō ſolūmido abiae et la- cob z moysi ſuit reuelata z p̄mita dilatatioz & mul- tiplicatio ecclie xp̄i p̄ toro obz ſed etiā ip̄i dñ ſuit reuelata ſp̄ali reuelatione et de tabernaculo z eadēz dilatatiōne preuidit in ſp̄ili dilatatiōne ſure- gni. Hęz ſic ſp̄ili ſubiecti ſibi oēs. xii. tribus israel p̄t morte ſauz et postea ſecit ſibi tributarios offis idumeos & moabitaz & amonitas & philisteos. Ita p̄nrount in ſpiritu q̄ p̄ps debeat p̄ducere et dila- tare regnum ſuū ſup̄ oēs reges terre & ſup̄ oēs popu- los gētīli vñqz ad termiſ mudi. Et ſic ecclia de- bebat ſibi oēs ſp̄idēles ſubiugare p̄ querelōne ma- gni cōſtantin et a p̄fessionib⁹ xp̄ianōp̄ liberari dī- cit. ¶ Dñeſ ſie xp̄e poſtqz liberasti me p̄ morte et paſſione et resurrectiōne ræſectione ſalua me nūc dexterā tue poſetie de p̄fessionib⁹ xp̄ianōp̄ et ex- audi me ſicut de p̄f. tuus locur̄ eft z p̄miti ſcđo ſuo abia ſi z facob z moysi ſi locur̄ eiſi mihi i ſan- cto ſuo i. de factuorio et ſi ſcđo ſuo mihi reue- lauit z p̄miti dilatatioz e regni mci. Hęz ego iā exultabo et diuidia ſicimā. i. cuiuitate ſchē cepti et ſpolia eius diuili et dimicari quātē ſtabernaculoz q̄ diuili et mēfuraui poſſeſſiones el̄ mēs armige- rū & tñ eſt me⁹ galaad et manafas q̄ eſtralia iocda- nē et oia inaſcriptra queſiūt z ſicut exposita ſunt ſp̄ili. Ity q̄ dñ ſuffit ſic ſecuti oia ſila mihi ſac- et tu ſp̄ib⁹ ſubiectio ecclie oia ſecu regna terre zc.

Quis deducet me in ciuitatē muni-
tā: qus deducet meysque in idūmeā.

Nōne tu de⁹ qui repulisti nos : ⁊ nō
erbis deus in virtutib⁹ nostris.

Da nobis auxilium de tribulatiōe: ecce
quia vana salus hominis.

In deo faciemus virtutem: et ipse ad
nihilum deducet inimicos nostros.

Hic p̄phā in p̄sona toti⁹ ecclie petit liberari a ita,
p̄secutiōib⁹ tyranop⁹ z dilatari z subiçti sibi oia re
gna terre in p̄tute nois xp̄i z p̄dicationis legis euā

gelice. *U*nus dicit. *Q*uis deducet me in ciuitatem mun
nitam. *t*. ad subiungandū oēs ciuitates munitas mū. *A*c
di:z q̄s deducet me v̄sq̄z i idumeā. *t*. ad subiungandū i r̄si

Eus laudē meam ne ta/

**cueris : qz os peccatoris hab
z os dolosi sup me aper,**

Locuti sunt aduersuz me
tum est.

lingua dolosa:7 sermonibus odij cir-
cundederunt me.

e. Pro eo ut me diligeret detrahebat ^{xi.}

D. Jacob de valentia

misi: ego autem orabam.

**Et posuerunt aduersum me mala p
bonis:z odsū pro dilectione mea.**

Ctitulus ad victoriā sicut in fine psal. dō ex titulo appet qd fecit sūl. p[ro]p[ter]e[re] nos in r[ati]o qd est finis legis. **C**ad cui[us] intellectu[is] et norādū qd cōiter habet moderni exponit sūl. psal. de destruptione dom[ini] sūl. pp[er] p[ar]tūm igratitudinis cōstitūtū p[ro]d[ic]tū qd qdē expoſitū l[et] posſit flaliter applicari ad illā historiā t[em]p[or]is t[em]p[or]is expoſitū eſet tantu[is] t[em]p[or]is vacua in ferēs iurā sūl. pp[er] dō qd no[tr]i min[us] fuit pp[er]ba in b[ea]tū psal. qd i religi. Itē tāf[er] expoſitū p[er] cōf[ide]rā: qd nūc maleſitū faſtū: mo[ri]tū fleuit morte sūl. Et iō magis ell[et] credēdū autōratū bri[us] p[er] allegat scripturā b[ea]tū p[ar]tūl. **A**c[t]iū dicit[ur] dīctū de p[ar]tūlātū aplatū iude. tā p[ar]tūlā de reprobātō synagogā populi iudeo[rum] t[ra]ſtūtūdē māchilē aplat[er] elec[t]rōe[re] p[er] puli gērētis. **C**ad cui[us] t[ra]ſlētūtē et notādū qd pp[er]ba p[er] igratitudinē et malitia sūl[us] faſtū t[ra]ſequātū operātā t[em]p[or]is p[ro]nout[er] in sūl[us] i[n]gratitudinē iude tā p[ar]tūlā t[em]p[or]is p[er] iudeo[rum] t[em]p[or]is. **N**am si cut multoties dicit[ur] ell[et] iude sūl[us] redidit t[em]p[or]is dō ma[ri] pro bono. **N**ā p[er]dō liberauerat roſū iſ[us] mānu[rum] gol[bi] et abſlūtū opprobriū ell[et] p[er] t[em]p[or]is. **R**eg. xvii T[em]p[or]is aut[em] sūl[us] cōcepta inq[ui]tūtē t[em]p[or]is p[er]cūtūtē est dō g[ra]mētē anno z sem[m] machinātū est in morte eius: ex quo p[er]t[em]p[or]is et i[n]gratitudinē d[omi]ni p[er]misit qd sūl[us] et doce[re]t el[ig]itūtūl[er] perteritūtē in mōtibūs gel[bo]e et exinde p[er]t[em]p[or]is totū domus el[ig]itūtē t[ra]ſlatūtē est regūtūtē ad pp[er]t[em]p[or]is h[ab]ilitatēs sua. **I**n quo mysterio p[er]uidit dō in sūl[us] quātūtās z totūs pp[er]b[ea]tū iudeo[rum] debet[ur] cēt[er] i[n]gratūtē p[ro] machinātē morte eius z quātūtās debet[ur] tradere iſ[us] iudei: t[em]p[or]is iudei debet[ur] tradere iſ[us] flagellāndā z crucifigendā p[er]lato. **S**ūl[us] iudei tā p[er] qualiter iudeas p[ar]tūlātū debet[ur] subſtūtūrē p[er]t[em]p[or]is post resurrectionē t[em]p[or]is t[er]p[er]dere aplatūtē z alterūtē s[ecundu]m beatū marthālā eligi z subſtūtūrē loco el[ig]itūtē. **S**ed eandē ratiōne p[er]uenit in sūl[us] qualiter synagogā t[em]p[or]is iudeo[rum] erat reprobātūtē z debet[ur] p[er]dērē sacrificiū t[em]p[or]is z t[em]p[or]is z facerdotiūtē z quātūtā p[er] gentilis debet[ur] succedere et subſtūtūrē z accipere sacerdotiūtē z v[er]a legē c[on]agelātūtē synagogā manētē ceca[re] z reprobata z q[ui]litter ille pp[er]b[ea]tū debet[ur] manere in captiuitate p[er]petua z incurrit[ur] t[em]p[or]is. **M**ālē dīctiōnes in hoc psalmō memoratas. **H**oc ergo fundētūtē dō in sūl[us] factūtē hīc psalmūtē in persona sūl[us] in quo quatuor factūtē. **N**am primo sūl[us] exponit querelā suam explicitā i[n]gratitudinē iudeis iudeis tā p[ar]tūlātū et totūs populi in deo[rum] se[re] p[er] v[er]itōtēm de eis p[er]dicētūtē, t[em]p[or]is maledictiones quas ille populus hodie patit[ur]. **C**ertio perit, liberari a parte, quarto p[ro]mittitūtē se graſia acutum, secunda ibi. **C**onſtitue super eum, tertia t[em]p[or]is fac, quarta. **L**obitebō d[omi]no. **A** **T**rum ad p[ri]mūtē est aduertere dūm[us] q[ui] sicut p[ar]tūlātū p[er]t[em]p[or]is cōſtitūtūtē. **C**onſtitue p[er]t[em]p[or]is r̄hāianūtē z totūs ecclēsiae in quātūtā hō a quo oēs nōlānt r̄hāianūtē tā dūm[us] p[ar]tūlātū est caput et p[ri]ncipiūtē p[er]t[em]p[or]is oīm iudeo[rum] obstinatio[n]ēs cōfuerunt z sunt post p[ar]tūlātū t[em]p[or]is z t[em]p[or]is iudei.

Christopolitanus episcopi Expositio.

moderni iam non dicunt iudei a iuda filio iacob:
sed a iuda proditor cultus obstinatio & negligencia
sequitur. vñ sicut dñe perfectiones & virtutes p*m*
mo sum fontal: t*in xp̄o t̄c̄h in capite: exinde de*
runtur ad oia membra sua ita pariter prodimenti
tum & obstinatio & omnes maledictiones p*m* sum
fuerunt in iuda & exinde de derunita sunt in totam syna-
goga & o*z* indeo*s*. Nam p*m* tradidit & ven-
didit xp̄m iudeis & iudei tradiderunt ipsum xp̄m
crucifigendū p*y*lato & d*ic*o sicut iudas suspendit
seipsum manens obstatnus & sic abstulit sibi locū
p*n*ste & intulit ibi fintam damnationis: ita pariter
iudei se p*co*nsidererunt seipso*s* in tulerunt sibi fintam
damnatio*s* obstatnus: q*ui* dicerit: sanguis eius
sug nos & sup filios n*ost*ros tc, z*et no* habem⁹ regē*n*isi
celare*s*. Et sic ergo iudas facti viu*m* corp⁹ simili cui⁹
synagoga. Et i*o* p*ph*eta in hoc psal. p*m* cōquerit
de pslo iudeo*s* obstatnus in ip*m* iudea imitati*s*
& sequenti*s* ita est dieculū de maleditionib*u*, naz
p*m* verificant*e* de ip*m* iudea p*at*itore & ex cōsequen*t*
te de tota synagoga & p*z* ip*m* iudeo*s* obstatnus t*ob*
ceccato. Et i*o* l*ib* 1*ib* 2*ib* Petrus allegatur scriptu*r*
ra hui⁹ psal. p*u*da p*it*ore*s* c*on*dixit scriptu*r* est in
libro psalmorum. fiat cōmōdatio eoz deserta, & p*ca*
tu*e* i*o* accipiat alter t*ri* intelligē*s* est ex p*z* p*re*te de sy-
nagogā a qua et trāstulit sacerdoti*m* in p*pl*m geti-
lē. ipsa manēt ceca & obstatnus t*re*probata & p*u*ta
hostia & sacrificio. B. C. Et eti*m* est aduertere
q*ui* q*uād* p*l*ri*m* dei laudam⁹. p*ro*lo narrā*d*o p*it*ate
ci*p*le de⁹ d*icit* veritas. Scđo memo*r*o judicia
tias de b*is*ficiis receptis. Sed q*ui* ista quatuor me-
morant*e* hoc psal. n*ā* p*io* narrā*d* veritas passiō*m*
xp̄i. Scđo finia t*u* iudicū d*ati* t*h* iudeos iniquos cru-
cifixer*e* xp̄i. tertius absolutio & liberatio iustitiae in-
nocē*s* a morte. quarto p*mit*itur gratia & actio*s*. Ergo rete p*ph*eta hunc psal. vocat laudem.
Dicit ergo d*ic*o in persona xp̄ia patre*m* dicit
xp̄o ergo p*o* d*ic*o. D*ic*o p*ne* r*ac*u*s*i*u*s*u*. i*u*e p*te*na*s* acce-
pi*r*are laude*s* & peritonie meā*s*. i*u*e delitatis fulmina-
re s*ni*am*s* iudeos in hoc psal. p*nc*lariam*s* eo*s* est
iusta. q*ui* os iudee peccatoris & os p*u*li*m* iudeorum do-
lose sup me & me aptū est q*ui* p*bat*ur. n*ā* tam iu-
das q*ui* p*ps*la iudeo*s* locut*e* fuit a d*eu*stum me lin-
gu*m* dolosa & fraudulenta*s*. N*ā* iudas d*ix*it. Numq*u*
ego sum o*ne* & p*z* ip*m* iudeo*s* d*ix*it. Ad agister felici*m*
q*ui* veras & z*vi*a dei in veritate doces tc. et*ti* om-
nes i*si* circundiderit i*m* fermonibus o*di*u*s* & mali-
c*ia*. N*ā* iudas d*ix*it. Q*ue*c*o* osculatus fuero*s*. Ip*s*e
est tenete*s* & ducite caute*s*. Et iudei dicerit. Qui
se regē facit cōtradicit cesari*s*. Et eti*m* erupgna-
uerit me gratia*s*: q*ui* no*z* spulsi aliq*u* necessitate nec
c*ā* p*ec*cedere*s* & p*z* ex parte iudei me morte tradidit*u*
imo reddid*e* m*hi* mal*s* p*o* bono. H*ā* c*ui* m*il* bo-
na fecer*e* c*is* p*z* q*ui* m*he* ob*ed*it dilig*e*. I*sp* i*u* atra
heb*at* m*hi* ro*ca*do me blasphem*u* & destru*c*to*m*
t*ep*li & leg*is* ego aut orab*u* & t*ep*li & i*sp* posu*r*it ad
uerum me mala p*b*on*s*: q*ui* ego ref*u*ctau*s* filios
s*u*os & sanau*s* infirmos co*w*z & p*z* occiderunt me*s*
me*s* reddit*e* m*hi* o*di*u*s* p*z* dilectione mea. N*ā* ego

Deus laudem

on di es signa dilectiois, et ipsi repederunt miseri signa et effecto dñi, qd loco dilectionis dixerunt. Cuius regis crucifixio. Hoc idem fecit iudas pitor. Nam ego remisi libi pcta sua et acceptauit ipm in aplari et exaltauit ipm. Peccatum in pmum tantor bnficiorum et tate dilectionis morti tradidit me, et vediuit metrigna argentea. Ex qd pte nephoda a Detefabilis ingratisruo tpa pli iudeorū qd ipm iudeo pitoribus. Hic in seba per pps petit vltione de lute pscutoribus imo qd modi peccatoris eom siuam in condationem et punitionem firmiter pnciat ppheta do. vñ est ad auertendam qd dicit mrois. Deut. xviii propheta scitabat de medio fructum tuorum similem tibi. ponit qd vba mea in ore eius, et annuntiabit vobis qd cuncti dixerit illi, qd vba qd dixerit non audire rit vtori illi. Et qd ubi ma nescie omnia de vocatione iudei no recipietur? messia. sed vteri capitulo. xxviii. explicat siuam qd maledictiones vesturas illi pps qd deu et menta erat negaturus qd qd emendatiois et rediutus ad vngnatiuatos. in quo mysterio ppiut dñi dauid maledictiones et punitiones ppil iudacis negaturi occurrunt ppm messiam. Sed magis explicito hoc videt in spia per reprobationem regni faulis et morte eius et destructionem totius domus sue et translationem regni eius. Un de motus fuit ad faciliendu hunc pmsalmum in persona xpi. In quo postq in prima parte explicauit qd relam suam et ingratisruo illius ppil. In hac secunda parte petit vltione de illo populo et sub modo orationis predicit vngnatiuatos maledictiones quas incurrit ille populus et patitur ad ppsens in punitione homicidiis et rebellionis et ingratitudinis de tantis receperit beneficis ab ipso xpo. Que quidem siua qd maledictiones pps comprenderent ipm iudam pitorum, et exinde totum ppil iudacum, et fuerint in eo implete qd per tristis et ppil romanis rotis templi et ciuitatis fuit incensa et ipsi trucidati et captiui, et p totum orbem dispersi. In dubius maledictionibus qd siua succedunt omnes iudei qd manent in ea de oblatione. Ad cuiq matrem intellexit est aduenerit dñi, sicut dictu est psal. xiiij. et xvij. et lxviij. qd ipsa pta fuerunt ginalia que infestorit tota natura suo auctor et transierunt in oes posterios cui onere suo et dño tanq mobi hereditari. Pmum fuit pcpit inobedientie et rebellionis ipsi ad dñm. Scibm fuit pcpit crucifixio xpi. Un sicut adā in peccando perdit originalē iustitiam gram cum obvo omnis suis fuit et incidunt in zbras miseras in peccato fuit: qd pcdit futuraz felicitate pmissam in celo, et fuit exult et eccebas ab illa teretri paradise in hacvalle lachrymaz et herbellas et mudanas miseras et cōdenatus in futuro ad pna eternam. Ita pter pps iudacum in crucifigendo et negando ppm qd pderunt bnficii redemptiois manentes in codem pco et siua data in adam et vtrba hoc fuerunt exiles et electi a sua ciuitate et regno iurarentes. vtrbi maledictiones qd memorantur in hoc p. Et sic pcpit ade trahit fons posterios cui onere fuit pter pcpit crucifixio xpi et trahit fons posterios cui onere suo s. cum omnis exiliis maledictionibus in hoc psal. memoratis. Et sic populus iudacutus manet obnoxius subiectus duplicitate et sentiente in maleditioni.

Constitue super eum peccatorē: 7 dia; vi. a. f.
bolus stet a dextris eius. ca. ex
[P]la gmaledictio siue est p iudei s. sunt subiecti hōb pteb: 7 rō s. non na postq noluerunt esse subiecti xpo scđb et iuso messe in lege pmiuimo dixerunt nō habem⁹ regis nisi celare. 7 o iuste sunt cōdenatus a ppterū futuri corporis et ate. Nas qd ad aliam subiectum diabolos: 7 qd qd ppcipib⁹ pteb: qd eos vituperabat tractat. Nā pno fuerit subiecti ḡtēlib⁹ nūc pno saracenis et xpianis et subiectum et rabinis suis qd siu magis pccatois et si ci. Et si dicas qd xpiani pccipes qd eos sustinet in terris nō sunt pteb. Ad hoc nřfetimo sunt magis pccatois qd ad hoc qd saraceni et ḡtēlos. Nam v̄ erigat tributa quotidie et muiera a iudeis detinat eos et pmitunt in terra xpianorum multa enor̄m fieri qd lne magna pte et scelere pccipit xpianus pte pteb et pteb i dñm. Itē et in synagoga hnt pteb et sacerdotio et plati. Nā eos rabini sunt deceptores et medaceos qui fouent et sustinent eos et perfida et cecitate. Et Ideo dicithe xps. O pteb iste pps noluit me recipere in dñm p te missuz: id cōstutit pteb et dñm pteb. Et ista est p prima maledictio eom. Scđa est qd diabolus est pteb dñe eoz in obv⁹ actib⁹ eom. vñ nora fini aristo. lib. de mortibus aliq in oī alali est dare vñp pccipit qd in cipit et pcedit morib⁹ pccipit et oēs vtris et sic dñe pars dectera in quolibet aliat qd scipit mortis pteb. Itē dectera cōter sumit p pccipio. Et itē si guratiori qd de viro iusto qd xpi a dextris qd ab eo icipit oēs actus et opationes. Ideo sunt bone et meritois qd pcedunt a bono pccipio i boni fines qd iustus operat fini in legē xpi. Per oppositioē de malo et piauo et infidelis qui h̄ diabolica dextris eius. Nā opaf fini vtris et infidelitate et cecitate: 10 nō po pni male operari. Et ita iudei cum habeant diabolos duecunt no operantur nisi fini avariciam et oditum et infidelitatem: hischit diabolis a dextris. Ideo at xps. Et diabolus stet a dextris eius tanq dux cuius nutu incipit suas opationes qd scđa maledictio. hoc idem verificat et dñe est de iudeo pitor: qd temp diabolus fuit a dextris eius qd satanaz ingressus est in eum: et misit in cor ei⁹ ut tra deret et ppm: et cum suspendit se ipsum.

Cum ludicatur ezezat cōdenatus: et Act. ii. er. de
oratio eius fiat in peccatum.

Eterta est qd nō soli cōdenatus sunt a xpo ad se utrumque ppcutā. Et ea seipsum: quā cōdenatio nō. Ic. nā semp incurrit: vñ rps cōdenatus eos cuz dixit: si pnt nouissima hois illi ptebra ptoib⁹. Et cū dñs dñe et xps et malos male pteet dc. Itē ch dñe relinquitur dñe vi. et cū dñs elc ve octes. Ad xps. Sed etiam ipsi te iudicari ad perpēta seruirerūt corporis et

Psalms. cviij.

ntibus in hoc psal. memoratis. Et sic populus
iudeus manet obnoxius et subiectus duplicitate
et sententie et maledictioni.

Constitue super eum peccatorē: et dia, vi. q. i.
bolus stet a dextris eius.

50.cccij.

Et sic populus
rectus dupliciti pec
atorē: et dīas vi. q. i.
3. ca . ex
meritū

D. Jacobi de valentia.

cōperti est a fide dignis. Itē nō solū patiū h̄as
vergationēs s̄cītā vīntū remōsum scītē; q̄ co-
gnōscit verā eſe q̄ dīcū tur de x̄o ſe impletas
ſcripturas, t̄ ſi ſcīam coguntur negare ex mali-
cia; q̄ ſic ſemp acſulat eos ſcīta ſor diſimulū-
tūs. Itē ſemp ſunt l̄ continuo dolore c̄ ſedīcāt eſe
ros ſibi diſarū ſe ſemp ceteris ſeruere q̄ p̄t eſe.
Exītū maledictio ſit at; t̄ idūt maleditione ſit
veſtimentū q̄ ertrinſecus torquēt ab extraneis ſit
intratu maledictio ſicut aqua in ierōta^e q̄ ad
ad remorum ſcītē ſicut oleū in oſibus^e q̄ ad
ad ſecretas infirmitates ſet dolores tc.

Alsq fiatei sicut vestimentū quo operit: et
opiet. sicut zona qua semper precingatur.

Clare est, xixit, maledictio, nā multi partur nisi aliquid malū dētēpūs, hūc tē partur predictas maledictioes iugiter et fēmē sicut nō posse esse sine cooperimēto sunt ergo oīa predicta dāna eis semp in cooperimēto: si zūca quā semp fētūgēntur et nō solū corporaliter sed etiā spūaliter et intrinsecus extrinsecus hic cū futura qua lēm per circundantur.

xxiiii. *Hoc opus eorum qui detrahunt mihi apud dominum: et qui loquuntur mala aduersus animam meam.*
q. iiii.
**displi-
cet.**

Thic cocludit q̄ ex iusto dei iudicio h̄ patiuntur
iudei z dicit hoc op̄. i. hoc postū p̄misi z puniutor
sua p̄ eorum cop̄ iudeorū q̄ detrahut mīhi q̄ mul
tipl̄ detraherent ei ante pylatuz z in cruce z locuti
sunt mala z falsa testimonia z crimina imponēdo
cōtra asam z vitam epi z q̄ morte sibi procurarunt
q. d. op̄ ola p̄dicia mala passi sunt iudei in preciis et
preiū p̄ criminiū q̄ epi ipofuerit z opprobriis
q̄ sibi ipso operari z p̄ more q̄ sibi p̄curarunt.
Itē hoc idē patiuntur iudei moderni. q̄ sunt imi
tatores patrum suorū q̄ sicut idu detrahunt epi z
maledicunt in synagogis eorum z loquunt cōtra tūm
z contra mēdia eius deiderantes destrunctionē chū
stianoy ergo isti pauci penā patiuntur.

Et tu domine fac mecum propter no-
men tuum: quia suauis est misericor-
dia tua.

Libera me que egenus & pauper ego sum:
ad&ue & cor meumcoturbatu est intra me.

c. ill. 5. **Sicut umbra cum declinat ablatus**
sum: et excusus sum sicut locusta.

Senua mea ifirmata sūt a ielunio:
z cara mea imutata est ppter oclum

7 card mea imitata est ppter oleum
Et ego fact⁹ sum opprobrii illis : vi-
derunt me 7 mouerūt capita sua.

Hec est tertia pars in qua petit liberari per resurrectionem; sed est aduerendus q̄ qm̄ xp̄us petit liberari in oībus psal. per resurrectionem nō solum

Journal of the American Statistical Association, Vol. 30, No. 171, March, 1935.

Christopolitani Ep. Expositio

rogat pro se ut refurgiat a morte corporali: sed eritiam
pro membris ut refugiat ab eternis mortis: et ideo
talis similitudine est petitio pro nobis z prophetia pro se
Nam per suam noctem corporalem vicit z occidit
nostram mortem spiritualiem: et per suam resurrectionem
renouauit z adeptus est nobis immortalitatem. ideo in hac petitione allegat suam morte
z passiones z labores quos z nobis sustinuit qui
bus nos liberavit z hoc facit in omnibus psalmis
qui loquuntur de sua passione. Dicit ergo christus
Et pro iohannes dicitur pro se sed tu domine patet fac me
cum ut interficiam tuam id est resuscita me ppter
admissionem in regnum tuum.

misericordiam tuam: vel fac mecum misericordiam tuam. id est tu ego faciamus simul misericordiam ecclesie et membris meis quoniam fuius erbenigenia et salubris est misericordia tua libera me resuscitare a morte corporaliter et membra mea ab utraque morte iustificando a peccato et glorificando: quia per te. id est non in egenus ego sum derelictus sine auxilio in toto triduo tecum meum sollicitus caro mea perturbata et afflita confirmata facta est in me: scilicet ut patet per omnes euangelisthas quoniam dicitur quia uite et calix tibi est: et hoc dignissimi

has causas ut caro et sanguis, et os, et pulpa, et
ter intelligitur eorum membris: sicut ordo christus lo-
quitur pro membris dicens: quoniam enim ego et pax
per exploitationem omnibus bonis gratuitus sum in
adams cor meum, id est tota pars sensu sua fuit tur-
ba; et percussa sonite concupiscentie et saucia
et infirmata ut semper repugnare legi mentis quia
intra me inuenient istam legem et in membris meis
zc. Itaque sicut cum declinat umbra sequitur non et
austerit lux et dicit ita ego et vita mea ablata est
per noctem quia realiter fui mortuus et tradidi spi-
ritum in manus patris sicut homines excutunt
et pellunt locustam a termino et finib' suis, ita ego
excusus et expulsus sum a vita per iudeos sicut
excusus locusta sicut qibet hō p nimia abstinē-
tia debilitas et infirmatur: ita ego per nimium teiu-

niūm non solū in illis quatuor diebus & quīng
noctibus sed etiam per omnes tres annos cum di-
midio fuit in continua abstinentia & laboribus et
itineribus propter salutem hominum & sic genua
mea infirmata sunt a te uno. id est propter tetra-
um & caro mea immutata est in macem & debilita-
tem propter oleum & pinguedinem. id est propter
defectum pinguedinis & substantie & secundum laus &
fessus tuta puteum sicut ut patet Iohannis quar-
to qd. deficit in me oīs pinguedis et fortitudis & om-
nes corporales vires non solū propter labores:
sed etiam propter nimias afflictiones in toto tri-
duo. et ita ego sa factus sum opprobriū multis gē-
tilibus scilicet & iudeis. vnde viderunt me in cru-
ce putantes me verum hominem & totaliter dere-
lictum & indefensum morientur capita sua iriden-
do dicentes. Quae res iudeorum. et vob qui destrui-
re templum dei ec. Item dixerunt si filius dei est
liberetur eum.
Adiuua me dñe deus meus: saluum
me fac propter misericordiā tuam.

Deus laudem meaz

ant quia manus tua hec: et tu
ne fecisti eam.
dicent illi ⁊ tu benedices: qui
runt in me confundant̄ seruus
tuus letabitur.

dls. lvi. domine fecisti eam.
ca. na. Maledicent illi et tu benedices : qui
scil. insurgunt in me confundant seruus
autem tuus letabitur.
iii. q. 1. Induantur qui detrahunt miseri:pu:
nulli dubia dore operiantur sicut dispolide con-
fusio ne sua.

Cadiuia ergo me dñe deo & pater meus & saluus
me fac, ppter misericordiam tuam me a mortuis su-
scitando & sciant, i. scient & cognoscet quia manus
tua & crux est hæc, t. potestate tua talis resurrec-
cio facta est: q. hoc ad salum deū pertinet scilicet
mortuos suscitare: ideo sequitur ut sciant: q. tu se-
estis eam, t. tam porestat & resurrectione etiā
dum illi & licet maledicant illi impoperando &
de ridendo tamen tu benedices me resuscitando & fa-
cta resurrectione iudei & gentiles crucifixores qui
insurgunt & infurierunt in me & insultarunt ad
mortem condénam cōfundantur nō valendo al-
sequi intēsū fūsi: seruus aut tuus xp̄us & ecclœ sa-
lerabitur ex gloria resurrectionis & sic iudei qui de
rahūt & detraherunt mis̄i induantur, i. induent p̄-
duo & verecūdia & iudicium cōfusione suis sicut in
duuntur diplodio: vñ aduerētūm q̄ diplodio gre-
ci id ēst p̄ duplex palliū & vestimētū & tū iudei dupli-
cī cōfusione & cōtritione p̄fusi sūt & induiunt sūt
seis exterriti p̄duode & verecūdia cus relinquantū
medaces & videant xp̄m colit ranç̄ mensa per totū
orbē. secundū interius cu[m] videat se afflitos & capti-
uos & sic dupli cōtritione sunt exterriti & dupli cō-
fusione confusi & tō te euaderēt hæc cōfusione post
resurrectionē coruprēt custodes pecunia re dice-
rent q̄ discipuli fassent ruit corporis xp̄i.

xx. q.1 Confitebor domino nimiis in ore meo:
cap. reuert. et in medio multorum laudabo eum.
mini. Qui aspergit a dextris paupis ut sal-
uā faceret a psequētib⁹ aīam meam.

Clare est quart pars in qua xps in persona suz
medio, punit et glorificat actiones se acutrum patri
pro beneficio resurrectionis et dicit. Ego possum te
furtherre et assumptus fuiro in celis ad derteram
pia cõfitebor deo patri in ore meo in mem-
bris meis non discipiuli metab omo meo habuerit
doctrinæ euangelicæ quæ predicatorum et mihi xpo
tentia dei annunciatur et sequitur in medio multo
rum, t. et genitilium in ideorum laudabo eum et in medio
ecclie et divina officia celebrando resstituitates secu-
do bene dicendo et laudando. Et sequitur, ideo lau-
dabo eum quasstitia et dertris pauperis et indefensi,
i. in fauorem et auxilium meum ut salutem saceret
etiam et vitam meam a iudeis me persequentibus: et hoc
me refuscitando et membra mea iustificando et ec-

Psalter. c. 150.

clesiā a tyrannis liberando & eam ampliādo & per
totum orbem dilatando. ¶ **E**x superlatiā ex-
positōne p̄t̄ erroris b̄ieorum moderniorū q̄ dicunt
q̄ dō fecit hunc psal. petendo vindictā de fāul per
securos fūo; quod manifeste dicunt falsum. n̄ da-
uid nūnq̄ mal edixit ipsi faul. nec petiti vindictaz
de eo. tūm semp̄ rogauit pio eo in rōto rēpōe
persecutiōne; nec voluit ipsim occidere; nec pmi
fit q̄ alius occideret eum cū voluerit ipsuz tene-
cere in spelunca quād abstulit sibi particulā cla-
midis & quando doximēt abstulit cibum z ha-
stanti immo defleuit casum z intermit suum z in-

terfecit nuncius qui nunciavit sibi mortem saulim et
compositum canticum lugubre de morte saulim et ro-
nate. ut patet. Et. Beq. l.c. Sa. Quo patet qd dant
non dirigunt supradictas maledictiones ipsi sauli:
fod populo in diabolo crucifixi: et qd obstat siue
supia expositum est. Et patet manifeste implerum
per expertitudinem. Et his etiam patet maius er-
ror et derisor qui non tam plausum ignorantium
tam clericorum qd laicorum qui dicunt hunc psalmum
contra perfecutoria suos plausos a quibus
patiuntur aliquam iniuriam vel oppressionem pe-
tendo a deo vindicta de his deriderando supradictas
maledictiones evenirent ets. qd non solido
est derelicibile fed tristitia nam pmo est qd docri-
na euangelica est. Ad. v. Ast. o. Pace p eis qd vos
perseguitur. a benefacite eis qui oderunt vos. Itē
si quis. te percussit in vna magistrum pēre et aliam
Itē dimittite: et dimittet vobis. Itē hoc id est cō
tra confutitudine ecclēsī qd non sili rogat pā malis
xianis: sed ē p hereticis et scismaticis: ut deposi-
ta perfidia et heretica piauitate respiscat ad fidem
catholicam. Itē rogat pro p̄fidiis iudeis. ut deus
auferat velamē de cordib⁹ eoz: qd videant lumen
veritatis et conuertant ad vnu verusdeum felum
vnu. Et si tenemur rogare pio oib⁹ inimicis. ut
deposito odio diligat nos et rogamus cōtra paga-
nos. nō ut moxian: sed ut potētae cōm̄ cōteria: ne
noceant nobis. Itē hoc videt tristitia dicti nam
causa erauditionis oīatiois apud dēū et puritas
metis et charitatis. sed qd pīstale vndicta zifert
tales maledictiones primo nō pōt esse in charita-
te: sed in execrabilis et detestabilis odio. ergo nō pōt
eraudiri apud deū: qd in hoc psalmo no folummodo
memoriam punctiones reponales: sed et spissales et
eternae cū dicit: labilis stet a destricis et⁹: cū iu-
dicatur exeat qd dēāris: et oīatio eius fiat in petri-
z. Et quib⁹ p̄z opinione talis est de se detestabilis
tristitia qd fallam. Nā cauid no locur: et qd ad hanc
intentionē sed pīctis et varicim punctionē cruci-
fici tui p̄t: ut dicti est. Et Sed cōtra totam suam
supiadictam expositionē arguit: timo murmurāt iudei
de dīcte: qd idebile sit inficta pena supradicta
rū maledictionis p̄lo iudicio sine synagoge: ppter
necē p̄t: qd p̄bam sic: nā p̄tīm i dolatore est maxi-
mū om̄ p̄sonū: et qd est illa m̄s i homicidū
nā illud est cōtra pūmū p̄ceptem: qd imediatē est
crimē dūme lesemaefactis: et illud est contra qd
p̄ceptū p̄t: qd p̄mū fed ppter peccatum idola-

trite solum fuerit ut deus puniri ad captiuitatem se-
pruaginta annois in babylonia. in ista autem saepe
scilicet 1140 maledictionibus ergo indebito partitur maiores
anos. pena p minori peto. In oppositi est ppheta hoc
psal. qui postea pronunciata omnes supradictas
maledictiones venturas illi pplo propter mortem
christi cocludit dicens. hoc opus eorum qui dererant mihi
huius bec est iusta del sententia et penit olym his qd
rifiatio. trahendo macinatim sunt in necem meam. Auctor
qd pro solutiōne huius difficultatis pmissa est videtur
an peccati idolatrie amissus ab antiquis iudeis sit
maius aut minus qd primi mortis pmissa. Et ex conse-
quenti facili concludet interita ratio et auctoritatibus.
¶ Cautum ad primū et ex auctoritate qd vnum
vnum esse alioce maius altero cōtingit quadruplicem
tione indebet. scđo rōne voluntatis. tertio ratio
ne circunstantiarum. quarto rōne obstantiorum unde
propter oīa ista quatuor simili matius fuit peccati
necis christi pccati idolatrie quod in primo ratione
obedientie probatur. nam antīq dicitur idolatria soli pec-
cabat qd deus recedebat ad eo. recouerit deo se ad ido-
latrie occidēdo pmissus. sed etiam occiderunt a deo
nocēt et sic fecerunt ptra pmissu et secundū pceptu
simili occiderunt deū qd holem qd non fecerunt idola-
re. Sed hoc peccati fuit matius illo ratione ma-
le voluntatis. nāc usq deterritorialitate et malitia
et odio fidelis crucifixurum et perficium fuit xp̄m qd
patres eorum commiserunt idolatriam. qd ex odio
et inuidia et malitia et fine causa in iustice occiderunt
innocentes et cum matiori reclariori noticia. Tertio
hoc peccatum fuit grauitas qd deterius illo ratione
circumstantiarum. nam iudei in occidente xp̄m non
solum occiderunt deū et homines innocentē et fan-
ctum est etiam bisfactore et redēptorem qd sic pecca-
runt p summā ingratiitudine. Item fecerunt deus et
legē et prophetas mēdecas in negādo xp̄m. qd
sic commiserunt sacilegium et blasphemiam. Itēz
obligauerunt se et filios suos et omnes posteros il-
li peccato et sic multipliciter fuerunt homicidē. Et
sic per omnia fuit peccatum qd deterius qd peccatum ade-
vit dictū est psal. xix. 7. xxi. Quarto autem hoc pec-
catum fuit peccatum qd idolatria antiquorum rōne ob-
stinationis in qua miserant et manent superstitiosos
eorum qd cōtinuerunt occidēdo pmissi placet etis qd
parēt eorum crucifixurum eum et retinet eadē
maliciā et odīz cōtra xp̄m. qd non solum sunt heredes
illius homicidij sed etiam altaris circumstantiarum nam
partier factiū deum mendacē et legē et prophetas:
et p hoc negant deū esse peius qd idolatre. qd nullus
xp̄ne et vnius nec scariatibus: qd taliter deus nūc si. ergo
cōcis est nullus deum adorant. Et sic per la pmissi necis christi
qd pec trare patrum eorum qd multis auctoritatis probat
catus nāc hixerit. introductum istum populi conq̄ente
idola: qd captiuitatem in qua mō sunt et dicentem. Quare
dō locutus est super nos oē malum grande istud
¶ Que nostra iniquitas aut qd peccati nostrū qd pec-

simus dico deo nostro, dicens ad eos. **Q:** dereliquerunt me patres vestri, at dicitur et abierunt post nos alienos et seruerunt eis, et a douleurunt eos et reliquerunt me. Et legem meam non custodierunt, sed et vos per opatentiam vestrum post patres vestri, ecce enim vobis vniuersitatis post piauitatem cordis sui misericordie non andauit: et chiamam vos de terra hac et ceteris superadictis patet et peccatum posteriorium in eum qui noluerunt audire deum iacnatum et manifestum in piauitate et obstinacione cordis sui et in malitia et odio inueterato est et fuit peccatum quod perfidio id est patre suorum et per omnes aliiud peccatum potest esse per ipsos id est idolatria, quod non potuit esse aliiud nisi coniuratio in morem Christi et odium et oblationis in eum, ut magis parebit vobis in iste capitulo sequitur destruacio et dissipatio illius populi et reprobatio eiusdem: et consuetudo mutatio legis et festinatio: et predictis consuelo regni plena. **S:** Ecce ista pena et ptema puniencia ista influxit populo iudeorum propter mortes Christi per prophetam Esaiam. **A:** ubi dicitur vobis ad prophetam misericordiam querentes quare per tot tempora misericordias in hac captiuitate vobis datur. **Q:** quis est hic liber repudii misericordie, qui dimisit eam, aut quis est creditus meus cui vendidit vos? **E:** Ecce in iniuriantibus vestris redit illis et in sceleribus vestris dimisi matrem vestram: quod venit non erat vir. **T:** vocari et non erat quod audiret. Et in dies apertus militia uaria et non erat quod tradicere retroiulz non abhui. **C:** Corpus meum dedit peccati tibi, et genas bellentibus facie mea non auertiri ab increpationib; et puniti in me die de auxiliatori meis et in dilectione non sum consolatus quod certe et ceteris qui dant in toto isto casu datus et dilatai et passus est in magna partia et obediencia, ut obediret deo ppter. **E:** Quod propter iniuriam et puniti sua debebat repudiare synagogam regem et inobedientem ne audire voleret possum in suo aduentu. **T:** Quod reprobat populum iudeorum et relinquit ipsum doimentem in dolorib; suet et ledicionibus suis. **E:** Propter quod propter mortem Christi puniuntur haec pena diuturna. **S:** Ecce quod hec capitulatas et punitio sit vobis in finem seculi duratura, per prophetam psalmum xlviii. **D:** Conuerteris ad vespferam et famem patiens et canes et circuib; ciuitatis. **T:** Ecce facta folatio. **E:** Superadictis propter malum ad dubium et administrationem in eorum, quod turbantur, et faciunt per nos iniquitatem et lege et propter peccatum commissum, quod in nos non pueretur et non misero grauius est id est idolatria pars dei non adest nisi deitatem ficticiam sine qua non existit. **T:** Quod rident per peccatum commissum, quod in tru suorum, non sunt petitorum quod idolatria pars dei non adest nisi deitatem ficticiam sine qua non existit. **E:** Negando Christum negant deum et faciunt ipsi mendacem et lege et propter blasphemiam quod blasphemando a male dicendo contineat chilum blasphemam deitatem leges et prophecas et sunt homicide et deicide quod hoc semper persecutus et flagellarunt et occiderunt ut dolent et hoc gratias et finis cari: ut ibi in hoc psalmi, oñ dñe derunt odium non dilectionem et oderunt ipsius gratiam. Ultimo pec-

cane i obstatice qd est grauissim pctouz
et ctra spirituclm: qui manet obstat semper
in odio inueterato est pim et media sua: tio rō
est propstis clpa eoz est ppetua: vt pena co-
rri sit ppetua dum manet in ea dē obstatio-
ne et ideo dicit saluator Abat.x. q finit no-
uisima hois illi petitor pitoribus. Et ideo
qd h ois paf dicit cas et qualitates peti in
deorum et maledictiones et penas eou per-
petuas vñz quo in finem conuertatur.

Petras vix quo in meum conuerterant.
Igit dñs dño meo:
se dea dextris meis.
Donec ponam inti-
micos tuos : scabel-
lum pedum tuorum

Hunc psalmus sponit talis titulus¹, ipsi dō
psal. Et titulus apparet q̄ dō fecit istū psal.
Sed de materia hui⁹ psal. tēt de auctore varie
inpositio[n]es tēt hebreos modernos
volentes occultare veritatem adūtēs messe
hā dā dīt q̄ helleser. peccator. ipsi abiae
fecit hūc psal. p̄ victoria abiae de cōtūnō re-
gib⁹ q̄ expoliatoris fodam⁹ sūci diceret. **D**
icit dīs de⁹ q̄ est dīs oīm dīo meo abaele-
de a dext̄is mēs. l. eft̄ secur⁹: donec ponā
intimic⁹ tibi subiectos. Lambi⁹ oī dicit q̄
cātores dō fecerit istū psal. post mortē sau-
lis postib⁹ dō fuit vñct⁹ i. regē sup̄ roſi iſt. q̄
dō. **D**icit dīs dīo meo dō postib⁹ lā mortuus
et fātu: tu fēde a dext̄is mēs. l. sis res sup̄ to-
tū iſr̄l. ego ponā oēs intímicos tuos sub pe-
dib⁹ p̄tē tua: qđ ip̄lerū fuit. Hā obtinuit
totū regnū tīt̄ et ēr moabitios et ydumeos et
philestios fecit fili tributarios. Sed tāz p̄
ma fīc̄a a expoliatio[n]ē est fala. Hāa q̄ memo-
rant in h̄ psal. nec quenunt ipsi abiae nec iſt̄
dō q̄ null⁹ eoz fuit sacerdos i eternum. nec
genit⁹ aſt Luciferi: ut p̄tebat. **E**t sō om̄ ob-
tinetū om̄ illos salvatores n̄ tefus p̄s obtu-
rauit: cū dīt vñct⁹ iſt. Qđo & dō vocat ip-
fuz dīz dīces. **D**icit dīs dīo meo: sedea a de-
dītrīs mēs. l. eft̄ perr⁹. Act. h. q̄si dīxit. Hā em̄
dō aſcedit celos: dīct aīt ip̄e. **D**icit dīs
dīo meo: fede a dext̄is mēs. l. bēbie. ad he-
breos. Lūi qđ qñ angelor̄ dīxit. dīct a derr̄is
mēs. l. eft̄ paul⁹. l. ad cor. xv. **O**p̄z aut̄ illum
regnare donec ponā oēs intímicos sub pedi-
bus et: cu qđ coadat tonathā abenelvir
magne excoitator⁹ iter hebreos. cui null⁹ au-

Rpus
ades
pt^o es
tres d
gnita
tes su
per
omnes
crea
turas
iquā
tū hō

Dicit
sio
psal.

diceret
dicit scilicet
loquens
faecit

D. Jacobi de valentia.

sine quo sedet filius ad dexteram patris. Et quoniam per fidem hoc dicitur. Secundum quoniam propositum est subiecto filio. Tertio est videtur quod sumat ly donec, nam si Christus sedet ad dexteram patris donec subiectum sibi ostendit sui videlicet quod post iudicium postquam subiectum fuerit omnes inimici Christi exponantur. Et quod sedebit filius ad dexteram patris, quod est errorneum. Quarto est dicendum in Aug. qd dicere dicit id est quod facere vel precipere. Nam de die dico fecit oia. Sed adiudicatum est deus per duplum locum est. Uno modo ad eternum, et sic puxerit filium suum per verbuz sibi coequale et cosubstancialiter. Et sic patrem loqui ad filium nihil aliud est nisi producere verbum sibi coequaliter et codicare filium tota sua substancialiter et essentiam per dictum est psalmi. Alio modo per ipsum locum est ex parte spiritu per dictionem creaturae. Unde dicitur fuit lux et facta est lux Genes. et Joh. sicut in verbis prophetarum sunt. Et istud dicere est ad extra et temporis. Tertio multiplique locutus est ad filium. scilicet quoniam vniuersitatem proprieatis suo in die incarnationis. Nam in talis anno terminatus ad filium post annos fuit tota trinitas operata est effectu eterni regni illud mysterium incarnationis. Et sic locutus est per ipsum in baptismum et in transfigurationem et ceteris. Hic est filius meus dilectus. Et si ita locutus est et in die ascensionis quoniam assumptus est et secundum Christum federe ad dexteram sua tradidit filium regnum eternum sicut etiam in scriptura. Et sic dicere videtur id est triplex facere. Secundum est notandum quod federe triplex capit, sumit in sacra scriptura. Uno modo dicit positiones sive situm in loco, et sic quenam sibi aliatur. Secundo modo id est per laborem quod fecerit. tertio modo id est quod residere sive possiderit. ut in dictum quod rex residet sive sedet in regno. I.e. possidit ipsum per portum et dominum et secundum ergo et tertio modo per sedet a dextris suis in die ascensionis sive resurrectionis. scilicet quod excedat ab opera passionis, et amplius non passus est, nec mortuus nec mors eius ultra dubitabili. Secundo quod relendet et possit potest bonis patribus ppteris, et possidit illa potest bona. Tertio est notandum quod dextram. At tuos modos sumit in sacra scriptura. Uno modo dicit positionem in loco sive differentiam positionis cuius oppositum est similitudinem et sic folis rebatur corporis conuentum. Secundo modo dicit equalitatem et essentiam et potentiam. tertio dicit principium vel motu sive mediante quo quismede operatur. Et sic dicit Christus sicut et dicitur in libro de monumentis animalium huius dexteram incepit operari et cum qua imediate operatur quartuus modo est de extremitate operis prosperitas; adiutorias de sinistra. Et sic potest bona dicuntur est dexteram ppteris. pmo modo filius non sedet a dextris ppteris, quod est per se sit simplicissima substancialiter et incorpoream huius dexteram nec similitudinem secundo modo filius sedet a dextris ppteris secundate. qui est sibi etiam in essentia et potentia, et sic non quenam habentur. tertio modo filius sedet a dextris ppteris. pmo modo delatetur et ppteris est verbis ppteris quod festo est: quod dicit ola pro domino. Et sic ola facit summa ppteris verbis: ut dictum est ppteris xxiij. secundo sedet iugum huius. Nam sic fuit in iugum deo creatus et regeneravit nos ppteris a deo. Et sic ola facit ppteris hoc.

Christopolitani Ep̄i Expositio

coferri nisi p p̄p̄ mediatorē dei t̄ hoīz, i cui⁹ fidez
grā s̄ latu⁹ sunt oī fides virtutis teat̄o rōne
virtutis nature rās b̄i dexterā dei p̄tis v̄t̄. S̄z
in quaū h̄oī mediator t̄ dexterā p̄tis p̄ quas p̄
opera⁹. Et quo p̄t ȳ sic nō soli fedet a dextris
p̄tis z eft dexterā pris. quarto mō xp̄us fedet a
dextris p̄tis in quaū h̄oī qui resedit, portio⁹ bonis
p̄tis z possidet ea in simo gradu post
p̄tis. Et norāter dicit. Sedet a dext̄i⁹ mes⁹, z nō ad
dexterā meā q̄ potio⁹ bona pris in quo resedit si
l̄. dicunt multa. s̄fummi regni et sp̄m. s̄fumma
z et sp̄ialis p̄tis sup̄ oēs crea⁹ras. sed s̄fum⁹
z eternū sacerdotiū. tertio vñuersalit̄ia iudicaria
potestas z diffributio p̄mōnū. quarto eadē adora⁹
tio z veneratio simul cū verbo. Et hec quartū s̄nt
līla dexterā t̄ prosp̄cta z potio⁹ bona dei p̄tis in
quib⁹ fedet z resedit fili⁹ ēt in quaū h̄oī q̄ dē
bōi pater soli hoī xp̄o tradidit. deridēda et ergo
cauillatio pop̄b̄ph̄t̄ dicitab⁹ q̄ si fili⁹ sedet a de⁹
tris p̄tis ergo sequit⁹ q̄ p̄t se det ad limittū. At p̄tis
responde⁹ q̄ dexterā pris in qua sedet p̄tis nō di
ct differentiā positions in loco; fed dicit potio⁹ bona
hoc q̄ patet p̄t cōcāre creature alicuti. Per hoc
etā resp̄det ad arris qui dicit⁹ q̄ si filius est subte⁹
ctus pari p̄tia vt at aplus. ergo quomodo sedet
dexteris ei⁹. Bāndet q̄ quilib⁹ fili⁹ p̄tumogenit⁹ s̄ue
vnguent⁹ patrifamilias et subiect⁹ p̄t: tñ cū hoc
sedet in potio⁹ bonis z in summa p̄tate gubernat⁹
z honore post patrē respectu oī famulorum
z seruorum dom⁹. Et isto mō p̄tumogenit⁹ cuiuscunq⁹
regis sedet a dextris p̄tis ipso vivente. Sic ergo
p̄tis in quaū h̄oī sit p̄t subiect⁹: tñ b̄i sedere a de⁹
tris respectu oīm creaturāt̄ in quaūt̄o supraadi-
ctis potio⁹ bonis. S̄z p̄t p̄tis ipso v̄t̄ b̄i non
bi qualitas p̄t p̄tia: q̄ vt sic nō est sibi tra ditta po-
testas creatua⁹ in quaū h̄oī q̄a p̄tate de⁹ p̄t crea⁹
re multos mundos: q̄a alia est p̄t crea⁹, alia
gubernativa. Nā p̄t p̄tis gubernativa z imperialis
p̄t cōcāri alicuti creature z hoī mitte⁹; s̄ fan hoc
repugnat potestati creatua⁹. sed hoc relinguat⁹ de⁹
terminationi ecclie. Sed hoc est certi⁹ q̄ p̄tis in quaū
t̄ h̄oī p̄tatez gubernativa z regnū z p̄tis sup̄ oēs
angelos z hoīs z demones. Et p̄t hoc b̄i sedere
re ad dexterā pris. Ilyz esti⁹ hoc h̄umanitas xp̄i: q̄ si
mulaodiat⁹ z venerat⁹ cū verbo ad angelos z bis,
cū q̄o abo facit vñ persona⁹. Et p̄t p̄tis v̄t̄. v. xii.
vbi Joh. vidit. xxiij. sentiores z turbā magnā. z eſt
angelos p̄t dētes z adorantes xp̄m ad dexterā pa-
tris z dicentes. Dign⁹ est agnus q̄ occulit⁹ est acci-
pere virtutem z diuinitatem z hoī necē z gloriam z
benedictiones z oēm creaturāt̄ que in celo est z sup-
terrā z sub terra z q̄ sunt in mari. Et quib⁹ p̄tis q̄o
h̄umanitas xp̄i sine ipso in quaū h̄oī siml̄ cū p̄tis z ip̄i
sc̄to adorat z glificat z regit z gubernat oēm. cre-
aturāt̄ z quaūt̄ ad humanitez semper fit minor
p̄t. Sed respectu oīm aliarū creaturāt̄ siml̄ cu⁹
p̄t z spirituūt̄ de⁹ rex z dñs z gubernator z sup-
oēs z ab oib⁹ z gloriat⁹ z honorē z cultus z latrati⁹
adoptione. Et hoc b̄i sedet ad dexterā patris. Quid
Sed si queritur q̄a homo rās doc⁹ habuit z patr̄s

Dicit dominus domino meo.

Dicendum quod habuit realiter in die incarnationis ex personali ratione. Nam tempus sedit in portatori bonis glorie et fructuosis. Et tempus fuit adoratus ab angelis simul cum verbo. sed et effectu et officio adeper est in die auctoritatis. Et hoc cum auctoritate ieiuli: dicit discipulis suis. Data est mihi praeceps in celo et terra ergo non solam de die auctoritatis. sed et de die incarnationis potest intelligi de tempore hoc. hoc quod dicit propheta dauid. Dicit dominus meo sedet a dextris meis. accepit praeces gubernationum et regnum imperium super omnes creaturas. et gloriam et honorem et latram et summas frumentationes et gloria. Sed hoc non fuit manifestatio nisi post resurrectionem in die auctoritatis virtutis patitur. Nam duplicitate debet tempore hodi talis sermo. vno modo in sancta filia naturalis ratione vniuersitatis. Alio modo et merito suo passionis. Primo modo accepte tales praecepta et incepit federe a dextris parentibus in die incarnationis. Secundo modo in die auctoritatis ut magis patitur. **C**um ad secundum enim dicendum quod multipliciter pater posuit ut subiectus inimicos Christi sub predictis. Et hoc a principio sue incarnationis et nativitatis. Nam illico in nativitate sua corseruerunt multa idola in egypto et vularunt idola apud gentes et magaferas: et dederunt ratis dicentia viuenterales. et cum regem esse natum. immo nullum egyptum duabus est per quartuaginta decimam alueos. quoque septem dies sunt per rotam egypti. et intra ueritatem per septe dies in mare mediterraneum. et alii septem in transmaris ratiuibus in bordernum dicitur. Et hoc accidit tempore octauiani qui tempore narus est. ut ait scriba in libro de situ orbis. *Hoc dicitur dicit virgilius in vi. cu dicit. Hunc in a dueta iu nra et cysca regna Helponis horum dicit et mechtida ibi.*¹⁹ Et sepem gemine perturbant hostis nulli. sed idem ac per totum discursum cu[m] angelici vbi demonstrat quod non solum venti et mare obedient ipsi: sed et demones fuerunt subiecti quos electi de corpore Christi obfessi sunt multos eorum in porcos. qui se in mare precepit piaferunt. Similiter tempore subiecti demones inimici eos suos quando descendit ad inferos et ibi sedit tamquam in dñe circa sibi horas coedenit et ligavit diabolo usq[ue] ad iudicium. et expoliavit limbis et purgatorii et inde traxit fetos patres et oes qui interstat in fide Christi sub uete. usq[ue] ad illam dicunt. Ites postea subiectus inimicos suos demones et penitus cieci eos ab ideo de mundo et destruxit ea nota idolo ruz nec nolant ultra. Ites subiecti sub predictis eius oes inimicos suos iudeos: qui abstulit eis hostias et sacrificia et sacerdotium: et eos per tyrrum et romanos destruxit et captiuauit et dispersit. et in feruertum sub plantis et sarcantibus rediget. Item subiectus si biens inimicos getiles sedis a puncto ed: et quod das ad fidem suam auferendu. Nam tempus Christianus p[ro]mptu[m] est sub iugo quod belvedere de predicto ipso gelli super quem pluit tempore sed et facta sunt scabellis ceteros aut concubinae sub predictis suis punctis de pe[n]tales tenebras. Et hoc magis apparet in die iudicii quod destinabatur eos danaonum scilicet obolato et angelis a pena eterna. iustos aut scilicet a finem ad felicitatem perpetua. Tunc ergo pfecte erit conlecta ista in hebreos 13. ubi dicitur in medio inimicorum tuorum.

Psalms.cix

50. CCCVI.

D. Jacobi de valentia.

Christopolitani Epi Expositio.

Luce ultimo. Itēz in eodē loco in die octavo post
paſa cœa dedit potestatem apostolis remittendi et re-
tinendi peccata. v. patet Joban. xx. q̄ si illud fuit
in discipulis suis dicens. Accipite spiritus sanctū
et quoḡ remisitistis peccata remittimur eis. Itēz in
eodem loco in die pentecostes multū spiritus sanctū
in discipulis o. vii recuperant oia dona gratiarū et
intelligētū scripture rū. et genera linguis. ut p̄z
Actuum primo Ideo illico beatus petr̄ cept̄ face-
re miracula simili cum ceteris a p̄stolis. Intantū
q̄ illa die conuersi sunt quatuor milia hominū et
sic ap̄stoli dispersi sunt per vñterium mīdiū.
et conuerterunt om̄nēs populū gentilē. Et quo p̄z q̄
fson. Et sic dilatati est per vñterium mundū si-
cū dictum est psalmo. xlviii. 2. Quia de fson est
bit lex; et verbū dñi de hierusalē m. Et fay secundo
dico dicit hic p̄pheta ḥ xpi de fson patel sum
cū emittet virgā virtutis sc̄i legis euāgelie. ex
fson dominare in medio inimicorum tuorum.

Tecum principiū in die virtutis
tue in splendoribus sanctorum: ex
vtero ante luciferum genui te.

Sed ne d̄s putaret xp̄m ex tpe totaliter iceris-
se: et velut fili⁹ adopti⁹? nō naturalis regnum a
patre accepisse. s̄ hoc remouet ob ostendes xp̄m
esse verū filii dei patris naturale ē et eternū. Et per
q̄s iure hereditario regnū eternū et supradicti
potestates a patre accepisse. Hā s̄ lī ipsius sc̄om
humanitatis. s̄c et fson. fin diuinatorem. Et etiā
h̄s sur̄p̄ h̄o ex matre sc̄dm carne. t̄c est verū deus
secundum diuinatatem. Et q̄ verbū acceptis illis hu-
manitatē in uitatē phone. lo. xps de⁹ et h̄o est vna
psona et nō plures. s̄c et vñp̄ naturalis dei pa-
tris. Nec etiam in quantum homo h̄z alium patrem
nisi dei. Et sic ture hereditario debet sc̄i regnū
mīdiū. Hā siclū similū cū verbo adiutori⁹ et glificat⁹
venerata. ita similū cū verbo oia regis regnū ubermat eo
modo quo supradicti est. Et hoc habuit humanitatis
tas xp̄i a principio sue eniōnis et dicit⁹ fuit. Sed
magis oſefum est et demonstrati⁹ et manifestum in
deſaſſionis: ut supradicti fuit. Et hoc est q̄d in
tēdit dicere cū alt. **T**ecum principiū in die virtutis
tue. **A**nō principiū intelligit verbū q̄d est princi-
piū formale om̄ni creaturā. Ad cuius expletat⁹
facta sunt om̄nia. Et p̄ q̄ verbū deus dixit om̄nia
creata ad extra. vt at aug. hoc principiū semper
fuit vñtrum cum humanitate xp̄i a p̄mo inſtituit⁹
sue incarnationis. a quo incepit dies virtutis humi-
nū. **E**t tempus pegrinatiois xp̄i in hac vita: dñi fuit
viator qualis dies militie et certaminis et triuimphi
et laboſe. Hā xps a pio instanti sua incarnationis
illico incepit opari nostrā redēptionē. Nam statū
mouit virginē mariā matrē suā retret ad vñtridū
elisabeth. et iaz ex vtero virginē sanctificauit. Jo-
hannes baptiſtā vi est p̄ce puroſ. Et etiā s̄ die na-
paruit noua ſella in oriente. que duxit magos ad

Dicit dominus deo meo

psepe:z multitudo celestis exercit⁹ cātauit.gloria in excelsis deo. Et illa die fuerit facta mirāda per diversas partes orbis terrarū: q̄ oēs creature dederit signum sue natuitatis. Et multis alias virtutes operat⁹ est p̄sp̄ vñig ad:xxx. anni: quas scriptura facet. Sed oēs euangelie incepit narare virtutēs & miracula p̄bi a suo baptismo. Et sic sic in illis tribus annis operatus est tot virtutes & miracula que si oīa scriberentur mādūs nō posset capere qui scribendi sunt libri: b̄t p̄r Johā. vlti. Sed maxime fuit dies virtutis p̄bi: dies passionis & resurrectionis sue qñ triāphaut de violādo & expollute inferni. Sydēs splendoris sui sanctorum fuit totū p̄s post resurrectionē. Vlct ergo pater ad filium: ōp̄ nō sine causa debet tibi regnū mādū: etiam scđm humānitātē rōne vñlōnis psonalis verbū. Nam p̄ncipii exemplare oīi in creaturā s̄c̄ verbū eternū per qđ facta sunt oīa fuit semper tec̄ personaliter vñtū in die: immo in die virtutis & tue incarnationis: t̄ toto die mi certaminis & militie, & in die tui tr̄phi in quo d̄e operatus es virtutes & miracula, & vñscisti diabolos & astabiliū libi p̄dā. Et non solummodo fuit tec̄ p̄ncipiū in die virtutis & laboris mortaliitate vñtū. Sed etiā fuit semp̄ tec̄ in splendorib⁹ fctōib⁹. In uno tōto p̄s post resurrectionē cā accepisti gloriam et splendorē pte to & t̄cīs tūle: nā hysiantis tua sp̄le det in celo oīb⁹ (sanctis & b̄tis p̄b⁹) sol. Tūlū sp̄le: det non m̄c cognoscit occasus. Apo.vlt. Et quo p̄t q̄ verbū p̄fōssem alia lūmpū sit humānitātē mñḡ dimisit. Nam semp̄ fuit vñtū in toto oīi die resurrectionē t̄cīs la fuerit separata a corpore: z semp̄ fuit vñtū p̄s post resurrectionē sicut ante & semp̄ fuit vñtū persona cī p̄bo: z p̄r fñs filiū del. Ut̄ aut̄ p̄s in triduo fuerit hō vel non alibi disputabili q̄ non est plentis speculations. Sufficiunt q̄ ipsa semper fuit filius naturalis dei. Et sic iure hereditario meruit regnum sup̄ oēs creaturem tāc̄ filius naturalis. Et tō vñ phabēt hanc naturalitatem subdit. Ante luciferū genit̄ te. q.d.o. Et p̄ce licet his hominib⁹ es deus a p̄ncipio tue incarnationis nam verbū temp̄ fuit tec̄ personaliter vñtū ante & post resurrectionē. Et sic es filiū me⁹ naturalis eternus rōne b̄tib⁹ cōsubstantiā scđm diuinatātē: q̄ ex vtero. Et substantia mea genit̄ te ante luciferū. tante oīi creaturāt: ante solem & lunas & stellas. nā n̄b̄lēcēt luciferū f̄z soles nisi sola eternitas. Unde est adiutorēdūm q̄ scđm cōez optiōne doct̄o: qui ponunt successionēs tēpōalem in diebus creationis nō valeret ista consequentia p̄s fuit genit̄ ante luciferū fuit ante solem: ergo p̄s est eternus oīi soł fuit creat⁹ in. iñ. die. Sed bene valeret si apud aug. q̄ ponit oīa esse simili creatura & distincta finū sp̄ces & formās referēdo illos dies ad successionē nature, & cognitionē angelorum. Et si ante luciferū n̄b̄lēcēt fuit nisi eternitas tam p̄ly ante luciferū potest intelligi natura angelica q̄ p̄ma die pontifici creat⁹ sub nocte lucis. De qua dicit̄: fiat lux & facta est lux: z tñc bene valeret: q̄ si p̄b̄t eternū filius actus est.

D. Jacobi de valentia.

formationē fetus mediante spiritu plūscō sive generatio. **L**unc ab eis p̄ieuidit fidel possum⁹ dicere q̄ deus est pater naturalis xp̄i et quod ad humanitatem q̄ ille est pater naturalis cuius virtus format fetus in matrice. **S**ed spiritus sanctus qui est virtus patris ex puris sanguinib⁹ formauit corpus xp̄i in vtero virginis. **E**xpo xp̄is est filius naturalis dei patris. **M**aior etiam pater ex senectute philosophi. **A**ltior etiam pater ex articulo fidel. **E**t etiam pater Iuc. **S**piritus sanctus superueniens in te virtutis altissimi obivbiabit tibi. **S**ed quia ex hoc modo dicendi possunt fieri cōplices cauillationes q̄ per eandē rōne xp̄is ut homo posset dici filius xp̄i q̄o sp̄itancus qui formauit corpus xp̄i in vtero virginis pcedit ram a verbo q̄a p̄e: et est virtus virtuosis. **I**tez q̄ tota trinitas creavit adam ch̄risti. **I**deo fm̄ creationem xp̄is posset etiā dicit filius trinitatis sicut adam sī filius de Iuc. **I**ff. cc. **I**deo ad remouendam oēm cauillationē ar-
guedi, et ad vitandum omne scandalum melius est
q̄ recurramus ad personam. **B** **N**am xp̄is est
quantum homo nullam habet propria personali-
tatem, nisi solam personalitatem verbī. **In qua**
hō p̄ substitit. **N**am sicut pater cōmunicat verbo essen-
puant non cōmunicādo personalia, ita per oppo-
sitionē verbum cōmunicat illi humanitati eandē
personalitatem non cōmunicāndo naturam quia
virga natura manet integrā in sua essentia sub rna
et eadem personalitate. **E**t sic manet una sola per-
sona q̄ dictur ch̄ristus habens duas naturas es-
sentialiter distinctas. **E**t sic verbum cōmunicā-
do humanitati personalitatem cōmunicat etiā
filiationem. **E**t sic xp̄is homo dicitur filius natu-
ralis dei patris, q̄ in christo sicut non est nisi una
persona et unum esse, ita nō est nisi una filiatio. **E**t
sic non est nisi unus filius unus filius naturalis deus
homo, cui propter filiationem naturalem debet si-
bi regnum mundi hunc hereditario. **tr** **d**ictum est.
Tunc ad argumentum galeni negatur eius pro-
positum: q̄ non tenetur eius opinio apud philolo-
phos. **A**d secundum dī q̄ Augu. non negat xp̄is
non habeat patrem naturalem in celis: etiam quo
ad secundū generationem. **S**ed cōcī non habet
patrem carnalem in terra. **E**t sic concluditur sine
hesitatione ceteris dimissis q̄ homo xp̄is est fili-
us naturalis dei patris genitus ante luciferū em-
būnūtatem, et genitus post luciferū secundū hu-
manitatem. **E**t ly in die virtutis tuū referunt ad to-
tum temp⁹ p̄eregrinationis ch̄risti ab incarnatione
vīcī ad pastorem inclusiue: et ly in sp̄ēdōrib⁹
sc̄̄ōnū refertur ad totam durationē post resurrec-
tionē xp̄i. **S**ed ly ante luciferū genitū te, referat ad
eternitatem in qua ch̄ristus genitus est quo ad ol-
nitatem. **E**t ergo xp̄is genitus ante luciferū ex te-
ro p̄is post luciferū ex vtero matris opere sp̄is
sancti qui est virtus altissima. **E**t nota q̄ isti supra
dictum verbum multi multipliciter exponit. **N**az
quidā illā principali referunt ad p̄es vīcī dicat p̄
ad filium. **G**o sum tecū vīci et id principali p̄du-
cendi sp̄is in die virtutis sue, in tota eternitatem.

Christopolitanus episcopi Exposit.

tate cuius splendore sancti participat. Et est sum principium tecum qui produtor te. Et sic sum tecum hunc principem dicere in ydo propter et ducito. Ut tu es meus tanquam verbum in dicere e hoc ab eterno quia nisi lucis genit enim. Tunc et alit dicit. Ego si sum tecum regni simus in spacio vni principii prudenciam creaturam in die virtutis tue. In die creationis i virtute tua facta sunt omnia. Sed alter terminatur et continuatur littera finis Lassiodorius qui continuatur vna sicut alio loco. Virga virtutis tua: vñq ad ly in splendoribz sanctorum inclusus. Huius dicit dñs xp̄e ipse dominus p̄ emittere virg. Autus tue l. legem p̄tate euangelica ex syon. Et ideo dominare vñ ipse p̄ est tecum vñ principiis mitente spiritum in die virtutis tuae. In die pente. scz in splendoribz sanctorum qui splendor igneus venit super sanctos apostolos. Nam illa die simul cū p̄ misericordia sup eos q̄ dies de splendoribz setim ex q̄ fuerit illuminati in omnibus virtutibus et donis refecti et ideo ut pater ostendat filium eius eternum p̄m diuinatem subdit. Ex vtero ante luciferum genuit te. Unde est adiutandus q̄ hebrei et translatio hebreorum alter habent ipsam hunc p̄ versiculi. Nam vbi hebrei. Tunc principiis q̄ hebrei habent. Populi tui principes in die virtutis tuae. Id decore fcto de matrice aurora tibi ros adolescentie tue. Tunc enim hanc litteram mutaret nra. Nam prima pars huius versiculi videtur esse quæda ad versus et sicutam piece dentem nam dicti est super q̄ virg. Autus tue. I. p̄tates emittebant tibi dñs ex syon. I. spiritus sancti in discipulis mitente in die pente. Ideo dispare in medio z. Et sequitur hanc litteram. Populi tui principes. Id est apostoli facti sunt principes super oēm terræ. et die virtutis tuae. In die pente. qui misericordia bona gratiarum et virtutum in decore scribit. q̄n oēs apostoli et discipuli sunt sanctificati et decorati et conformati spiritus sancti et oēs genitrix gratiarum etc. Quod autem sequitur de matrice aurore tibz ros adolescentie tue videtur pertinere ad generationem xp̄i temporale de virginie maria sine patre ex solo opere spiritus sancti. Quasi dicit. O xp̄e gene rationis tua est mirabilis. Nam ros adolescentie tue forma et formatio tue infantilis. I. corporis tui et infantia tua de matrice aurore. Id est virginis mariae sine figura auroria sua in aurora ex summo celo ita ut processit ex vtero virginis tanquam sol ex aurora et rās ros in aurora ex solo celo et per conclusiones est generatus de matre fine p̄ carnali solo opere spiritus sancti. Et hinc fentur concordat habi barachias sua per illud trept. vlt. Dupliciter facti sumus absque patre. Tunc dicit deus sanctus et bidentis aut. Vos dixistis pupilli facti sumus absque patre. Ego ergo dico vobis q̄ redemptor quem ego suscepit et p̄ mil. cit. de matrice aurora tibi ros adolescentie tuae. Sed finis hanc litteram et sicutam versus iste nō videtur pertinere ad eternam generationem temporealem et humanam chispa ex matre fine patre. Est verum q̄ ritrobus membra

Dixit dominus dominus meo.

miraculū in generatioē r̄pi. Sed matr̄ sa-
cramēta viderūt cōtinere translatioē nra. I. t̄pouſi
septuaginta cui magis credēti est eo q̄ est sine fu-
tō p̄tio: ideo ecclēsia no vult cauſare trālationē
p̄fateri quas l̄heronym⁹ trāluit, immediate ex-
hebreo, q̄ litera tam p̄tūta z ad eoum
int̄entum interpr̄etata per appositionem punc-
tuzy dictum fuit in principio. Et ideo in talib⁹ pa-
ſibus est caueda calūta hebreo, nec est cō-
dida fide ut dictum est. Et l̄o ex supradictis diuina-
p̄mis expositionib⁹ postūm, eligere quā voluer-
imus. Si puma viderit m̄bi magis p̄iunda z cō-
uenienter; q̄ nihil aliud vult ostendere p̄p̄eta l̄ ho-
verculo nisi q̄ regnū m̄ndi debet r̄po iure here-
ditario ex q̄ et fili⁹ naturales dei partis qui fin-
diuinitatē et genit⁹ ante luciferū. Et fin huma-
nam est gentis post luciferum ex tempore.

Jurauit dominus et non penitebit
eum tu es facerdos in eternū secū-
dum ordinem melchisdech.

Chec est sc̄da pars principialis in qua prophetā
p̄dict̄t r̄pm fore facerdōrem eternū, q̄ est fēta digni-
tas quas r̄ps acq̄uisiuit in p̄sum, sive p̄fatiō-
nē. Unde et aduertēdū q̄ ad hoc q̄ r̄p̄fēct̄ ver-
tē perfect⁹ messias in lege p̄muſtis oportebat
et deus eō hunc rex z facerdos. Et r̄p̄t posſit p̄-
nobis pati ad iustitiam cōplēdāz. Deꝝ et p̄ualeat
aduersari diaboluz z p̄ciūt̄ et fēt̄ validum z infi-
nitum. Rēt̄ rex ut habetur vniuersale dominum. Et si
op̄puit ut r̄t̄ fēt̄ naturale z p̄ sequēt̄ de
fēt̄ ut et̄ vniuersaliter iudez. Sacerdos ut p̄facer-
dō, tūm nouum instiutore, z ceteris potestatē confer-
te. Et l̄o vere fuit r̄ps figuraū p̄ melchisdech.
H̄az ille fuit figura p̄ triplex. P̄mo in perfec-
tū q̄ line patre z sine matre z genealogia z ne-
gatur et uis p̄cipuum ne fientis. Ita r̄ps est sine
patre carnali in terris z sine matre in celis, sicut d̄i-
ctū est. Item sine principio quo ad diuitias z
line sine quo ad h̄inianitatem. Sc̄do fuit figura iofa-
cio z dignitatem. Nam fuit melchisdech rex z fa-
cerdos: quia rex fuit glā facerdōs del altissimū p̄t-
ter. H̄es, vix z ab heb.vii, ita chrysitus rex z facer-
dos. Ites melchisdech interpr̄etator rex ultilitate
r̄ps aut est versus rex iustitiae. P̄to q̄ in se omnes
uti iustitiam p̄ moze z passionē r̄po obūs sol-
uti p̄ciūt̄. Sc̄do q̄ a patre accept̄ oēm pr̄atum te-
dicandi z sic est ver⁹ rex iustitiae. Ites sicut melchis-
dech fuit rex salēm. Ita r̄ps fuit ver⁹ rex pacis,
qui in suo sanguine omnia pacificavit z nos parti-
re reconciliavit. Tertio fuit figura in actu z oblatio-
ne sive in ordine oblationis. H̄a sicut ille obulti p̄p̄-
nez z vīnum p̄o Abrahā deo altissimo, ita r̄ps insti-
tuit sacrificium eucharistie in quo obulti feſp̄m
sub forma panis z vīni in memoriam sue p̄fatiō-
nē. In qua passione obulti feſp̄m in forma z in car-
ne humana in cruce. Instiuit ergo sacrificium z fa-
cramētū ut offeram⁹. Ipm sub forma panis z vīni

Psalms. cix. 50,cccvi

moia sua passio in qua obtulit seipsum i for
carne humana in cruce. Sacerdotium ergo
nō est f^z ordine aaron qui offereret oues
et t^r vitulos varletes et hircos et. Dicit ergo
ad xp̄m filii. Nā soli eris terz de^r et hō sed
cris sacerdos euer. Nā ego vidi tu spiritu
ter dñs de^r pater iurauit. I. firmiter statuit et
nrebit ei. n*l*. retrahat nec recubabit
fus et decretum fus. statuit ergo sine retrah-
te et reuocatione dicēs tibi. Tu p̄e es sacer-
dote eternum non nisi ordinem aaron. sed fm or
in melchisedec offeres te ipm sacrificiū sub
a pants et vini. D. In quib^r verbis notant
notulione. Prima q̄ hec promissio fa-
ciū iureuando q̄ qd denotat certitudo pphe
promissio. Secunda q̄ lex mosi et sacerdo-
tius aaron et per p̄ns sacra et sacrificiū vete,
lebant cesare ad aliud sacrificiū et sacerdo-
tus per cosequens alia les debebat succedere
translatu sacerdotio neceſſit et vt legis trans-
lati ad heb.vii. Tertia conclusio. q̄ sacrificiū
anis et vini i lege noua erat offerendū hoc qd
com̄ ordinē melchisedec ch. Quarta conclusio
sacerdotius chrisitū est eternum. Id est q̄ nul-
la lex nec aliud sacrificiū subsequetur p̄ b̄ q̄
Iues sacerdos in eternum. B. Unde no-
nū q̄ eternum tripliſter fumitur in scriptura.
Primo in c̄tū s̄t fine termino et fine finie
scire. q̄ et tota finū et p̄cra professio-
minabilis, et sic soli de p̄nient q̄ nihil ē etet-
sibus. Scdo eternum idem est q̄ coeuz
et tota etate alicui. Et sic dicim⁹ vñ et er-
rot q̄ quamdui uirterit et aligat⁹ p̄to
temporū et vñ et eōuerſo. Et sic circūfusit
a legi et pacio abiae quia quādū iurauit lex
cum et illa etas tandem peruerterat circūfusio
et vñq̄ ad chrisitū in quo terminauit illū pa-
trī illas eras. Tertia modo dicti eterni cui
talid tale succedit. Et isto modo lez mosi:
sacrificiū non fuit eterna q̄ alia lex successit
et sacramentum. Sed isto modo lex euāgeli
sacerdotium chrisitū est eternū quia nulla alia
et sacrificiū succedit. Ideo ait chrisitū Adat
vñ. Hā et calix sanguinis mei noui et eterni
menti. Si nouum, quomodo eternum dicitur
autem in quantum succedit veteri. Dicit
eternum in quantum nullum aliud sibi
est. Sed solum plenaria vera beatitudo
et p̄mittit filio suo chrisitū sacerdotium
et sub iureuando et fine reuocatione quasi
tētēs nullum aliud sacerdotium successit
ideo quando dedit sacerdotium mosi ipsi
non dedit sub iureuando. Hā licet filii iſſa-
ſent feruare legem vt patet Deuteronomio. x
men deus non iurauit eis eternitatem le-
sacerdotiū sicut hic promittit filio sacer-
dōnum et legem sub iureuando.
Et nota origenes putauit hunc melchise-
deum suffice angelum del qui occurrit abiae. Sed
ius et eusebius dicunt ipsum suffice peruz ho-

D. Jacobi devalentia

minem cananum et gentile reges saler qui obtulit
pau et vinius pro abasius et bisudat et quis budi-
cat xpm in lumbis ab aeis nō descederet ali eo q
naturalē gnationē immediate. Et p hoc dact intel
ligi oportet facer dotis non incepit a iudeis aut le
uitis ha cibis. s. ab aliis et enochz noe et melchis-
dech ut hoc denotaretur q omnes getes erat
venture ad chistum. Iloc id est dicit hieronym⁹ in
epistola ad eugrauz de melchisdech. Tē tepluz
salomonis edificatus est in area one lebuzi. quā
emit dō vō p z. regum ultimo: et getes fuerūt la
tom et fabi q edificauerūt templum vt p hoc de
notaretur q ecclēsia erat fundanda et amplianda
in gentibus et per geteles qui erat possessori ter
raz viuentium Item lob fuit tē et facer dotis quia
quotidie sacrificiūs offerebat pio filis. Et quo p
q sacerdotium non incepit ab aaron sed ex gen-
tib⁹. Ita ita p geteles ad si dē pueros erat exercē-
tūs et contumaciam pīt pīt manifeste in effectu. Flora q
sacerdotis xpī dī et eternū summū. bi mī eternū p
pter causas iam dictas dicit autē summū ppter
triplices summam potestate quā xps accepit a pa-
tre in sacerdotio. Nam primo habuit summam po-
testate institutiū sacramenta noue legis. Secū-
do habuit potestates conferendi et virtutem ex
merito sue passionis. Tertio habuit potestates co-
mittenas dī mysteriū et exercitiū scfōx suis successo-
ribus. Et sic dicit summū sacerdos. Uno modo qz
pum⁹ ultorū sacrificiū. Scōd⁹ q habuit triplicem
lupadictam potestatem quā nullas habuit pie-
sus. ter ipsū. Nam tē papa et ep̄s habeant potestatem
xp̄o confideri ordinis. et ceteri sacerdotes habe-
ant potestates ministrandi sacramēta. Tā nec p
pa nec tota ecclēsia habet potestate institutiū sacra-
mentū confidēt ei gratia virtutē nisi sol xp̄o qui
est caput ecclēsī. Et q proprie dī summū sacerdos
et eternū qui taliter potestates recepit a patre ut
dictus est. Lterto dicitur summus sacerdos: q
solus tēs mediator dī et hominum. A Sed co-
tra predicta arguitur q videſ et nūt̄ in tota sa-
cra scriptura veteris testamenti reperatur q de⁹
pater iurauerit nec sub iurērūt dī pmisert mes-
sie in lege pmisit q est futurus sacerdos. Fordi-
natio. ne melchisdech pīt supas expōstū est. Ad
hoc respondeat q talis petitio est superflua cum
manitelle probabūt fuerit in principio dauid full-
te verus et extimū sp̄batur. cui deus locutus
est: q facte fuerit sibi multe revelationes de regno
et sacerdotio xpī pīmet dauid dicit. H. Be. xix.
vbi dicit. Dixit vir cui pīstitū est de christo dei la-
cob egregius pīfates israel. Spirit⁹ domini locu-
tus est per me et sermo eius per lingua meā de⁹
israel mihi locut⁹ est: sicut vir aurō oriente sole
mane apud nūbūb⁹ rūtilat. Nec tanta est dominus
mea apud deum: vt pactum eternum int̄t meū
firmus in omnibus agis munitus. Ex tota ista scri-
ptura pīt qualiter deus cī pacto eterno locutus
est clare et manifeste de pīo in lege pmisit et de re-
gno eius et potestate ipsi dauid. Et sic non op̄z q
ramus vbi reperitur tale iuramentum: nisi q dicata

Christopolitan Episcopi Expositio.

missus q̄ d̄avid hoc preuidit in sp̄ p̄ sp̄ales reuelatione. Sed licet hoc fūssit ad riendūm, cuius querentis t̄t adhuc possumus assignare, locutus la c̄ra scriptura vbi de⁹ fecit supradictum iuslurandum de eterno sacerdotio ch̄risti. **C**um ad cūte intelligēd̄ sit tiam et nonadūm q̄ iuslurandum det in sacra sc̄riptūa sumitur pro immobilitate et certitudine p̄ rādū positi del. Sed quicquid de⁹ p̄positū in veteri teatō, statamento sub aliqua figura p̄posuit immobiliter et refragabilitē. **E**n ergo melchisdech sacerdos de la t̄fīsimi, et res iustitiae sp̄cias sine generatione et principio offerente panem zvīnum fuit figura ip̄sū xpi et supradictus est q̄ de⁹ acceptant oblationē ipsius melchisdech sub tali figura sacerdotiū eterni xpi. Et sub tali figuravolunt de⁹ q̄ melchisdech b̄dicaret abiaam de quo christus erat descendens fr̄z carnē. Ergo sequit q̄ tunc deus imobiliter et irrefragabiliter s̄firmit statutū ch̄ristū in lege promisus fore sacerdotē eternū fini ordi nē melchisdech. **I**h̄o ergo p̄uides dō in sp̄ cōtē plādo illud mysteriorū dixit. **I**urauit dñs cōtē p̄b̄re eum tu es sacerdos internum h̄z ordinē melchisdech. **S**icut dñs mysteriorū p̄uidit dō ex xii. vbi dñs p̄cepit feruari panes p̄positionis ante altare per totam septimanam et q̄ sacerdos eleuet crufulū panis aut totū p̄plū summa caput suis ybi manifeste figuraſ sacrificiū panis sine eucharistie. **S**ed supradicti iuslurandi de eterno sacerdotio ch̄ristū magis manifeste exprimit gen. xxi. **U**bi legitur q̄ abiaa ex p̄cepto dei volunt sacrificare si tuum suum p̄iacat cui deus sub ureturando p̄misit dñces p̄memor turant q̄ fecisti hac rē. **B**edūcā tibi et multiplicabo fūmen tuum sicut stellas celum velut aream q̄ est in luce maris. **P**osilidebit se men tuum portas inimicorum suorum. Et b̄dicaret i se minū tuo d̄s gentes: q̄ obediſſit voce mee qui locū in quo factum fuit hoc sacrificium vocat' et dñs videbit. **I**mmo fini hebreos dñs videbitur. In quo mysterio p̄uidit dō in spiritu p̄phetico, qualiter xps filius det in eodē monte z loco debebat se sponte offerto de patri dominū accepitabile in preciis p̄ oibū nobis: q̄ in eodē loco fuit crucifixus. Et ideo vocat' est ille locus domin' videbit Quasi dicat i quo loco factū est sacrificiū deysiac in hoc eodē loco videbit xps offerto patri in sacrificiū in cruce p̄ omni populo. Et sic ibi xps fuit vere sacerdos et vera hostia: quia ipse sponte se patri obtulit in sacrificium. Ex quo p̄t q̄ tunc deus pater uret sub ureturando et p̄misit sacerdotiū etiū tērnum ipsi xpo: q̄ sub ureturādo p̄misit q̄ eo benedicerent oēs gētes. **S**ed nō aliter benedice sunt oēs gētes in xpo nisi per eū sacerdotium. **P**rimo inquantū seipsum obtulit p̄ nobis in cruce. **S**econdō inquantū per baptismū nos regenerauit a maledicto absoluit et liberauit ergo sequit q̄ illa p̄misit facta ipsi abacis ī se mine suo. In xpo fuit de eterno sacerdotio. q̄ p̄ sacerdotiū ch̄ristū b̄nediti, a maledicto li berati. Et per hoc p̄ responsio ad triuolum argumen- tum modernūm beauxiorum per quod p̄p̄as

Dixit dñs dño meo

peruertere lnam hui? **N**atus no es dicta de sacerdo-
tio eterno xpi in magis patet. **D**icit ergo pps
sacerdos in quaestu felibz obtulit in una cruce et sa-
cramenta instituit. **D**icit aut sacerdos in eternum
dupliciter. **P**ro qm ipse psonaliter est eternus? ac luci
dosis seru genit. **S**ed qm si sacerdotius est eternus? Et hoc
est tripli. **P**ro qm ipse psonat in suis successoribus? **S**ed
nisi pps qui nullus alia sacerdotiis sibi succedit. **T**ertio qm effe-
ctu sacerdoti xpi est eternus? **N**a scificatio facta p sacer-
dotiis xpi in eternum durabit. **L**ata iustificati et
regnati per facia in eternum erunt sancti et beati apo-
ly. **D**icitur aut pps sacerdos fm ordinem melchis-
dech. eo qm o pia fuit figura? p fm melchisdech
et hoc quadrupl. **P**ro qm fuit rex et sacerdos fuit
melchisdech. **S**ecundo qm fuit rex pacis et iustitiae.
Tertio qm sine gnatione. **Q**uarto qm sub forma pa-
nis et vini institutu sacrificii noui testameti. **Q**uinto
qm in ea deinde cluitate et foian in eodem loco in-
stitutu eucharistia vbi melchisdech obtulit panes
et vinum. **H**oc ergo psondens dñus in spiritu di-
cit. **J**urauit dominus.

Dominus a dextris tuis: confregit
in die ire sue reges.

Judicabit in nationibus Impelbit
ruinas: cōquassabit capita in terra
multorum.

Clare ponit tertia dignitate quam pps adeptus
est merito sua passio qm fuit iudicaria potestas
et siue ex viuorum et mortuorum: tam in iudicio
accuto qm i judicio manifesto vniuersali qm fier in
nostris etiam qm iudicariam potestate habet
etiam pps in quaestu domo ex merito sua passioles et
ipsemen saluator ait Joha. v. Et potestatem dedit
ei iudicuz facere. qm filius hominis est. **A**si posic
superius demonstrauit ppheta qualiter pater tra-
didit regnum et sacerdotium xpi filio suo inquan-
tum homo demonstarat qualiter ex consequenti tra-
didit sibi iudicariam potestatem quia ad soluz re-
gem et sacerdotem pertinet iudicare. **U**nde est
aduentum et duplicitate iudicatur deus pps scf
cionem. vno modo occulto iudicio. Nam existens
in celo ad dexteram patris iudicatur in terris punit
et tyranos et perfidiores iustorum temporaliter
in hac vita. Et post mortem destinat ac pena etern-
am si moritur sine fine z penitentia. Et isto mo-
dum punitur neronom et dominianum et dioclatianum
et iulianum. Et plures alios reges. Et de hoc p: o
iudicio dicit ppheta in hoc versiculo dirigit
verba ad patrem pater. In deus meus? Ihesus chifus.
filius qui sedet a dextris tuis? offregit reges in die
tre et fuit et correctiones sue. Nam punitur et pofstra
vit neronom et dioclatianum et c. Et etiam confregit
multos reges eos corrigit et temporaliter puni-
tudo. et a superbia beneficio qd qui relicta idolatria
se iugo fidei sublecerunt. Et sic corxit magnum
constantinum per lepam canula culis ventis ad ba-
ptismum. exemplo cuius omnes ali reges terre co-

fracta eoz supbia venerant ad baptismum. **S**e
cndo pps iudicabit in iudicio manifesto et iuueniunt
z hoc in die iudicis: qd quo subdit ppheta qm tunc u
dicabit in nationibus? i. iudicabit os nations gna-
liter et in manifesto et tunc plebit ruinas. **A**nd cu-
tis intellectu est aduentum qm triplice rutina re-
parabit et resuscitabit ipsus in die iudicis. **N**a piso reparabit et iplebit ruinas corporis et cada-
ueri mortuorum qm mittet angelos tuos et vocabit om-
nes mortuorum a quatuor vertiis terre. **E**t pregabat
oēs in terra iofaphat. in locu iudicis. qd si erit im-
plerat et repatrua corporis mortuorum. **S**ed pps
impletibz et reparabit et recrificabit ruina falsam tu-
deor. **N**a tria debet iudicare pps in iudicio. **P**ri-
mo non iudicata. sicut principiū huius mudi qm no
fuerit iudicata: qm o nullus potuit eos iudicare
ne facia eoz corrigit. **S**ecundo qm pps iudica-
bit male iudicata puta ea qd iudices huius mun-
di ppter oditi vel metu vel lucruti male iudicarune
eo ida ista talia pps rectificabit in iudicio ginal.
Tertio iudicabit pps facinora occulta pura ho-
mocida et adulteria: et multa alta pcta que in hoc
mudo no fuet manifista nec p prias viles. **Z**o ra-
ta manifesstabz et publicabit in iudicio. **I**sta g
tra supradicta s. no iudicata z male iudicata zoc
ciuta destruit ruine iudiciorum et tales ruinas imple-
bit et reparabit pps in iudicio. **T**ertio pps iple-
bit et reparabit ruina angelorum qm tunc erit coplerug-
num electorum et implebunt fedes eorum: de qui
bus angeli malo ruerint. **E**t quibus pps qm triplices,
ruina repabit pps in iudicio. ruina mortuorum z
ruina iudiciorum z ruina angelorum. **E**t id de his tri-
bus ruinis dicit ppheta qm chifus in nouissimo
die iudicabit in nationibus? i. ples ruinas. qm restau-
rit et repatrua ruina mortuorum qm omnes resurgent et
ruina iudiciorum z ruina angelorum. **S**z qm ruina iudi-
cioz iudicabit reges z pncipes z platos huius mudi.
qm no fuerit iudicatis z puniti. **E**t recrificabit fal-
sa iudicia eoz et manifesstabz et punit occulta per
prias no deleta z confessio. **I**deo oēs tales ta reges
z pncipes z platos qm falsos iudices et impen-
tentres destinabit ac pena perpetua in inferiobz
terre. **E**t ideo subdit ppheta qm pps posic iudica-
tur in nationibus discernendo gesu z facia post
qm impluerit supradictas tres ruinas tuc cōqua-
bit et confringet capita multorum fm pncipum et
regum et aliorum dannatorum in terra s. in inferno
qui est in inferiobz terre: quia tales non ascen-
dunt in celum. **S**ed capita eorum conquassabunt
in terra. t. pena capitali punitis. In hebreo et i tra-
latice heronymi hi. iudicabit in gentibus plen-
tudo plomos plagauit caput i terra misra: qd idex
sonare videt. **T**ac ergo pps offregit reges i ira sua
qm neronom et dominianum et dioclatianum et ceteros
reges et tyranos pena teipso et eternis punitis.
Et etia constantinum imperatore et ceteros reges et
principes gentilium cōfracta supbia lugosifer suble-
cit. **T**e tunc pps impluerit ruinas. **P**rimo qm iu-
nali pplus a da per mortem et passionem z resurrectio
ne repatu. **I**deo qm omnes mortuorum in iudicio sus-
cipiantur.

Psalms. cx.

50. ccclx

D. Jacobi de Galerita

protestat. Et sic respectu huius humanitatis dicit
pater filio. Seda a destris meis donec ponam simili-
cos tuos scabellis pedum tuorum, et sub iurecurando
debet sibi sacerdotium eternum in iudicari potestas est.
¶ Ad primum ergo argumentum qui dicit iste cecus
et oblinia? quod sequitur per patrem etiam maiori filio et per
sequens vnuus deus maior altero. Undeque ex hoc
non sequitur quod vnuus deus sit maior altero; qui filius non
est alter deus a patre in quantum deus. Sed est altera p-
sona diuina, nec filius est minor patre sum diuinitatem
immo equalis, sed est minor propter humanitatem.
¶ Sed sum huiusmodi est minor accepte regnum a
propter et p- subiectis sibi omnes intimos suos.
Et sic non est inveniens quod indiqueret fauore patris in quantum
huius est hoc non relatur quoniam sit deus psestus et opus
equalis patri sum diuinitatem est subfinitate et
diffinitate. Ad secundum videtur
sue eo quod facta per lectorum interpres pcc. annos aii
ad ducentum tunc qui nulla erat suspicio ut ait cusebius,
ix. de preparatione euangelica. Nam litterae iudicantur
sicut hodie lacer punctuata non est adhuc debita o-
modum facta sicut dictum est in principio psestus
huius libri eo quod alaudistis punctuaris ipsa et ad
sum libitum in intentione. Sed si remoueretur p-
ca possemus dare ei eum in intellectu a facere posse
nare eadem verba. Sicut habemus in translatione nostra
Sed adhuc sicut facit litera hebreaca hodie punctuata
sonat idem sacramentum et eternam gnatia-
mem. Lumen. In decimo scito oritur tibi ross natu-
tis tue. Unde in natuatu re psestus ex deo et
ad te per fidem. Ad tertium videtur per iam dicta p- et
tunc. Sicut psestus in quantum p- accepte regnum p- ex pte ita
in quantum huius fuit veritas sacerdos et oblitus scripti deo
ad huius psestus in arcu crucis p- oibue nobis. Ad quartum est di-
tum. Ceterum qd sacerdos in eternis inquantibus sacer-
dotiis est eternus cui nullus aliud sacerdotium succe-
deret ut dictum est supra: in quantum ppetuatur sacer-
dotibus et successoribus suis: quod ab eo imeditatur ac
cepit sacerdotale pte in mente suo ut dictum est
super illis apostoli virtutibus in successore. Sed si
postea arguitur quod isti sacerdotes sunt hodie non
deficiunt a ppe carnali gnatia ergo sacerdo-
tium ppe in etiis sunt fuit ppetuatum in fl-
lis aarō. Ad hoc videtur isti cecos non magis sum
filii psestus p- regnatio p- spissale et successores aarō p-
gnatione carnale. Nam ceterum sacerdotium sit res spiritualis
magis respicit gnatiorie pnalē et carnale. Et si
vere sacerdotium psestus figuratur sacerdotiis mel-
chischedech. De quo non legis in scriptura p- carnalis
nece matris nec gnatia ad definiendum sacerdotes
no. te non debet huius respectus ad gnatiorie carnale.
sed ad spissalem. Et si psestus p- sacerdotium psestus est et
cum. Hic est eternus iugis nullus aliud succedit. Ad quin-
ta videtur ex argumento ei p- arguitur et seipsum manifestum est
et hodie qd post aduentum psestus et post de-
structionem sed templi facta p- romanos censuit
hostia et sacrificium et sacerdotium aaron qui natus

Christopolitan Episcopi Expositio

videtur talia sacrificia sicut deus p-cepit offert et
exodo et leviticus. Itē quod non p- fit assignare isti filios
aaron inter eos quod gnatiores sunt destracte et per-
turbate et oblitio tradite huius quidam eorum falsi
appellentur ebdomi. I. sacerdotes et tunc huius censuerit
sacerdotium aarō et p-sequens lex moysi et p-til ad ta-
lla ceremonialia. tunc deus non manet mediorum in re
tag et ita huius per dantelem in c. ix. pcessaret ho-
sta et sacrificium post aduentum psestus. Et tunc non est dicen-
dus quod ppter huius penitentiis instituisse legem moysi:
quia ita instituit in via illa ceremonialia et legalia
erant figurae sacerdotum psestus et sacrificii non te. I. doc-
ebat cesare in aduentu psestus sicut p-redit p-ces pio-
pheras. Ad illud quod dicitur qd est atq; malachias. Ab
mentore legis moysi et ex arguitur qd lex moysi et
sacerdotium aaron nunquam debebat cessare. Helpode
tunc qd melius recordaremur et in meminimus nos le-
git moysi qd p-cepit ceteri: quia melius in intelligimur ve-
ritatem ipsius legis: immo dixit psestus ies. Joh. v.
Scrutamini scripturas in quibus vitas vos pura-
tis habete: quia ille testimoniū p-phetet de me et si moysi
crederetis crederetis foisan et mibi qd moysi de
me scriptis. Et quod psestus nos vere seruamus legem
moysi qd recipimus illa qd quo moyses scriptis dicit
psestus. qd dixit deus: p-phetet uscibido et medio frat-
tuos sicut ille. Ponit psestus in ore eius loquacis
ad eos qd dico et loquitur aucto et re noluerit vitor exulta. Et quod psestus nos magis ser-
uamus legem moysi. Haec venit iste p-pheteta psestus et
declarauit nobis oia qd locutus est deus moysi in le-
ge et credimus sibi et recipimus. Et uidetur ceteri qd
non receptorum ne caducent voluerit. Sequitur qd non
seruant legem moysi nec recordantur eius legis.
Et ideo deus: vici et cespuntur eos, exultis, maledicis
bus oclitis in psestus. Sicut etiam est pluries qd
lex moysi sunt uno psestus ad aucto. Sicut etiam figura
et veritas clavis illa figura. Que qd veritas fu-
it plena in ipso, qd vnuus totum pteribat a lege: qd
ipso non fuerit plenus. Et i. dicitur: qd lex psestus
feta data est gratia autem et veritas psestus est. Lex
de qua patet et tota lex euangelica nil aliud est nisi cuius
veritas legis moysi in christo: Haec sicut dicit aristo: Ica
in hodiernitate et vi. meta. qd ex ipso res est vel non sicut
est oratio de te vere vel salva. Et i. tota lex moysi
si di quendam oratio accipiens veritatem a psestus et moysi
qd euangelica vnuus fuit ppetuata in fl-
lis aarō. Ad hoc videtur isti cecos non magis sum
filii psestus p- regnatio p- spissale et successores aarō p-
gnatione carnale. Nam ceterum sacerdotium sit res spiritualis
magis respicit gnatiorie pnalē et carnale. Et si
vere sacerdotium psestus figuratur sacerdotiis mel-
chischedech. De quo non legis in scriptura p- carnalis
nece matris nec gnatia ad definiendum sacerdotes
no. te non debet huius respectus ad gnatiorie carnale.
sed ad spissalem. Et si psestus p- sacerdotium psestus est et
cum. Hic est eternus iugis nullus aliud succedit. Ad quin-
ta videtur ex argumento ei p- arguitur et seipsum manifestum est
et hodie qd post aduentum psestus et post de-
structionem sed templi facta p- romanos censuit
hostia et sacrificium et sacerdotium aaron qui natus

Confitebor tibi domine

guratū et figura quanti ad ceremonialia. Nam illi
exercebant figuram: nos autem figuram: illi ideo
paleas et folia et nos colligimus grana. Et idem
dicit Gregorius qd vna fuit vinea ab abel vscp ad ultimum iugis. Sed in ipso fuerunt vne mature. Et i. o
dicit psestus Jobā. ita vna fuit mensis ab adā vscp
ad ipsum. Sed apostoli collegerunt grana. Nam illi
anti qui patres seminaverunt et apostoli menses co-
rū introierunt: ergo nos non facimus iniuria legi moy-
sis immo recordamur si in pte debite colligimus vnuas
et grana et seruamus eum p- veritate. Et quod psestus iste
primum obstinat qd nescit quid dicat nec p- capere huius ve-
ritatem: immo videt qd ipse non recordat legis moysi
Ad illud autem qd dicitur et helias erat vetus ari-
te psestus. Repletus est deus p-cepit et arguitur qd lex moysi et
sacerdotium aaron nunquam debebat cessare. Helpode
tunc qd melius recordaremur et in meminimus nos le-
git moysi qd p-cepit ceteri: quia melius in intelligimur ve-
ritatem ipsius legis: immo dixit psestus ies. Joh. v.
Et quod psestus nos vere seruamus legem
moysi qd recipimus illa qd quo moyses scriptis dicit
psestus. qd dixit deus: p-phetet uscibido et medio frat-
tuos sicut ille. Ponit psestus in ore eius loquacis
ad eos qd dico et loquitur aucto et re noluerit vitor exulta. Et quod psestus nos magis ser-
uamus legem moysi. Haec venit iste p-pheteta psestus et
declarauit nobis oia qd locutus est deus moysi in le-
ge et credimus sibi et recipimus. Et uidetur ceteri qd
non receptorum ne caducent voluerit. Sequitur qd non
seruant legem moysi nec recordantur eius legis.
Et ideo deus: vici et cespuntur eos, exultis, maledicis
bus oclitis in psestus. Sicut etiam est pluries qd
lex moysi sunt uno psestus ad aucto. Sicut etiam figura
et veritas clavis illa figura. Que qd veritas fu-
it plena in ipso, qd vnuus totum pteribat a lege: qd
ipso non fuerit plenus. Et i. dicitur: qd lex psestus
feta data est gratia autem et veritas psestus est. Lex
de qua patet et tota lex euangelica nil aliud est nisi cuius
veritas legis moysi in christo: Haec sicut dicit aristo: Ica
in hodiernitate et vi. meta. qd ex ipso res est vel non sicut
est oratio de te vere vel salva. Et i. tota lex moysi
si di quendam oratio accipiens veritatem a psestus et moysi
qd euangelica vnuus fuit ppetuata in fl-
lis aarō. Ad hoc videtur isti cecos non magis sum
filii psestus p- regnatio p- spissale et successores aarō p-
gnatione carnale. Nam ceterum sacerdotium sit res spiritualis
magis respicit gnatiorie pnalē et carnale. Et si
vere sacerdotium psestus figuratur sacerdotiis mel-
chischedech. De quo non legis in scriptura p- carnalis
nece matris nec gnatia ad definiendum sacerdotes
no. te non debet huius respectus ad gnatiorie carnale.
sed ad spissalem. Et si psestus p- sacerdotium psestus est et
cum. Hic est eternus iugis nullus aliud succedit. Ad quin-
ta videtur ex argumento ei p- arguitur et seipsum manifestum est
et hodie qd post aduentum psestus et post de-
structionem sed templi facta p- romanos censuit
hostia et sacrificium et sacerdotium aaron qui natus

Psalmi. cx.

Onsitebor tibi domine in to-
to corde meo: in consilio aleph
lustor et congregacione. Berh
de co-
Hagna opera domini, accel-
erat
exquisita in oes voluntate vau.
mel
vau.

Coffessio et magnificetia opus eius: he et
lustritia eius manet in seculum luctu.

Titulus illa. Et titulo appetit qd fecit huc
psalmi ad laudem dei in templo. Si quia illa non p-
ponit nisi in psal. in quibus narrans binitatem a deo
nos collata eo quod alicuius laudetur cuiz commemora-
tio bis binitatis receptio: ut dictum est in plogo lo est
videlicet materia puli psal. de quibus binitatis lau-
dat dei propheta in hoc psal. Ad quod dicit hebrei
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo primo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo secundo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo tertio dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo quartio dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo quinto dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo sexto dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo septimo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo octavo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo unius dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo secundo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo tertio dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo quartio dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo quinto dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo sexto dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo septimo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo octavo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo unius dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo secundo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo tertio dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo quartio dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo quinto dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo sexto dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo septimo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo octavo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo unius dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo secundo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo tertio dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo quartio dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo quinto dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo sexto dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo septimo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo octavo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo unius dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo secundo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo tertio dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo quartio dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo quinto dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo sexto dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo septimo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo octavo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo unius dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo secundo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo tertio dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo quartio dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo quinto dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo sexto dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies ultimus iudicis
Haec ies pum ad iugis non fuit horribilis: immo le-
tus locidus: quod angelus cantarunt Gloria in excel-
sis deo. Et noua stella apparuit in oriente et multa
signa letitiae per totum mundum ut dictum fuit supra.
De quo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo nonagesimo septimo dicitur deus malachias. I. Ecce ego
mittam angelum meum. I. Johanna baptisit p-para-
bit vobis huiusmodi: qd erit dies

per eleuationē panis aī dñm in conspectū ppłt de
quo habet Et. xix. hūdit autor corpus r̄pī in
forma panis erat elevādū sup capitā sacerdotū
in conspectū ppłt; z offereñdū ante oecum z reseruā-
dū in tabernaculo altaris sic sit in nostris ce-
lelijs. Hoc dñe pūdit per oblationem panis z vi-
ni qđ obtulit melchisedech p̄ abia z suis Be. x.
tū. hoc sacramētū p̄sident dauid per supradic-
ta mysteria fecit hunc psal. tu quo tria facit. Nam
pūnto excitat se p̄pūl a laude dcl. secundo expli-
cat hoc sacramētū per pupula dicta mysteria in le-
ve. figuratiō de quo p̄ncipaliter intendit laudare
deum. Tertio exhortatur fideles vt cum puritate
suo p̄t. z timore accedant ad tantū sacramētū sc̄ndā ibi
memor. am fecit. tertia ibi sanctū z terribile. Quā-
tum a d p̄mū p̄k. dñs dauid in sp̄r per supradic-
ta mysteria tantum sacramētum z magnum be-
neſictum generi humano per xp̄m conferendum
in suo aduentu excitat se a laudādū oecum hic in
perlonā corporis mystici. Ego confessione fidei et
laudis confitebor tibi nō; nō nullum lingua z voce
sed in toto corde z affectu referendo gratias actioni
nes z beneficij. Et hoc faciā in cōsilio z aggregatio-
ne iustorum. i. sc̄ndū. q. d. l. confessio mea nō sit credē-
da z acceptāda in aggregatioñ iudeorum reproborum z
saracenorū z hereticorū tū recipient apud fideles,
qđ hoc sacramētū eucaristie de qđ intēdo p̄licare
z cōsiderare. i. tota occula fideliū z celebabitur

Ecclia
di con
grega
tio iur
sionis.
Catara recipit i tota ecclia fidem et credidit.
Et nota p tota religio christiana si congregatio iusti in iusti et adiunctor oim fideli. Sed si confititur iustus in iusti oes in ea congregati coenitentie et coenitentie in una fide et iusti baptismis, et omnes venatur ecclia hoc sacramenti et cetero credidit et confitit et credidit oibz. Et articulus fidelis id ait propheta deo in persona toti copisti mystici qz non confiteatur hoc facit in synagoga iudeorum nec in mequitura sacerdotiorum nec in concientiis hereticorum tunc et infidelium et paganorum sed non confitebit i postulo iustorum et congregatio eoz qui in sola ecclia laudat deo et ac ceprat orationes et laudes et fit iusta confessio fidelis. Et quod laetitia eucharistie et mysterium nostrae redemptoris de quibz intendit catara in hoc pfectu. sunt magna et exulta interiora opa in quibus de nobis maxime ostendit sua misericordia et amorem. **I**to subdit magna opa. I ego confitebor tibi et predicabo et predicabam in spiritu magni opa q facerem deo et magis exulta et electa et magnis nobis servilla intercessoribus eius. **E**t ponit hic causa pfectu. Nam effectus diuinum voluntatis est amor et misericordia quia marie ostendit nobis in sua passione et largitudo huius sacramenti reliqui in memoriam sua passionis. Et sic fuit duo opa sunter qdista inter ora beneficia nobis collata. sunt etiam preceipiant patebit. Et non notatus dicit exulta i oes voluntate qui non sume nobis collata et debito. sed ex mora liberalitate et donitate diuinum voluntatis tua beneficia. Sed et p tantis beneficis collatis de iure et iustitia debet deo laus et magnificencia que est pars latritie qditem latritia est ipsi testamenti subdit. Non meritis supple et rao cito tanto affectu pampas in confessione laudis qz tenetis sa cere de iure. Na

confessio et magnificetia est opus. i. ius ei^o. s. dei. Et talis iustitia manet et durabit in eternum. Nam haec una ps. latitare. confessio laudis et adoratio durabat et manebit in scilicet f. s. in hoc sclo: et in alio. ut p. apoc. vi. quod non soli. r. xii. seniores et ciuitatis. quod. et turbra magna quam dinumerare nemo poterat non collabat clamare. Benedictio et claritas et gloriarum actio. Sic p. qz. confessio. gloria et actio et magnificetia est opus. i. ius debitus deo. quia de ture tenemur nos et laudare et magnificare et glorias agere. p. beneficis receptis. Et hoc non soli aliisque habent semper a nobis hoc sclo fecerunt in alio et in scilicet f. s. Alter autem p. exponit iste versus. s. qz. opus de i. iop. d. ei sunt p. fessio et magnificetia. i. cogunt nos deo laudare et magnificare quod id est. Te op. erit est p. fidetur et laudandum et magnificandum. p. yma expositio magis explicat veritatem et intelligitiam litterarum et siam in litera contentam.

AMemoriam fecit mirabilium suorum
misericors et miserator dñs : escam
dedit timentibus se.

**At det illis hereditatē gētiū : opera
manū eius veritas ⁊ iudiciū.**

27 — *La caccia all'oca è finita magna opera*

In hac loca precepit illa magna op-

ra exq̄ta inter opa diuinæ meæ de quib⁹ inten̄tior
in hoc psal. laudare q̄ fuerit in veteri testam̄. Nota
to figurata. Ad cutus intellectus est aduentum tria
q̄ credib⁹ aliquid p dō fecit hunc psal. vt can. opera
tarēt in templo in die azimy, q̄ noue deus fecit tria illi.
grādā opa m̄cī corporis q̄ figurabant duæ maria
opa m̄cī spissula futura q̄ tūpus fecit in nono teſta-
mento. Hā pūmo vt dictū est liberauit deus illum
ppm p moyens de egyptiaca captiuitate. Sc̄o li
berauit p̄genita hebreos a morte corporali per
sanguinem agni. Tertio q̄ torus ille ppm fuit reſe-
ctus pane azimo, ppter q̄ deus fecit editioz p
pepti de agno immolādo z de pane azimo fuādo
z velleto p lepte dies post patet a h̄oc federe sem
pitero in memoriā tria myst̄rii: vt p̄z xpo. xii.
Per que tria mysteria fuerit figurata tria alia ma
xima mysteria futura per xpm. s. q̄ talis die christi
verus agnus erat in cruce immolādus. Et per eius
sanguinem genus humani erat a morte liberādum
Et in tal die z vespe sacramētūm eucharistie per
xpm institutū sub forma panis et vini vt dictum
est. Et hec sunt tria magna opa dñi exq̄ta in
ter oēs voluntatis eius. s. mysteriū pastoris nostre
redēptionis z sacramētūm eucharistie in quibus
deus maximus nobis oñdit sui amorem z misiam.
Hoc s̄ p̄uidēs, pp̄eta dō dicit bñ tenore cōst̄er
magna opa dñi exq̄ta qñ dñs telus tūpus miseri
coris fin natura z miserator p consuetudinem et

operationē. Fecit memorā suorū operū; qñ de seipsum in ecclā cibum aplis timentibus se f. s. in die cene, in nocte vespere p[ro]ce istituit sacramentū eucharistie. Et dedit seipsum apostolū ad scandala sub foia pants & vini. Quod mysteriū est in memoriā suorū operū mirabilium. D[icitur] cuius intellectu est p[ro]mota nota d[icitur] q[uod] in sacramentū eucharistie contineatur et rep[re]sentetur zmemoratur quatuor principalia z maria opera diuina m[erita] q[ui] opatus est in nobis ad nostram salutē. Nam p[ro]mptū in eo p[re]sentatur mysterium incarnationis. Nā sic facit factus ēst hōbita subfūtū illius ut nō sit contra r[ati]onē. Is nō eodē modo. Nam si

quod faciat etiam annuntiatio virtutem operu-
rum que fecit figura litera testa. vete. Et an-
nuntia et representat etiam virtutem operu-
rum que fecit in nouo testa. s. mysterio incarnationis et re-
demptionis et passionis et resurrectionis et ascen-
sionis que in hoc sacramento memoratur et repre-
sentantur. et in quoque memoria hoc sacramentum ce-
lebratur. Et supradictis patet quod sacramentum eu-
charisticum est unum de quatuor: p. principalibus mira-
bilibus mysteriis que deus operat: est in nobis super
omnem capacitate et natura. quoque ipsum est crea-
tor. secundum incarnationem tertius nostra redemptio. quarum
tertius eucharistia coelestis opera manus eius veritas
et iudicium. David in hac particula laudat deus de
veritate et iustitia. Ad cuius intellectu est notandum
in frequenter dictu est quod oia mysteria gesta in te.
ve. non erat gratia fuit nisi in quantum fuerint verifi-
cata et impleta in novo testa. quod omnia gerebatur
et precepit in figura. Et ideo illa gesta et pie-
cepta facta in lege nihil aliud erant quam quedam pro
missiones de ipso et eccllesia. Et ideo deus intentus
dicit versus in illa piecepta et mysteria instantum dicit
cum vera in quaeruntur fuit implenta et verificata per
eum in novo testa. Et sic deus est laudans et magnificans
eum qui ipse legit in te. ea quae per figuram
et piecepta permisit in te. Et ideo propheta volens
deum laudare de veritate quam implenta in hoc sacra-
mento quod in eo verificauit mysterium de agno pacifica-
tis. Igit ergo oia opera manus dei que fecit in
te. vete. sunt veritas et iudicium in novo. nam
quicquid deo fuit: ista sunt verae. Ut ponitur Tr. 1.
hic iudicium per secreto mysterio. A Nam triplex pler-
e est iudicium dei. examinationis et delationis et se de iu-
cretioris id est mysteriorum secretorum. Et id quod per dictum
iudicium in scriptura intelliguntur secretaria iudi-
cia dei. Ad romanos x. Sicut dicitur quantum sapientie et scientie dei quod incomprehensibilia sunt iudi-
cia et secretaria eius. Item psalm. xviii. iudicia dei
abyssus multa. B Nam ad maiorem evidenter
est notandum quod sacrificia et sacramenta et piecepta
mandata ceremonialia ve. le. instanti dicunt iudicium
in quantum figurabant aliquam iustitiam in no-
uo te. Unde immolatio sue sacrificii agni paschalium
figurabat sacrificium ipsi futuri i. a. crucis; o. qui
dem sacrificium ipsi dea vera iustitia et verus iudicium
per quod genus humana fuit a peccato institutum. Nam ex parte
populi egypti deus dedit illi populo

hereditatem gentium, s. terra chanaan quā gentes possidebant: ita pariter xp̄s post suam passionem non a sumptione in postea liberaverat sanctos patres de limbo et captiuitate dyabolis dedit populo suo sc̄z ceteri apostolos ecclesie fideliūz reditatem gentium sc̄z to tum popula z regna genitilium a solis oītū vīsōz ad occasum; q̄ totum mundum subiecerunt a apostoli iugo xp̄i in quo celebatur sacramentum euccharistie et colitur xp̄ius et adoratur. Et sic pater q̄ xp̄is in institutione z proescutione huic sacramenti fuit erit memori testamētū si tui in eternum vīsōz ad cōsummationē seculi in quo sacramento annunciatū virtutē operū suorum que fecit figurāliter in teste, vete. Et annuntiavit z representauit etiam virtutēm operū que fecit in novo teste, s. mysterio incarnationis z redēptionis z passionis z resurrectionis z ascensionis que in hoc sacramento memoriātū z representantur, in quoī memoria hoc sacramētū celebratur. Et supradictis patet q̄ sacramētū euccharistie est vīnum de quartuō p̄incipaliib⁹ mirabilis mysteriis que deus opera est in nobis fug omnem captaeūz nature. Quoī pūmū est creatōr, sc̄m incarnatio, tertius nostra redēptio, quaerū eucharistie cōfessorio, opera manuū ei⁹ veritas z iudicij. David in hac particula laudat deus de veritate z iustitia. Ad cui⁹ intellecti est notandū vi frequenter dicti est: q̄ oīla mysteria gesta in te, ve. non erāt gratis futūniū in quātū fuerunt verificata z impleta in novo teste, q̄ omnia gerēbatur z preceptebantur in figura. Et ideo illi q̄dā gesta z piecepta facta in lege nihil aliud erant q̄dā pūmīlōnes de xpo z ecclēsia. Et ideo deus in tantū dicit versū z illa piecepta z mysteria intantū dīcunt vera inquātū fūrūtū impleta z verificata per xp̄im in noī teste. Et sic deus est laudandus z magnificandus oīq̄ ipse iūtū nō te, ea q̄ p̄figuras z piecepta pūmīstū in te. Et ideo propheta volens deū laudare de veritate quā implevit in hoc sacra mēto q̄ in eo verificauit mysteriū dē agno paschā līt: z de pane astmo z de manīa z pane propoltōnis. Dicit ergo q̄ oīla opera manuū dei que fecit in teste, sunt veritas z iudicium in nouo, naz̄ quicquid de⁹ fecit ut vere fecit. Ut ponitāt̄ hic iudicij p̄ secreto mysterio. A Nam triplex p̄ est iudicij dei, examinationis z discretionis z le⁹ cōtrictiōis idest mysteriū secretū. Et iō q̄dā per dijicūa in sacra scriptura intelliguntū secretū iudicij dei. Ad romanos x. 8. O astituto diuiniū sapientie z scientie dei q̄dā incomprehēsibilitate sunt iudicia, i. secretū etius. Item psalm. xviii. iudicij dei abysīs multa. B Nam ad malore evidētias est notandū q̄ sacrificia z sacramēta z pieceptaz mandata ceremonialia ve. le. intantū dicunt iudicia inquantum figurabant aliquam iustitiam in nouo te. Unde imolatiū fūe sacrificiū agit paschā figurabat sacrificiū fūi futuri ī arā crucis; q̄dā tēm sacrificiū fūi de vera iustitia z veri iudicium per quod genus humanum fuit a peccato iustificatum. Nam xp̄us fuit pūnūtus p̄ noīlō pecca-

D. Jacobi de Valentia.

Christopolitani Episcopi Expositio

to. Nam penam et mortem quam nos merebamur
eius voluit pro nobis pati et ad se transferre sic
oest fuius in eo crucifix et punti per sanguinem
eius patri reconciliati et pacificati. Et sic est dicen-
dum quod in ara crucis factum est iudicium et iustitia et
punitio non soli de peccato punitum parentum sed etiam
de peccatis nostris. Et sic est dicendum de certis fa-
criticis et preceptis ceremonialibus que oia dicuntur
tutum quedam et iudicia non a iustitia quod erat
in ipsis sed a iustitia quod figurabantur implendam
in Christo. Nam sicut oratio dicitur verba vel falsa non
a veritate est in ipsa sed ex eo quod res est vel
non est. vi. meta. et in predicamentis. Ita post let-
moy si omnia illa sacramenta et mada non dicen-
tur vera et iusta quod erat in ipsis sed a veritate quod
figurabantur in Christo futurum sed sic dicebantur vera in
chris. In quo fuerunt verificata et impletata et ter-
minata; in quo finiter cursum et terminum suum
Nam passio Christi et sacramentum eucharistie et ascen-
sio et resurrectio dederunt et imposuerunt terminum
omnibus figuris et mandatis legalibus et ceremoniali-
bus ve. test. hoc ergo preuidens dauid in spiritu
dicit qd bñ laudans deum magnificans eum deus.
Nam opera omnium manus eius que fecit deus in
figura ve. test. non sunt nulli veritas et iudicium quia
quia oia fuerunt verificata in novo testamento.

Dob. xij. **F**idelia omnia manda ta etiis: cofir-
mata in seculum seculi: facta in veri-
tate et equitate.
Ecclia ola mādata legalia q̄ dedit illi populo in
figura fuerit fidelia et nō deceptio nis. Probatur q̄
fuerunt cofirmata in seculū sculi et facta z impie-
ta in veritate et equitate, z nō liberatio filiorū israel
de egypto z mandatis de agno pascali immolādo
z de pane azimo velēdo, q̄ia illa mysteria z māda
ta fuerunt infideli: q̄ p̄ xp̄m fuerit facta inverita-
te et equitate q̄n. p nobis in aia crucis fuit imolatus
z nos de caputitate dyaboli z de morte p̄petua li-
beravit. Itē illa mādata fuerit cofirmata in secu-
lū sculi q̄n institutus eucharistia z dixit, accipite et
comedite zc. Et hic est calix nostri z eterni testa. zc.
Et sic p̄z mysteria q̄ fecit xp̄s fuerit verificatio
z confirmatione ve. testi. Ola illa legalia recepe
rit veritatem z terminū z confirmationem in xp̄o: q̄ p̄
mortē testatoris fuerit cofirmata quod a eoz veri-
tate q̄ lex euāgelica nō aliud est nisi veritas zma
nis felatio legis vete. vitat Augu. de cathecizādīs
rudū. Itē fuit facta in p̄tate. i. v̄ficiata p̄ xp̄s.
Et fuerit etiā facta in eestate z iustitia: q̄ p̄ passio
ne xp̄i figura p̄ illa mysteria z mandata certimo-
nalia fuit fēta iustitia z puntio p̄ petro p̄moy pa-
rēta z alia loco: q̄i xp̄s p nobis passus est z p̄ntio.
de cō- **R**edemptionem misit dominus po-
se. d. h pulo suo: mandauit in eternū testa-
cī. cā-
lice. in- **m**entum suum.
glo. **T**Quod ola illa mysteria z mādata ve. te. fuerint
fidelia z fideliter a dimpleta z p̄firma t facta in

de cō: Redēmptionem misit dominus po-
se. dī: hū pulo suo: mandaust in eternū testa-
cī: ca-
līce. in mentum suum.
glo. TQuod oīla mysteria z mādata ve. te. fuerint
fidelia. i. fideliter adimplēta z ſirmata z facta in

Confitebor tibi domine

delā recipiētā mīta indignisē īmūndis puenit
ad iudicium et ad cōdēnatiōnē dicit p̄pheta q̄ca
ueat sumēs xp̄m cōfserat. Nā sancti et nōmē
et q̄ digne sumēs sc̄ificat et saluat. Sed est terrī
bile et timēdū q̄ idignosē dēnat. Unde si ē terribile
ergo timēdū et si timēdū erga cum maximo ti-
more et deuotione ad ipsum est accedit dicit q̄ initia
sapie est timo: dñi. Nam oīa mysteria dei sunt tra-
cīda cī sapīa. Sed initia oīa sapie est timo: dñi
ergo cī magno timore hoc tēmū et fūmēdū: et per
tractāndū. Et sic p̄t q̄ho god nomen Iesu est san-
cūz: q̄ ho nos sc̄ificat et malos cōdēnatiōnē est val-
de timēdū cī magno timore etea cēlestialis sa-
cramēta sunt tractāndā et mīstrāda. q̄ initia oīa
plente et oīa bone op̄arationis est timo: dñi sp̄cipe
fūlītis. vt latīs rūdebitur in psal. sequenti.

Cesta victimā particula pōthabere triplicē intellectū. **N**ō mō q̄ cōtinuit̄ cū littera piecedentī; et sic est p̄atio cōparatiua [ill]ū particule sanctumz terrible nomē eius, ut sit sensus, q̄ sicut intelligētia siue intellectus sacre scripture et diuinā mādāta est bon⁹ oīb⁹ faciliēt̄ obseruātib⁹ eī. Et in utilis noctuus transgressiopus: q̄ seru⁹ sc̄les vo luntatē dīt̄: nō faciēt̄ plagiis vapulabit multis Luc. xii. ita partē rōne māducario huius sacramēti est bona iustis z puris z dignis. **E**t iuritis, imo no cia idigne fumet̄. **S**anctūs et terrible est no menēt̄: video timēdi q̄ initū sapientē timor domi n. Scōdo mō p̄t̄ heilum intellectū. **T**Ad culus evidentiam est primo notādū q̄ differentia est inter sciam pure speculatiua et scientiā mōiale. Nam finis scientiā speculatiua est mō sc̄re. Sed finis practicē z moralis est opatio. **S**o scientiā moralis est inutilis nō operabilis fm̄. Ut utē: q̄ nō ad discim⁹ scientiā mōiale et sciam⁹ tm̄: fed et boni eficiamur. **S**o scientiā moralis est inutilis pueris i continentibus. **I**. Etbi. **C**ia pariter sciētia et notitia sacre scripture est nō solum inutilis: uno noctua malete: nō obseruantib⁹ diuinā mādata: q̄ nō damus studiū z operā sacre scripture vt sciamus: tñm: fed vñ diuinā mādata et pcepta dī opere mur: z sc̄les facticiamur: q̄ nō iustificamur in fel endo. sed in operā dī fin legē diuinā. vt dictus est psal⁹. **E**t sic ergo intelligētia siue intellectū sacre scripture est bonus z virilis z meritortus nō oībus in dfferenterib⁹: s̄ soli oībus factientib⁹ et impletib⁹ et seruātib⁹ eī. **D**icitur mandatus. **S**cōdo modo est norādū et differentia est inter sapere z sc̄re: inter sciētia z sapientia. **N**ā ter idē est q̄dolcēnere inter rē z rē. Sapere aut̄ idē est q̄ rem sc̄itā gustare per experientiā: sic oīc sapere est alij mō sc̄re: s̄ nō ecōcōnt̄. **N**ā ille q̄ h̄z mō noticia z sacra scri ptura z distingue inter diuinā mādata: et sc̄it dare rōmen de diuinis mādarīs: et non operā fm̄ legem z diuinā mādata: ille h̄z mō sc̄en

Psalms.cx

50. CCCXIII.

tiam sed non sapientiam: quod non gustat nec sapit per operationem ea de quibus dicitur. Sed sicut si quis hunc odore de pomo et non sapient: quod non gustat. Ideo solus ille qui habet sapientiam qui intelligit facit operatur et operatur per ipsum. Et sic ille falso de habere bonum et perfectum intellectus de divina legi: qui scilicet diuinam legem cum sapientia et operatione et sapientia. Et sic pater non potest habere bonus intellectus diuina legem sine sapientia. Sed quia vera sapientia non potest habere finitem filium dominum dicit per prophetam. Ut intellectus diuini in mandatis est bonus omnibus factibilis enim et operantibus secundum eum: quia talis intellectus de sapientia: quia talis bonus intellectus est timore mortis filii. Quia initium ois sapientie est timor mortis filii. Nam ois bona operatio icipitur a timore domini. Et alter talis operatio non est merititia. vult ergo inuere prophetam qui sicut ad studium sacre scripturae non est accedendum fine timore dicit: ut et alius. In principio pumilum de trinitate. Ita ac hoc sacramentum non est accedendum nisi cum devotione et timore. At initium sapientie timor domini. Et tertio iste versus versiculos post habere alii intellectus. Nas in principio huius psalmi dicit prophetam qui intendebas canere hunc psalmum: et confiteri hoc sacrum eucharistie non in coniecturis hereticorum nec in ceca synagoga iudeorum: sed in consilio et congregazione et ecclesia isti et fideli christiani. Non posset quicunque arguere contra et dicere quod iste psalmus non tantum cantatur in ecclesia christiana: sed etiam in synagoga modernorum iudeorum qui in suis festinariis cantat hunc psalmum. Ad hoc responderet prophetam in hoc ultimo versiculo huius psalmi: Iudei cantent hunc psalmum in synagoga in iniunctur cantant: qui non habent bonum intellectus nec intelligentiam veraz de hoc psalmi: censunt ceci: qui non percipiunt faciem eucharistie de quod propheta loquitur in hoc psalmi: et non intelligunt necccantant ipsum et non intelligunt. Verus bonus intellectus huius psalmi: huius sacramenti non datur nisi facientibus et coelibibus enim scilicet venit ratio hoc sacramentum eucharistie. Et hoc quoniam cunctos intelligunt ut iste psalmus tempus sequitur quando laudato eius manet in seculum scilicet. Non laudatio et omnia digna sumuntur hoc sacrum manet et pueraribus in seculum seculi: et laudatio intelligentis sacrarum scripturarum cum timore et sapientia et laudatio huius sacramentum eucharistie propter hoc sacratum permanebit in eternum et in seculum seculi.

Auctor est etiam aduertendu[m] quod hec est differentia inter scientiam et sapientiam legis. nam scita legis dicit sola cognitionem et intelligentiam: sapientia dicit in intellectu et in operatione. Et hoc cognitio et intellectus legis sine operatione nec prodest nec est utilis scientibus. Si intellectus legis cum operatione est bonus et utilis scientibus et operantibus eum. si operantibus intellectus legis. Et hoc clauditur et laudatio eius. habet enim intellectum cum timore et operatione manet in seculum seculi: qui scienter legem facientes tempus laudabunt a deo et a hominibus. Per oppositum autem scientes sine intelligentia legem